

Emanuel Swedenborg

TĚLESA SVĚTOVÁ

EM. SWEDENBORG

TĚLESA SVĚTOVÁ

V NAŠÍ SLUNEČNÉ SOUSTAVĚ, ZVANÁ OBĚŽNICE,

jakož i

**TĚLESA NA HVĚZDNÉM NEBI
JEJICH OBYVATELÉ, DUCHOVÉ A ANDĚLÉ**

Z latiny přeložil: Jar. Im. Janeček,
v Praze r. 1927

Titul původního vydání:

DE
TELLURIBUS IN MUNDO NOSTRO SOLARI
QUE VOCANTUR PLANETAE

et de

TELLURIBUS IN COELO ASTRIFERO

Deque illarum incolis;
tum de spiritibus et angelis ibi.
Ex auditis et visis.

LONDONI MDCCLVIII

TĚLESA VE VESMÍRU

(1) Ježto z božského milosrdenství Páně bylo vnitro mého ducha otevřeno a tím bylo mi dáno rozmlouvat s duchy a anděly, a to nejen s těmi, kteří jsou v blízkosti naší zeměkoule, nýbrž i s těmi, kteří jsou poblíže jiných těles světových (latinské slovo „tellus“ překládáno v tomto spisku výrazem „těleso světové“, anebo pouze „těleso“, někdy též „oběžnice“ – pozn. překl.) a poněvadž toužil jsem po tom, abych seznal, jsou-li ještě jiná tělesa světová a jaká jsou, jakož i jací jsou jejich obyvatelé, bylo mi Pánem dáno, bych rozmlouval a stýkal se s duchy a anděly, kteří jsou z jiných těles, s některými den, s jinými týdny a s jinými po měsíce, a byl jimi poučen o tělesech, ze kterých a u kterých byli, o životě jejich obyvatel i o jejich mravech a bohoslužbě, jakož i o různých, pozornosti hodných věcech. A poněvadž mi bylo dáno to seznati, mohu to i popsat podle toho, co jsem slyšel a viděl. Jest třeba věděti, že veškerí duchové a andělé jsou z lidského pokolení (*a*), že jsou poblíže svého tělesa (*b*); že vědí, co se tam děje, a že může býti od nich poučen ten člověk, jehožto vnitro tou měrou jest otevřeno, že může s nimi rozmlouvat a s nimi se stýkati. Člověk totiž ve své podstatě jest duchem (*c*), a jest co do svého vnitra pospolu s duchy (*d*), pročez ten, jehož vniternost jest otevřena Pánem, může s nimi mluvit tak, jako člověk se člověkem (*e*); a toto jest mi popřáno nyní již po dvacet dvě léta.

(2) Že jsou mnohá tělesa, a na nich lidé, a tudíž i duchové a andělé, jest předobře známo ve druhém životě, neboť tam každému, kdož si toho žádá z lásky ku pravdě a tudíž k užitečnosti, jest dovoleno, aby rozmlouval s duchy jiného tělesa, a tak se přesvědčil o velikém množství světů, a byl zpraven o tom, že lidské pokolení jest netoliko z jediné zeměkoule, nýbrž i z nesčetných těles světových, dále jaký na nich jest genius obyvatel a způsob jejich života, a jaká jest jejich bohoslužba.

(3) Rozmlouval jsem několikráte o této věci s duchy naší zeměkoule a bylo mi řečeno, že člověk zdravé soudnosti mohl by z mnohého, co zná, věděti, že jest mnoho těles světových a na nich lidé; neboť na základě svého rozumu mohl by usouditi, že takové ohromné hmoty, jako jsou oběžnice, z nichž některé velikostí svou převyšují tuto zeměkouli, nejsou tělesy prázdnými, stvořenými toliko proto, aby kroužily kolem slunce a svým skrovným světlem svítily pro jedinou zemi, nýbrž, že jejich užitečnost zajisté jest mnohem význačnější, nežli tato. Kdo věří, jakž každý má věřiti, že Božství nestvořilo vesmír k jinému účelu, nežli aby existovalo lidské pokolení a z něho nebe, neboť lidské pokolení jest semeništem nebes, musí též věřiti, že všude tam,

---

(a) Z „Nebeských tajemství“, kdež toto jakož i další, pod čarou se nalézající, jest vysvětleno a dokázáno: Není nijakého ducha a anděla, který by nebyl z lidského pokolení, č. 1880.

(b) Duchové každého tělesa světového jsou v jeho blízkosti, a to proto, poněvadž jsou z jeho obyvatel a s nimi stejného genia [rázu], a že mají sloužiti těmto obyvatelům, č. 9968.

(c) Duší, která žije po smrti, jest duch člověka, který ve člověku jest vlastním člověkem, a ve druhém životě jeví se v dokonalé podobě člověka, 5. 322, 1880, 1881, 3633, 4622, 4735, 6054, 6605, 6626, 7021, 10594.

(d) Člověk i když jest na světě, co do svého vnitra, a tudíž co do svého ducha čili duše, jest uprostřed duchů a andělů, takových, jakým on sám jest, č. 2378, 3645, 4067, 4073, 4077.

(e) Člověk může mluvit s duchy a anděly a staří obyvatelé na naší zemi často s nimi rozmlouvali, č. 67, 68, 69, 784, 1634, 1636, 7802. Ale nyní jest nebezpečno s nimi mluvit, není-li člověk v pravé víře a není-li veden Pánem, č. 784, 9438, 10751.

kdekoliv jest takovéto těleso, jsou i lidé. Že planety, které jsou viditelné našemu zraku, poněvadž jsou uvnitř hranic této sluneční soustavy, jsou zeměkoulemi, může býti zřejmé z toho, že jsou to tělesa z pozemské hmoty, kteráž odrážejí světlo sluneční, a kteráž, jsouce pozorována teleskopem jeví se nikoliv jako hvězdy, zářící rudým plamenem, nýbrž jako tělesa s temnými měnicími se částmi. Dále může to vysvitnout i z toho, že tato tělesa právě tak, jako naše zeměkoule, obíhají kolem slunce a postupují drahou Zodiaku, tvořice tak svoje léta a roční počasí, jímž jest jaro, léto, podzim, zima; rovněž že otáčejí se kolem své osy na týž způsob, jako naše zeměkoule, a tak tvoří dny a denní časy, totiž jitro, poledne, večer a noc; a posléze, že některé z nich mají měsíce, zvané satelity, kteréž ve svém určeném čase oběhnou kolem jejich tělesa tak, jako měsíc kolem naší zeměkoule; a že oběžnice Saturn, která jest od Slunce nejvíce vzdálena, má též velký zářící pás, kterýž skýtá tomuto tělesu mnoho světla, ač odraženého. Komu tyto věci jsou známy, a kdo rozumně usuzuje, zdaž mohl by říci, že jsou to neobývaná tělesa?

(4) Kromě toho, když rozmlouval jsem s duchy, řekl jsem, že lidé mohli by již z toho souditi, že ve vesmíru jest více zeměkoulí, nežli jediná, poněvadž hvězdnaté nebe jest nesmírné, a v něm jsou nesčíslné hvězdy, z nichž každá na svém místě čili ve svém světě jest sluncem na způsob našeho slunce, ač různé velikosti. Kdo toto řádně uváží, dospěje k úsudku, že takový nekonečný celek nemůže býti nežli prostředkem k jistému účelu, jenž jest konečnou mezí stvoření, a kterýmžto účelem jest království nebeské, v němž Božství může přebývat pospolu s anděly a s lidmi. Viditelný vesmír čili nebe, zářící tak nesčetnými hvězdami, kteréž jsou právě tolika slunci, jest toliko prostředkem, aby mohla existovati tělesa světová a na nich lidé, z nichž jest království nebeské. Z toho všeho rozumný člověk nemůže jinak souditi, nežli že tak nesmírný prostředek k tak velikému účelu nebyl zřízen pouze pro lidské pokolení z jediné zeměkoule a pro nebe z něho; co by to bylo pro Božství, které jest nekonečné, a před Nímž tisíce, ba myriády těles světových, plných obyvatel, znamená velice málo, ba vůbec nic?

(5) Mimo to nebe andělů jest tak nekonečné, že souvztaží se všemi jednotlivostmi u člověka, a že myriády souvztaží s každým údem, ústrojím a vnitřnostmi, a s každou jednotlivou jeho náklonností; a bylo dáno [mi] věděti, že nebe vzhledem ke všem svým souvztažnostem nemohlo by existovati jinak, nežli když jest z obyvatel přemnohých těles světových (f).

(6) Jsou duchové, jejichž jedinou snahou jest, aby osvojili sobě poznatky, kteréž jediné působí jim rozkoš; takovýmto duchům jest dovoleno, aby těkali vůkol, a aby také z této slunečné soustavy přešli do druhé, a tak rozšířili své známosti. Ti praví, že nejen jsou tělesa světová, na nichž jsou lidé, v této slunečné soustavě, nýbrž i mimo ni v ohvězděném nebi, a to v nesmírném množství. Tito duchové jsou z oběžnice Merkuru.

(7) Pokud se všeobecně týče bohoslužby obyvatelů ostatních těles, ti, kdož na nich nejsou modloslužebníky, všichni uznávají Pána za Jediného Boha; vzývají totiž Božství nikoliv jako Božství neviditelné, nýbrž jako viditelné, a to z té příčiny, že když Božství se jim zjevuje, zjevuje se v lidské podobě, jako též kdysi Abrahamovi a jiným na této zeměkouli (g), a všichni, kdož vzývají

(f) Nebe souvztaží s Pánem a člověk ve všem i v každé jednotlivosti souvztaží s nebem, a proto nebe jest před Pánem člověkem ve velké podobě a nazýváno jest Velikým Člověkem [Maximus Homo], č. 2996, 2998, 3624–3649, 3636–3643, 3741–3745, 4625. O souvztažnosti člověka a všech věcí v něm s Velikým Člověkem, jímž jest nebe; v celku a ze zkušenosti, č. 3021, 3624–3649, 3741–3751, 3883–3896, 4039–4051, 4218–4228, 4318–4331, 4403–4421, 4527–4533, 4622–4633, 4652–4660, 4791–4805, 4931–4953, 5050–5061, 5171–5189, 5377–5396, 5552–5573, 5711–5727, 10030.

(g) Obyvatelé každé zeměkoule vzývají Božství pod lidskou podobou, a tudíž Pána, č. 8541–8547, 10159, 10736, 10737, 10738. A radují se slyší-li, že Bůh skutečně stal se člověkem, č. 9361. Na Boha nelze si mysliti jinak, nežli v lidské podobě, č. 8705, 9359, 9972. Člověk může uctívati a milovati to, o čem má nějakou představu,

Božství v lidské podobě, jsou přijímáni Pánem (*h*). Praví též, že nikdo nemůže řádně Boha vzývat, tím méně pak s Ním býti spojen, jestliže nevytvoří si o Něm jistou představu, a že Bůh nemůže býti pochopen, leč jen v lidské formě; není-li tomu tak, rozptyluje se vniterné zření, jež přísluší mysli, tak, jako pohled oka, jestliže zírá do bezmezného vesmíru; tu myšlenky nemohou jinak, nežli upadnouti do přírody a přírodu místo Boha uctívat.

(8) Když jest jim řečeno, že Pán na naší zeměkouli vzal na se člověčenství, zamyslí se chvíli nad tím, a pak praví, že se tak stalo pro spásu lidského pokolení.

O tělese čili oběžnici Merkuru, a o jeho duchách a obyvatelích

(9) Že celé nebe představuje jediného člověka, kterýž proto nazýván bývá Velikým Člověkem, a že celek i jednotlivosti u člověka, jak zevnějšnost tak vniternost souvztaží s oním člověkem čili s nebem, jest tajemstvím, doposud na světě neznámým; že jest tomu tak, bylo již častokrát ukázáno (*i*). Aby však vytvořen byl onen Veliký Člověk, k tomu nepostačí ti, kteří z naší země do nebe vcházejí; jestiž jich poměrně jen málo, a proto bráni jsou i ti ze mnoha ostatních těles světových. Pánem jest postaráno o to, aby jakmile někde na množství nebo jakosti v souvztažnosti se nedostává, ihned z ostatních těles byli povoláni tací, kteří by doplnili [to, co chybí], tak, aby poměr byl zachován a tak nebe mohlo setrvati.

(10) Co duchové z oběžnice Merkuru ve Velkém Člověku tvoří, bylo mi rovněž s nebe odhaleno: totiž paměť, ale paměť věcí, abstrahovaných od toho, co jest pozemské a pouze hmotné. Poněvadž však bylo mi popráno s nimi rozmlouvati, a to po mnohé týdny a slyšeti, jací jsou, a zvědět, jak jest s těmi, kdož jsou na onom tělese, hodlám zkušenosti ty zde uvést.

(11) Přišli ke mně duchové a s nebe bylo řečeno, že jsou z tělesa, Slunci nejbližšího, kteréž na naší zeměkouli nazýváno jest Merkurem. A jakmile přišli, hned pátrali v mé paměti, co vím (toto duchové dovedou nesmírně obratně; když totiž přijdou ke člověku, vidí v jeho paměti všechny podrobnosti, které tam jsou) (*i*). Poněvadž různé věci prozkoumali, a mezi nimi i města a místa, kde jsem býval, zpozoroval jsem, že nic nechťi věděti o chrámech, palácích, domech a ulicích, nýbrž pouze o tom, co mi bylo známo, že jsem dělal na těchto místech, dále jaká jest tam státní správa, jaké jest smýšlení [genius] a mravy těch, kdož tam bydlí, a podobně. Tyto věci totiž souvisí v paměti u člověka s jednotlivými místy, a proto, když v paměti jsou vyvolána některá místa, rovněž i věci ty jsou vyvolány. Divil jsem se této jejich povaze a vyptával se jich, proč si nevšímají velkolepých míst a toliko že vyhledávají události, které se tam sběhly; pravili, že nepůsobí jim potěšení, všímají si věcí hmotných, tělesných a pozemských, nýbrž toliko reálných. Tím bylo potvrzeno, že duchové onoho tělesa ve Velikém Člověku představují paměť, abstrahovanou od věcí hmotných a pozemských.

(12) Bylo mi řečeno, že život obyvatel na onom tělese jest právě takový, totiž že pranic se nestarají o věci pozemské a tělesné, nýbrž toliko o zřízení, zákony a vládu tamních národů,

---

a nikoliv to, o čem nemá představy, č. 4733, 5110, 5633, 7211, 9267, 10067.

(h) Pán přijímá všechny, kdož jsou v dobru, a vzývají Pána v lidské podobě, č. 9359, 7173.

(i) Duchové vstupují ve vše, co člověk má v paměti, ale sami ze svého nic nevkládají do paměti člověka, č. 2488, 5863, 6192, 6193, 6198, 6199, 6214. Andělé vstupují v náklonnosti a konečné účely, ze kterých a pro které člověk tak a nejinak myslí, chce a jedná, č. 1317, 1645, 5844

jakož i o věci nebeské, jež jsou nesčetné. Rovněž bylo mi řečeno, že mnozí z lidí jejich tělesa rozmlouvají s duchy, a že odtud pochází jejich známost věcí duchovních a stavů života po smrti. A odtud rovněž jest pohrdání věcmi tělesnými a pozemskými; neboť ti, kdož najisto vědí a věří, že budou žít po smrti, dbají jen nebeských věcí, poněvadž jsou věčné a oblažující, nikoliv však věcí světských, leč pouze na kolik toho vyžadují potřeby životní. Protože tací jsou obyvatelé, proto tací jsou i duchové, z nich pocházející (*j*).

(13) Kterak dychtivě pátrají a sbírají poznatky věcí, týkajících se paměti, povznesené nad tělesnou smyslnost, bylo mi zřejmo z toho, že když popatřili do toho, co já věděl jsem o věcech nebeských, probírali je rychle všechny, stále říkajíce, že jest tomu tak, že jest tomu tak; když totiž duchové přistoupí ke člověku, vnikají ve všechny věci jeho paměti a vyburcují tam to, co jest jim příhodné, ba – jak jsem často pozoroval – čtou v tom, co jest v ní, jako v nějaké knize (*k*). Tito duchové činí to tím dovedněji a rychleji, poněvadž se nezdržují tím, co jest těžké a nehybné, co stísňuje a v důsledku toho i zadržuje vniterné zření tak, jako to činí všechny pozemské a tělesné věci, jsou-li konečným účelem, to jest jsou-li toliko pro sebe samotné milovány. Oni však přihlížejí k věcem samotným; věci totiž, které nesouvisí s pozemskostí, pozvedají duši vzhůru a tudíž v širší oblasti; věci pouze hmotné táhnou však duši dolů, ohraničují ji a uzavírají. Jejich chtivost, zjednatí sobě poznatků a obohatiti svou paměť, vysvítá z tohoto: Jedenkrát, když psal jsem cosi o tom, co týkalo se budoucnosti, a oni byli v takové vzdálenosti, že nemohli to zpytovat z mé paměti, poněvadž nechtěl jsem to přečísti za jejich přítomnosti, byli značně roztrpčeni a chtěli, ač to jejich zvykem nebyvalo, obořiti se na mne, pravíce, že jsem nejhorší člověk a pod.; prozradili též svou prchlivost tím, že přivodili na pravou stranu mé hlavy až k uchu jakési bolestivé sevření; to však mi neuškodilo, poněvadž však dopustili se zla, vzdalovali se ještě více, v brzku však stanuli, chtějíce zvěděti, co jsem byl napsal. Taková jest jejich touha po poznatcích.

(14) Duchové z Merkuru nad všechny ostatní duchy mají poznatky různých věcí, a to nejen v této sluneční soustavě, nýbrž i těch, které jsou mimo ni ve hvězdnatém nebi; a to, co jedenkrát si byli osvojili, také si podrží a též na to se upamatují, když setkají se s něčím podobným; z toho jest zcela zjevno, že duchové mají paměť, a že táž jest mnohem dokonalejší, nežli paměť člověka, a že cokoli duchové slyší, vidí a vnímají, podrží si, a zejména to, v čem mají zalíbení, jako tito duchové v poznatcích; neboť to, co jest věcí záliby a lásky, samoděk vplývá a setrvává; ostatní nevniká, nýbrž toliko dotkne se povrchu a uklouzne.

(15) Jestliže duchové Merkurovi přijdou k ostatním společnostem, zpytují, co tyto vědí, a po tomto vyzpytování ubírají se dále. Neboť jest takovýto styk mezi duchy, zejména pak mezi anděly, že jsou-li nějaké společnosti, kde jsou přijati a milováni, sdílejí všecko, co vědí (*l*).

(16) Těmito svými poznatky jsou duchové Merkurští nad jiné domýšliví; proto bylo jim řečeno, že byť i znali přemnohé věci, přece jen jest nesčetné množství těch, kterých neznají, a byť i jejich poznatky po věky se rozšiřovaly, přece jen nikdy nedosáhnou poznání všeho. Bylo jim pověděno o jejich domýšlivosti a zpupnosti mysli, a že se to nesluší – odpověděli však, že není to domýšlivost, nýbrž toliko honosení se schopností jejich paměti. Tak dovedou svoje špatné stránky omlouvatí.

(17) Jsou zaujati proti hláskované mluvě [loquela vocum], poněvadž jest hmotná, a proto, když nebyli přítomni zprostředkující duchové, nemohl jsem s nimi mluvit jinak, nežli jistým

---

(j) Duchové každého tělesa světového jsou v jeho blízkosti, a to proto, poněvadž jsou z jeho obyvatel a s nimi stejného genia [rázu], a že mají sloužiti těmto obyvatelům, č. 9968.

(k) Duchové, kteří jsou u člověka, jsou v majetku veškeré jeho paměti, č. 5853, 5857, 5859, 5860.

(l) V nebesích děje se sdělování všech dober, poněvadž nebeská láska sděluje vše, co jest její, ostatním; a odtud jest jejich moudrost a blaženost; č. 549, 550, 1390, 1391, 1399, 10130, 10723.

aktivním myšlením. Jejich paměť, poněvadž jest naplněna věcmi a nikoliv ryze hmotnými obrazy, podává své předměty blížeji přemýšlení o nich; přemýšlení totiž, jež jest nad představivostí [imaginationem], vyžaduje za své předměty ony věci, které jsou abstrahované od hmotnosti; ačkoliv se toto vyskytuje u duchů Merkurových, přece jen tito mají malou schopnost úsudkovou. Ve věcech, týkajících se usuzování a úsudků na základě poznatků, nemají záliby; toliko pouhé poznatky samotné jsou jejich zálibou.

(18) Bylo jim řečeno, zda ze svých poznatků hodlají vyvoditi nějakou užitečnost, neboť zajisté nepostačuje, míti v poznatcích pouze zálibu, poněvadž poznatky mají svůj zřetel k užitečnosti, a užitečnost jest konečným účelem; z pouhých poznatků také nevzniká užitečnost pro ně samotné, nýbrž vznikla by jiným, kdyby chtěli jim své poznatky sdělit; a že nesluší se nijakému člověku, který chce býti moudrým, aby setrval takto v pouhých poznatcích, poněvadž tyto jsou jen pomocnými prostředky, sloužícími ke zkoumání věcí, které přísluší životu. Odpověděli však, že mají zálibu v poznatcích, a že poznatky jsou jejich užitečností.

(19) Rovněž někteří z nich nechtěli tak, jako duchové ostatních světových těles, ukázati se jako lidé, nýbrž chtěli se ukázati jako křišťálové koule; že chtějí se takto ukázati, ač přece jen takto se neukazují, jest proto, poněvadž poznatky věcí nehmotných předobrazeny jsou ve druhém životě křišťálem.

(20) Duchové Merkuru liší se naprosto od duchů naší zeměkoule, neboť duchové naší zeměkoule nestarají se tak mnoho o to, co jest reálné, nýbrž o to, co je světské, tělesné a pozemské, tedy hmotné. Proto duchové Merkuru nemohou býti pospolu s duchy naší zeměkoule, a proto kdekoliv se s nimi setkají, prchají; duchovní sféra totiž, která s obou stran proudí, jest takřka navzájem si opačná. Duchové Merkurští říkávají, že nechtí viděti obal, nýbrž věc, zbavenou obalu, tedy vnitřek.

(21) Objevil se plamen bělavý, intensivně jasný. Plamen ten značil příchod duchů Merkurských, kteříž ve zpytavosti, přemýšlení a mluvení byli hbitější nežli předešlí [duchové]. Když přišli, proběhli to, co bylo v mé paměti, avšak to, co pozorovali, nemohl jsem postihnouti pro jejich hbitost; zaslechl jsem hned na to je mluvíti, že jest tomu tak. O tom, co jsem viděl v nebi a ve světě duchů pravili, že znali to už dříve. Vycítoval jsem [percipiebam], že množství duchů jest s nimi spojeno vzadu, poněkud vlevo, na ploše zadní části hlavy.

(22) Jindy spatřil jsem množství takovýchto duchů, ale na jistou vzdálenost ode mne, proti mně, trochu vpravo, a ti mluvili pak se mnou, ale skrze zprostředkující duchy; neboť jejich řeč jest tak rychlá, jako jejich myšlení, a nespadává v řeč lidskou jinak, nežli za zprostředkování jiných duchů. Divil jsem se, že hovoří sborem, a přece jen tak obratně a rychle; jejich řeč, poněvadž pocházela od mnohých, zdála se mi býti jako příboj vln, a což pozoruhodno, proudila proti mému levému oku, ačkoliv oni byli vpravo. Příčina toho byla, že levé oko souvztaží s poznatky věcí, abstrahovaných od hmoty, tedy takových, které přísluší inteligenci, pravé oko těm, které přísluší moudrosti (*m*). S toutéž hbitostí, jak mluvili, chápali i věci slyšené, a posuzovali je říkajíce: jest tomu tak, není tomu tak; jejich úsudek jest takorůzka okamžitý.

(23) Byl duch z jiného tělesa světového, kterýž s nimi dovedl hbitě rozmlouvat, neboť byl hbitý a rychlý, avšak v řeči své elegantní; o tom, co pravil, byli okamžitě hotovi s úsudkem, pravíce: to bylo příliš elegantní; to bylo příliš pěkné [scite]; tak dávali pozor toliko na to, zda neuslyší od něho něco, co nebylo by jim známo, zamítajíce vše, co zatemňovalo, jako to především činívá

(m) Oko souvztaží s intelektem, poněvadž intelekt jest vnitřním zřením, a zřením věcí nehmotných, č. 2701, 4410, 4526, 9051, 10569. Zření levého oka souvztaží s pravdou, a tudíž s inteligencí, a zření pravého oka s dobrem pravdy, a tudíž s moudrostí, č. 4410.

okázalost elegantní řeči a učenosti, neboť takovéto věci zatemňují [vlastní] předmět; místo toho kladli taková slova, kteráž jsou toliko hmotnými formami věcí. Ten, kdo mluví, udržuje totiž pozornost při pouhých slovech a přeje si, aby slovům věnována byla větší pozornost, nežli smyslu slov, a tudíž na sluch posluchače jest působeno více, nežli na jeho mysl.

(24) Duchové světového tělesa Merkuru nesetrvávají na jediném místě, anebo ve společnosti s duchy jediného světa, nýbrž putují vesmírem; příčina jest ta, že mají vztah k paměti věcí, kteráž ustavičně jest obohacována, a proto jest jim dovoleno, aby putovali kolem a všude poznatků pro sebe nabývali. Když takto cestující setkají se s duchy, kteří milují to, co je hmotné, to jest tělesné a pozemské, prchají před nimi, a obrací se tam, kdež nic takového neslyší. Z toho může býti zjevno, kterak jejich mysl [animus] jest povznesena nad věci smyslové, a že jsou v jistém vniterném světle. Toto jsem skutečně také vyciřoval, když prodlévali u mne a se mnou rozmlouvali; tehdy jsem pozoroval, že jsem odváděn z věcí smyslových tou měrou, že počínalo světlo očí mých slábnouti a zatemňovati se.

(25) Duchové tohoto světového tělesa cestují v kohortách (kohorta: zástup, dav, vojenský sbor – pozn. překl.) a falanxích (falanx: bitevní šik, voj. – pozn. překl.); a když jsou shromážděni, tvoří takřka kouli; jsou takto spojováni Pánem, aby jednotně jednali, a aby tak poznatky jednotlivcovy sdělovaly se všechněm, a poznatky všechněch každému jednotlivci, jakž tomu jest v nebi (1). Že putují vesmírem, aby sbírali poznatky věcí, bylo mi též patrné z tohoto: Jedenkráte, když se objevili, jsouce značně vzdáleni, hovořili se mnou a řekli, že nyní jsou shromážděni a že cestují ze sféry tohoto světa do ohvězděného nebe, kdež vědí, že jsou tací [duchové], kteří nestarají se o pozemské a tělesné věci, nýbrž o věci nad to povznesené, a že přejí si býti s nimi pospolu. Bylo řečeno, že nevědí, kam putovati, ale že to činí pod Vedením Božským, a že tam pak budou poučeni o věcech dosud jim neznámých, ale které s poznatky, jež již mají, souhlasí. Bylo též řečeno, že nevědí, kterak naleznou společníky, s nimiž jsou spojeni, ale že i toto stane se za Božského Vedení.

(26) Poněvadž takto putují vesmírem, a nad jiné mohou více věděti o těch světech a tělesech světových, které jsou mimo okruh naší slunečné soustavy, rozmlouval jsem s nimi rovněž i o této věci; pravili, že ve vesmíru jest veliké množství těles světových a na nich lidé; divili se tomu, že někteří, které nazvali lidmi chabého úsudku, mohou se domnívati, že by nebe Všemohoucího Boha mohlo skládati se pouze z duchů a andělů, přicházejících toliko z jediné zeměkoule, ježto jich tam jest málo, a u porovnání ke všemohoucnosti Boží nejsou ničím, i kdyby byly myriády světů a myriády těles světových. Dále pravili, že vědí, že ve vesmíru jsou světová tělesa a to v počtu více než několik set tisíc, a přece jen, co jest to vzhledem k Božství, které jest nekonečné?

(27) Duchové Merkuru byli u mne, když jsem psal a vykládal Slovo, co do jeho vniterného smyslu, a pozorovali, co jsem psal, pravíce, že to, co jsem napsal, bylo příliš hrubé, a že výrazy téměř vesměs jeví se býti jako hmotné. Bylo však odpověděno, že lidem naší zeměkoule zdáti se bude napsané příliš jemným a vznešeným, z čehož mnohé nepochopí. Dodal jsem ještě, že mnozí na této zemi nevědí, co jest vniterný člověk, jednající ve člověku zevnějším, a způsobujícím, že tento žije, a že namlouvají sobě ze klamů smyslových, že život přísluší tělu, a že tudíž ti, kdož jsou zlí a nevěřící, pochybují o životě po smrti, dále že nezovou duchem, nýbrž duší to ze člověka, co žije po smrti těla, a že přou se o to, co duše jest, a kde jest její sídlo, věřice, že jejich hmotné tělo, i když rozprášeno bude do všech větrů, opět s ní se spojí, aby člověk jako člověk žil – a kromě toho mnoho jiného. Když toto duchové Merkurští uslyšeli, tázali se, zda tací mohou státi se anděly, k čemuž bylo dáno [mně] odpověděti, že anděly stávají se ti, kdož žili v dobru víry a účinné lásky, a že tehdy nebyli dále v zevnějších a hmotných věcech, nýbrž ve vniterných a duchovních, a že když přicházejí do onoho stavu, jsou ve světle, převyšujícím

světlo, v němž jsou duchové z Merkuru. Aby seznali, zdaž tomu takto jest, bylo dovoleno, by jistý anděl, který byl v nebi z naší zeměkoule, a který, když žil na světě, byl právě takový, s nimi rozmlouval, o čemž bude pověděno v dalším.

(28) Poté byl mi od duchů Merkurských poslán dlouhý, nerovný, ze mnoha listů slepený papír, který zdál se, jako by byl potištěn písmeny, jakýchž jest užíváno na této zeměkouli. Vyptával jsem se, zda mají takovéto tiskopisy, pravili však, že nemají, že však vědí, že takové papíry existují na naší zeměkouli. Dále nechtěli již nic říci, ale pozoroval jsem, že přemýšlejí o tom, že poznatky na naší zemi bývají na papíře a nikoliv ve člověku, a že posmívají se tomu, že papíry vědí to, co neví člověk. Byli však poučeni, kterak tomu ve skutečnosti jest. Po nějakém čase se vrátili a poslali mi jiný papír, rovněž jako by písmeny popsán, jako byl onen prvý, ale nikoliv tak slepený a neupravený, nýbrž pěkný a úpravný. Pravili, že byli dále informováni, že na této zemi jsou takovéto papíry a knihy, z nich zhotovené.

(29) Z toho, co nyní bylo řečeno, jest jasně zřejmo, že duchové to, co ve druhém životě vidí a slyší, uchovávají v paměti, a že právě tak, jako když bývali na světě, mohou býti poučováni, a to i u věcech víry, a tak se zdokonaliti. Čím vniternějšími jsou duchové a andělé, tím rychleji a plněji to v sebe přijímají a tím dokonaleji to podržují; a poněvadž toto děje se ve věčnosti, vyplývá z toho, že jejich moudrost ustavičně vzrůstá. U duchů Merkurských vzrůstá stále znalost věcí, ale nikoliv moudrost, z toho vznikající, poněvadž milují poznatky, kteréž jsou prostředky, nikoliv však užitečnost, kteráž jest konečným cílem.

(30) Jaký jest genius duchů, kteří jsou z oběžnice Merkura, vysvítá i z dalšího. Jest třeba věděti, že všichni, nechť jsou to duchové nebo andělé, bývali lidmi; lidské pokolení jest totiž semenišťem nebes; dále, že duchové co do náklonností a sklonů jsou tací, jakými byli, když žili jako lidé na zemi; neboť každého následuje jeho život (*n*). Poněvadž jest tomu tak, může genius lidí kteréhokoliv tělesa světového býti poznán podle genia duchů, kteří z něho pocházejí.

(31) Poněvadž duchové Merkurští představují ve Velikém Člověku paměť, abstrahovanou od věcí hmotných, tu když někdo s nimi hovoří o věcech pozemských, tělesných a pouze světských, jest jim to naprosto nesnesitelné; nemohou-li se rozmluvě vyhnouti, převrátí to v něco jiného, často v pravý opak, jen aby tomu unikli.

(32) Abych věděl určitě, že jejich ráz [genius] jest takovýto, bylo mi dovoleno představit jim lučiny, role, zahrady, lesy, řeky (představit je tolik, jako předvésti je představitosti druhého člověka, což se ve druhém životě jeví jako živé), oni však přeměňovali je; lučiny a role zatemňovali a prostřednictvím představování plnili je hady; řeky začernovali, takže voda přestala se jeviti čistou. Když jsem se jich vyptával, proč tak činí, pravili, že nepřejí si přemýšleti o takovýchto věcech, nýbrž o věcech skutečných, jimiž jsou poznatky o tom, co jest abstrahováno od věcí pozemských, zejména pak o těch, kteréž jsou v nebesích.

(33) Poté představoval jsem jim ptáky, veliké i malé, jakéž vyskytují se na naší zemi; neboť ve druhém životě předobrazení mohou býti taková, jako živá; když spatřili ony ptáky zobrazené, s počátku byli by rádi je pozměnili, později však měli z nich potěšení a byli spokojeni; příčina toho byla ta, že ptáci značí poznatky věcí, a vycitňování těchto věcí pak vplývalo [do nich] (*o*); pročež přestali je pozměňovati a je odvracet od představ své paměti. Poté bylo mi dovoleno

---

(n) Život každého jednotlivce zůstává a následuje ho po smrti, č. 4227, 7440. Zevnější život po smrti držen bývá uzavřený, a vniternosti života otevřený, č. 4314, 5128, 6495. Tudíž jak celek, tak i všechny podrobnosti přemýšlení stávají se pak zjevnými, č. 4633, 5128.

(o) Ptáci značí věci rozumu, intelektu, přemýšlení, představ, poznatků, č. 40, 745, 776, 778, 866, 988, 993, 5149, 7441.

představiti jim přerokošnou zahradu, plnou lamp a svítlen; i tu se zarazili a zdržovali se čehokoliv, a to z té příčiny, že lampy a svítlny značí pravdy, které vyzařují z dobra (*p*). Z toho vysvítá, že mohou býti přidrženi k pozorování hmotných věcí, jestliže současně vplývá i jejich význam v duchovním smyslu, neboť duchovní smysl není od hmotných věcí příliš abstrahován, ježto jsou jeho předobrazem.

(34) Kromě toho rozmlouval jsem s nimi o ovcích a beráncích, to však oni nechtěli slyšeti, poněvadž je pojímali jako pozemskosti; příčina byla ta, že nechápali, co jest nevinnost, již beráncové značí, což pozorovati bylo z toho, že když jsem jim řekl, že beráncové, v nebesích předobrazem, značí nevinnost (*q*), oni pravili, že nebylo jim známo, co jest nevinnost, ale že znali toto slovo jen co do zvuku. Příčina jest ta, že jsou vzněcováni pouze poznatky a nikoliv zároveň užitečností, jež jest konečným účelem poznatků, a že tudíž nemohli z vnitřné chápavosti věděti, co jest nevinnost.

(35) Někteří z duchů oběžnice Merkuru přišli ke mně, byvše vysláni, aby se dověděli, co se u mne děje; jeden z duchů naší zeměkoule jim řekl, aby pověděli svým, že vše, co budou mluvit, musí býti pouhá pravda, a nikoliv, jak bývá jejich zvykem, aby odpovídali tomu, kdo se jich táže, něco zcela opačného; a že, kdyby činil tak některý duch naší zeměkoule, byl by trestán. Na to zástup, který se oddálil, a z něhož oni vyslaní duchové byli, odvětil, že kdyby měli za to býti trestáni, musili by býti trestáni všichni, poněvadž ze stálého zvyku nedovedou jednati jinak. Pravili, že když rozmlouvají s lidmi své země, činí rovněž tak, a to nikoliv s úmyslem klamati, nýbrž aby inspirovali touhu po poznacích. Neboť jestliže odpoví něco, co jest opačného, jaksi zamlčí určitou věc, že prý tím podněcují touhu po věděni, a že pak snahou, vyzkoumati to, paměť se takto zdokonaluje. Ježto jsem i o téže věci s nimi již jindy rozmlouval, a věděl, že hovořívají s lidmi jejich světového tělesa, tázal jsem se, kterak vyučují své obyvatele; pravili, že nevyučují je tomu, jaká nějaká věc ve skutečnosti jest, nýbrž že jen vpravují jim jisté ponětí o ní, tak aby tím žádostivost po prozkoumání a věděni byla rozvícena a vzrůstala, neboť kdyby zodpověděli všechno, žádostivost ta by mizela. K tomu dodali, že to, co je opačné, uvádějí z té příčiny, aby pravda tím lépe vynikla; neboť veškerá pravda jeví se jasně, přirovnána-li jest k tomu, co jest opačné.

(36) Jejich zvykem jest, že neřeknou každému to, co sami vědí, nýbrž že stále chtějí od každého zvědět to, co jemu jest známo, ale že těm, kdož jsou z jejich společnosti, sdělují vše, co sami vědí, a to tak, že co jeden ví, vědí všichni, a co vědí všichni, ví každý jednotlivec (*l*).

(37) Poněvadž duchové Merkurští mají nadbytek vědomostí, jsou tím do jisté míry hrdi, a tak se domnívají, že vědí toho tolik, že sotva kdo mohl by věděti více. Bylo jim však duchy naší země pověděno, že nevědí toho mnoho, nýbrž jen málo, a že toho, co nevědí, jest poměrně nekonečné množství, a že to, co nevědí v poměru k tomu, co vědí, jest jako voda širého oceánu proti vodě nepatrné studánky; jakož i že prvým vchodem k moudrosti jest věděti, uznávati a chápati, takže to, co někdo ví, jest jako by ničím vzhledem k tomu, co neví. Aby věděli, že jest tomu tak, bylo dovoleno, by jistý andělský duch s nimi rozmlouval, a řekl jim povšechně, co znají a co neznají, a že jest nekonečně více věcí, kterých neznají, jakož i že na věky věků nemohou dosáhnouti [byť i] zběžné známosti všech věcí existujících. Týž mluvil za pomoci andělských představ mnohem hbitěji nežli oni, a poněvadž odkrýval, co oni věděli i co nevěděli, byli jati úžasem. Poté spatřil jsem jiného anděla, hovořícího s nimi, kterýž se ukázal v jisté vzdálenosti vpravo; byl z naší zeměkoule, vyprávěje celou řadu věcí, kterých oni neznali; později mluvil s nimi prostřednictvím změny stavů, k čemuž oni odvětili, že tomu neporozuměli. I pravil jim pak, že každá změna

---

(p) Lampy a svítlny značí pravdy, které z dobra svítí, č. 4638, 9548, 9783.

(q) Beránci v nebesích a ve Slově značí nevinnost, č. 3994, 7840, 10132.

stavu obsahuje nesčetné věci, ba i každá nejmenší jednotlivost toho. Když to slyšeli, tu poněvadž byli hrdí na své vědění, – počali nabývat pokory; pokora ta byla předobrazena skloněním se dolů jejich kotouče (neboť jejich společnost jeví se tu jako kotouč [volumen], vpředu, směrem vlevo, a to v jisté vzdálenosti a v úrovni oblasti pod pupkem (t. j. ve Velikém Člověku – pozn. překl.). Kotouč ten jeví se však jako by byl vyhlouben [incavatum] uprostřed a po stranách protažen do výše, a bylo lze na něm též pozorovati zpětný pohyb. Oni také pověděli, co to vše značí, tj. co si myslí ve svém pokoření se, a že ti, kteří jevíli se na stranách jako by byli do výše vztyčeni, nebyli ještě v nijaké pokoře. I viděl jsem, kterak kotouč se rozdělil, a ti, kdož nebyli v pokoře, byli posláni ke své zemi, ostatní pak zůstali.

(38) Přišli duchové Merkurští k jistému duchu z naší zeměkoule, který, když žil na zemi, byl svou učeností věhlasný; byl to Christian Wolf – přející si nabýt od nich poučení o různých předmětech; když však zpozorovali, že to, co mluvil, nebylo povzneseno nad smyslové věci přírodního člověka, poněvadž v rozhovoru myslil na [svou] čest, a poněvadž si přál tak jako na světě (poněvadž každý ve druhém životě jest takový, jako byl dříve), různé věci k sobě seřadit, a z nich opět nové řady [pojmu] vytvořiti, a tak ustavičně tvořiti nové uzávěrky, a mnohé z toho, co nechápali anebo za správné neuznávali, k sobě vespolek chtěl spojit, pravili, že tyto řady [pojmu] nesouvisí ani pospolu, ani s uzávěrky, a pojmenovali to nejasným výrokem autority a přestali se jej vyptávat, tázajíce se toliko, jak toto a jak ono se jmenuje; a poněvadž i k tomu odpovídal hmotnými představami a pranic duchovními, ustoupili od něho; každý totiž ve druhém životě mluví tak duchovně, čili duchovními představami, jakou měrou na světě věřil v Boha, a hmotně tou měrou, jak nevěřil. Poněvadž zde naskýtá se k tomu příležitost, bude dobře pověděti, kterak má se to ve druhém světě s učenými, kteří nabyli učenosti ze svého vlastního přemýšlení, rozníceného láskou ku poznání pravdy pro pravdu samu, tudíž za účelem užitečnosti, abstrahované od světských věcí, – a jak má se to s těmi, kdož nabývají rozumnosti od jiných, čerpajíce svou rozumnost bez vlastního svého přemýšlení, jakž tomu bývá u těch, kdož toliko pro slávu učenosti, a tudíž pro čest a světský úspěch, nikoliv pak pro užitek, oproštěný světskosti, přejí si znáti pravdu. O takových jest mi dovoleno zde pověděti některé zkušenosti. Bylo slyšeti zvuk, pronikající zdola, blízko levé strany až k levému uchu; zpozoroval jsem, že jsou to duchové, kteří snažili se prorazit si cestu, avšak ze kterého místa by byli, nemohl jsem poznati. Když pak přece cestu si prorazili, rozmlouvali se mnou a řekli, že bývali logiky a metafysiky, a že do takových věcí zahlubovali se ne z jiného důvodu, nežli aby pokládáni byli za učené, a aby nabyli slávy a bohatství; naříkali si, že nyní žijí bídný život a to proto, že ne pro jiný účel si to byli osvojili, a že takto nevyvinuli své rozumovosti. Jejich řeč byla pozvolná a potichu znějící. Mezi nimi byli dva, mluvící nad mou hlavou, a k mé otázce, kdo by byli, bylo mi řečeno, že jeden z nich jest velice slaven v učeném světě, a bylo mi dovoleno uvěřiti, že jest to Aristoteles; kdo byl druhý, nebylo mi pověděno. Prvý z nich byl uveden do stavu, v němž žil na světě, neboť každý snadno může býti uveden do stavu svého života, jaký měl na světě, poněvadž celý stav svého života má v sobě. Přivinul se k [mému] pravému uchu, čemuž jsem se divil, a tam mluvil, sice temně, ale rozumně; ze smyslu jeho řeči seznal jsem, že byl veskrze jiného rázu, nežli byli oni scholastikové, kteří před tím byli přišli, že totiž rozvínoval ze svého myšlení věci, o nichž byl psal, a z toho předváděl svoji filosofii; že výrazy, jež si byl vymyslel a jež připojoval ku předmětům [svého] myšlení, byly formulami, jimiž označoval vniterné věci; dále že z příjemných pocitů [své] náklonnosti a z touhy po známosti těch věcí, jež přísluší myšlení a rozumu, byl k tomu rozněcován, a že poslušně sledoval to, co mu jeho duch diktoval; z toho důvodu přivinul se ku pravému uchu, zcela jinak, nežli jeho stoupenci, zvaní scholastikové, kteříž nikoliv od představy k formulce, nýbrž od formulky k představě postupují, a tudíž opačnou cestou. Mnozí z nich vůbec nepronikli

k představě, nýbrž dokonce uvízli ve formulích. Jestliže jich používají, děje se tak proto, aby odůvodnili kteroukoliv libovolnou věc, a aby nepravdě vtiskli zdání pravdy podle své choutky ku přemlouvání; proto jejich filosofie jest spíše prostředkem k bláznovství, nežli prostředkem k moudrosti; a z toho též mají temnotu místo světla. Hovořil jsem pak s ním o analytické nauce, pravě, že malý chlapec v půl hodině více filosoficky, analyticky a logicky mluví, nežli on mohl popsat v [celém] svazku, a to z té příčiny, že veškeré myšlení a z toho i lidské mluvení jsou věci analytické, a že zákony těchto věcí jsou ze světa duchovního. A že kdo uměle, z formulek, chce přemýšleti, není nepodoben tanečníku, který rád by chtěl naučiti se tančiti na základě [své] známosti pohybových nervů a svalů, a který, kdyby při tanci chtěl ustavičně na to mysliti, stěží by nohou pohnul; a přece jen bez jakékoliv známosti toho pohybuje všemi hybnými vlákny, po celém těle roztroušenými, a kromě toho používá plic, bránice, boků, paží, krku a všeho ostatního, což kdyby mělo býti popisováno, celé tlusté knihy by k tomu nestačily. A podobně jest tomu u těch, kdož na základě formulek hodlají usuzovati. Aby to dokázal, pravil, že takovýmto způsobem učiti se usuzovati jest tolik, jako upadnouti do zvráceného pořádku; doložil, že chceli kdo státi se bláznem, nechať takto si počíná. Jest však třeba ustavičně mysliti na užitečnost a přemýšleti z vniternosti. Poté mi ukázal, jakou představu měl o Svrchovaném Božství, totiž představoval si je v lidské podobě, obklopené kolem hlavy zářícím kruhem, a dodal, že nyní jest mu známo, že Pán jest oním Člověkem, a že zářící kruh jest Božství, z Něho vycházející, kteréž vplývá nejen do nebes, nýbrž i do vesmíru, řídící a vládnuoc jím. A dodal též, že kdo nebe řídí a jím vládne, řídí a vládne vesmírem, poněvadž toto od onoho nemůže býti odděleno. Pravil také, že věřil pouze v jediného Boha, jehož přívlastky a vlastnosti označovány jsou právě tolika jmény, kolik bohů jiní uctívali. Objevila se mi žena, která rozepjala své ruce, chtěíc mu tváře pohladit, a když jsem se tomu divil, vyprávěl, že když byl na světě, častokráte takováto žena se mu zjevovala, kteráž hladívala jeho tváře, a že její ruka byla překrásná. Andělští duchové pravili, že takovéto ženy někdy zjevovaly se starodávným lidem a byly jimi nazývány „pallades“, a že ona zjevila se mu jsouc z oněch duchů, kteří když žili jakožto lidé za staré doby, mívali svou rozkoš v představách a zaměstnávali se přemýšlením, arcit' bez filosofování. Poněvadž u něho se zdržovali a na něm nalézali své zalíbení, ježto on usuzoval z vniternosti, — tu předvedli předobrazně takovouto ženu. Posléze mi oznámil, jakou měl představu o duši čili duchu člověka, kteréhožto ducha nazval „pneuma“, poněvadž totiž týž jest živoucí neviditelností, jako cosi etherického, a řekl, že ví, že jeho duch bude žíti po smrti, poněvadž jest jeho vniternou podstatou, kteráž nemůže zemřít, ježto může přemýšleti; a že nemohl o ní jasně přemýšleti, nýbrž toliko temně, poněvadž odnikud jinud nemohl nabyt o tom nějaké představy, nežli sám ze sebe, a něco málo též od Starých. Ostatně Aristoteles jest mezi rozumnými duchy ve druhém životě, kdežto mnoho jeho stoupenců jest mezi obmezenci [inter fatuos].

(39) Jedenkrát spatřil jsem, kterak duchové naší zeměkoule byli u duchů oběžnice Merkuru, a slyšel jsem je pospolu rozmlouvající, načež duchové naší zeměkoule mezi jiným se jich tázali, v co věří. Odpověděli, že věří v Boha; když však dotazovali se dále stran Boha, ve kterého oni věří, tu nechtěli to pověděti, ježto jest jejich zvykem neodpovídat přímo k otázkám. Poté zase navzájem duchové z oběžnice Merkuru vyptávali se duchů z naší zeměkoule, v co oni věří, i dostalo se jim odpovědi, že v Pána Boha; duchové Merkurští k tomu řekli, že vycitují, že oni nevěří v nijakého Boha, a že jen ze zvyku rty svými říkají, že v Něho věří, ač ve skutečnosti přece jen v Něho nevěří. (Duchové Merkurští mají jemné vycitování, a to proto, že ustavičně prostřednictvím tohoto vycitování pátrají po tom, co vědí jiní). Duchové naší zeměkoule byli z těch, kdož na světě přiznávali se sice k víře podle nauky církve, ale život víry nežili, a ti, kdož nežijí život

víry, nemají ve příštím životě víry, poněvadž táž nebyla v nich, když byli lidmi na světě (*r*). Uslyševše to umkli, ježto vyciřováním bylo jim dáno seznati, že jest tomu skutečně tak.

(40) Jistým duchům bylo s nebe známo, že duchům tělesa Merkuru bylo slíbeno, že uzří Pána; proto duchové, kteří byli kolem mne, dotázali se jich, zda pamatují se na toto zaslíbení, i řekli, že se pamatují, ale že nevědí, zda bylo to slíbeno tak, aby nebylo nijaké pochybnosti. Když takto spolu rozmlouvali, objevilo se jim Slunce nebeské (Slunce nebeské, jímž jest Pán, jest viděno toliko těmi, kdož jsou v nejvniternějším čili třetím nebi, ostatní vidí [jen] světlo z něho). Vidouce Slunce pravili, to že není Pán Bůh, poněvadž nespátřovali nijakého obličejce. V přestávce, poté následující, duchové spolu hovořili, ale co mluvili, neslyšel jsem. Náhle však opět objevilo se Slunce a uprostřed něho Pán, obklopený slunečním kruhem. Když duchové Merkurští toto spatřili, naplněni byli hlubokou pokorou a padli k zemi. Pán ze Slunce objevil se i duchům naší země, kteříž, když byli lidmi, viděli Jej na světě, a z nich pak duch po duchu, a tak postupně všichni vyznávali, že to byl Pán Sám, což vyznávali za přítomnosti celého shromáždění. Poté Pán ze Slunce byl viděn duchy oběžnice Jupitera, kteříž hlasitě prohlásili, že On to jest, kteréhož byli viděli na své zemi, když Bůh vesmíru se jim byl zjevil (*s*).

(41) Když Pán se zjevil, tu někteří byli pak vedeni směrem kupředu vpravo, a když takto postupovali pravili, že spatřili světlo mnohem jasnější a čistší, nežli kdy dříve viděli, a že větší světlo nemůže býti vůbec viděno; a to bylo za doby večerní; bylo mnoho těch, kdož takto se vyjádřili (*t*).

(42) Jest třeba věděti, že slunce světa není viditelno nijakému duchu, ba ani světlo z něho; světlo tohoto slunce jest duchům a andělům jako hustá temnota. Ono slunce zůstává toliko v chápavosti duchů proto, že je vídávali, když byli na světě, a jeví se u nich představou čehosi temného, a to vzadu, v nesmírné vzdálenosti, v nepatrné výši nad úrovní hlavy. Oběžnice, které jsou v soustavě onoho slunce, jeví se v určitém postavení vzhledem ke slunci: Merkur vzadu, poněkud vpravo, oběžnice Venuše vlevo, trochu vzadu, oběžnice Mars vlevo vpředu, oběžnice Jupiter rovněž vlevo vpředu, ale u větší vzdálenosti; oběžnice Saturn vpředu v nesmírné vzdálenosti; měsíc vlevo, hodně vysoko; sateliti rovněž vlevo vzhledem ke své oběžnici. Takovéto jest postavení těchto oběžnic v představách duchů a andělů, a duchové též objevují se poblíže svých oběžnic, a to mimo ně. Pokud však duchů Merkurských obzvláště se týče, neobjevují se ani v určité krajině, ani v určité vzdálenosti, nýbrž objevují se tu vpředu, tu vlevo, tu trochu vzadu; příčina jest ta, že jest jim dovoleno putovati vesmírem a sbírat si vědomosti.

(43) Objevili se jedenkrát duchové Merkurští vlevo v jakési kouli a potom jakožto kotoučovitě těleso, kteréž šířilo se do délky; i byl jsem zvědav, kam chtějí jíti, zda k této zemi, či jinam, i zpozoroval jsem pak, že zahýbají vpravo a pak obracejí se blíží se k tělesu čili oběžnici Venuši,

---

(r) V těch, kdož přiznávají se k víře podle nauky, ale nežijí život víry, není nijaké víry, č. 3865, 7766, 7778, 7790, 7950, 8094. A jejich vnitro jest proti pravdě víry, ačkoliv to na světě nevědí, č. 7790, 7950.

(s) Pán jest sluncem nebes, z něhož jest tam veškeré světlo, č. 1053, 3636, 4060. A Pán tak ukazuje se těm, kdož jsou v Jeho nebeském království, kdež vládne láska k Němu, č. 1521, 1529, 1530, 1531, 1837, 4696. Zjevuje se ve střední výši nad úrovní pravého oka, č. 4321, 7078. Proto slunce ve Slově [Božím] značí Pána, jakožto Božskou Lásku, č. 2495, 4060, 7083. Slunce světa duchům a andělům není viditelno, nýbrž místo něho cosi zcela temného vzadu a proti slunci nebes čili proti Pánu, č. 9755.

(t) V nebi jest veliké světlo, kteréž o mnoho stupňů převyšuje polední světlo na zemi, č. 1.117, 1521, 1533, 1619–1632, 4527, 5400, 8644. Všecka světlo v nebesích jest od Pána, jakožto tamního Slunce, č. 1053, 1521, 3195, 3341, 3636, 3643, 4415, 9548, 9684, 10809. Božská Pravda vycházející z Božského Dobra Božské Lásky Páně jeví se v nebi jakožto světlo a dává vznik všemu světlu tam, č. 3195, 3222, 5400, 8644. 9399, 9548, 9684. Slunce nebeské osvětluje jak andělů zrak, tak i rozum, č. 2776, 3138. Právili se, že nebe jest ve světle a teple, značí to, že jest v moudrosti a v lásce, č. 3643, 9399, 9401.

a to k přední její straně; když však tam přišli, pravili, že tam nechtí býti, poněvadž jsou tam zlí, načež obrátili se k jiné části onoho tělesa a pravili pak, tu že chtějí zůstat, poněvadž tam byli dobří. Když se toto dalo, tu pocítil jsem v mozku pozoruhodnou změnu, a v důsledku toho i zvýšenou činnost. Z tohoto mohl jsem usouditi, že duchové z Venuše, kteříž byli z oné části oběžnice, byli v souhlase s duchy Merkurskými, a že odnášeli se k paměti věcí hmotných, souhlasné s paměti věcí nehmotných, k níž odnášeli se duchové Merkurští; proto bylo cítit od nich silnější působení, když tam byli.

(44) Toužil jsem věděti, jakého obličej a těla jsou lidé na oběžnici Merkuru, a zda jsou podobni lidem na naší zemi. Tu stanula před mýma očima jistá žena, úplně podobna ženám na zemi; byla krásného obličej, ale menšího, než mívají ženy naší zeměkoule; těla rovněž byla štíhlejšího, ale stejné výšky; hlava byla pokryta plátěnou čapkou, neumělou sice, ale veskrze slušnou. Ukázal se též muž, kterýž rovněž byl těla štíhlejšího, nežli jsou muži naší zeměkoule; byl oděn tmavomodrým šatem, k tělu těsně přiléhajícím, bez jakýchkoliv záhybů a výčnělků. Bylo řečeno, že lidé oné země jsou takového tělesného tvaru a kroje. Pak byly předvedeny [různé] druhy jejich volů a krav, kteréž se příliš nelišily od druhů na naší zemi, ale byly menší a tudíž do jisté míry blížily se k [různým] druhům jelenů a laní.

(45) Byli též tázáni stran slunce světa, kterak se jeví s jejich oběžnice, i odvětili, že jeví se býti veliké, a to větší nežli z ostatních těles; pravili, že vědí to na základě představy ostatních duchů o slunci. Dále pravili, že mají střední teplotu, ani příliš teplou, ani příliš studenou. Bylo dovoleno jim říci, že bylo to tak zřízeno pro ně Pánem, aby neměli přílišné teploty, ježto jejich oběžnice jest slunci mnohem blíže, nežli jsou oběžnice ostatní; neboť teplota neřídí se blízkostí té které oběžnice u slunce, nýbrž výškou a hustotou atmosféry vzduchové, jakž jest to zjevno z chladu na vysokých horách i v horkém podnebí, jakož i z toho, že teplota se mění podle toho, zda paprsky sluneční dopadají kolmo nebo šikmo, což jest patrné ze zimního a letního počasí v kterémkoliv zemském pásu. Toť jest, co dáno mi věděti o duchách a obyvatelích Merkuru.

O tělese čili oběžnici Jupiteru, a o jeho duchách a obyvatelích

(46) S duchy a anděly oběžnice Jupitera popřán byl mi delší styk, nežli s duchy a anděly ostatních oběžnic, a proto o stavu jejich života, jakož i obyvatel jejich oběžnic lze tu připomenout mnohem více. Že oni duchové byli odtamtud, vysvítá z mnohého, a též bylo mi to řečeno s nebe.

(47) Vlastní těleso čili oběžnice Jupiter arcíř není viditelno duchům a andělům; neboť nikdy nikomu tam není viditelná nějaká země, nýbrž toliko duchové a andělé, kteří jsou odtamtud. Ti, kteří jsou z oběžnice Jupitera, ukazují se vpředu vlevo, v jisté vzdálenosti, a to neustále (viz. výše č. 42), a tam také jest [ona] oběžnice. Duchové kteréhokoliv tělesa jsou blízcí jich vlastní zemi, a to z té příčiny, že jsou z jejich obyvatelů (neboť každý člověk po smrti jest duchem), a že jsou podobného rázu a mohou u oněch obyvatelů prodlévati a jim sloužiti.

(48) Vyprávěli, že v oblasti země, kdež žili, když byli na světě, bylo lidí velice mnoho, tolik však, kolik jich země mohla uživiti; země byla úrodná a všeho bylo v hojnosti, a nikdo tam nebyl žádostiv něčeho, než co bylo životní potřebou, a nepokládali za užitečné nic, co nebylo

potřebné, a z tohoto důvodu počet obyvatel byl tak veliký. Pravili, že jejich největší starostí jest výchova dítek, a že milují je co nejvroucněji.

(49) Dále vyprávěli, že dělí se tam v kmeny, rody a rodiny [domos], a že každý bydlí odděleně se svými [příslušníky rodiny], a že tudíž styky jsou pěstovány mezi příbuzenstvem. Nikdo nikdy neřádá sobě statku, náležejícího jinému, ba ani na mysl mu nepřipadne bažiti po majetku jiného, nerci-li nějakou lstí se ho domáhati, tím méně pak přepadávati a loupiti; to pokládají za zločin proti lidské přirozenosti, a to strašlivý. Když jsem chtěl jim říci, že na této zemi jsou války, plnění a vraždy, odvrátili se a nechtěli toho ani slyšeti. Že Prastaří na této naší zeměkouli bydlili podobným způsobem, bylo mi pověděno od andělů, že totiž byli rozděleni v kmeny, rody a domy, a že byli všichni spokojeni se svým majetkem, a že nevěděli ničeho o tom, že bylo by lze se obohatiti majetkem jiného, jakož i vládnouti z lásky k sobě; a proto Stará doba a zejména Nejstarší doba byla přijatelná Pánem více, nežli byly doby následující. A poněvadž byl takovýto stav [lidí], vládla též nevinnost, a s ní moudrost; každý pak konal dobro z dobra a spravedlnost ze spravedlnosti; nevěděli, co to jest, konati dobro a spravedlnost pro vlastní čest, anebo pro zisk; tehdy nemluvili jinak, nežli pravdu, a to ani tak z pravdy, jako z dobra, t.j. nikoliv na základě separovaného rozumu, nýbrž z vůle, spojené s rozumem. Takové byly staré doby; a proto tehdy andělé mohli rozmlouvati s lidmi, a jejich mysl, takřka od tělesnosti oprostěnou, unášet do nebe, ba dokonce tam je provádět a ukazovat jim tamní velebnost a blaženost, a jim svou blaženost a radostnost sdělovat. Tyto doby byly známy i starým spisovatelům, a byly jimi nazvány zlatým čili též saturnským věkem. Příčinou, že tyto doby byly takovéto, byla ta okolnost, že jak řečeno, byli rozděleni v kmeny, a kmeny v rody, a rody v domy, a že nikomu nevzešlo na mysl, aby zmocnil se dědictví jiného, a tak přisvojil si bohatství a vládu. Daleka byla tehdy sebeláska a láska ke světu; každý radoval se ze svého vlastního a neméně i z cizího majetku. Avšak okolnosti se změnily a v opak převrátily za doby další, kdy mysl byla uchváćena chtíćem po panování a po mnohém majetku; tu lidské pokolení z důvodu, aby se uchránilo, seskupovalo se v království a císařství, a poněvadž přestávaly zákony účinné lásky a svědomí, kteréž byly vepsány do srdcí, bylo nutno zavést zákony ku potlačení násilností, při nichž čest a zisk stávaly se odměnami a jejich ztráta stávala se trestem. Touto změnou stavu i vlastní nebe odvracovalo se od člověka a to víc a více až po naši dobu, kdy nikdo již neví, je-li vůbec nějakého nebe nebo pekla, ba jejich jsoucnost mnohými jest popírána. Toto bylo pověděno proto, aby tímto přirovnáváním bylo vysvětleno, jaký jest stav těch, kdož jsou na tělese Jupiteru, a odkud jest jejich poctivost a jejich moudrost, o níž více bude v dalším pověděno.

(50) Dlouhým stykem s duchy oběžnice Jupitera, stalo se mi zjevným to, že jsou lepší, nežli duchové většiny ostatních oběžnic. Jejich způsob, když se blížili, jejich pobyt a poté i vliv byl tak jemný a lahodný, že nelze jej vylíčit. Jakost každého ducha jeví se ve druhém životě vlivem, kterýž jest sdělováním jeho náklonností: poctivost jemností a líbezností – jemností proto, že duch ten obává se někomu ublížit, a líbezností proto, že miluje konati dobro. Jemnost a líbeznost vlivu, pocházejícího od dobrých duchů naší zeměkoule, mohl jsem zřetelně rozlišovat od jemnosti a líbeznosti jejich. Pravili, že když mezi nimi vznikne nějaká sebemenší neshoda, jeví se táž jako jakýsi řídký, bílý paprsek jako na způsob zablesknutí, anebo jako stužka, ve které jsou kmitavé a bludné hvězdy; ale každá nesrovnalost mezi nimi záhy zase bývá odstraněna. Kmitavé a zároveň bloudící hvězdy značí to, co jest nepravé, kdežto kmitavé, ale pevně stojící hvězdy značí to, co jest pravé; a proto ono prvé značí nesouhlasnost (*u*).

(u) Hvězdy ve Slově [Božím] značí dobra a pravdy, a tudíž to, co je pravé, č. 2495, 2849, 4697. Ve druhém

(51) Přítomnost duchů Jupiterových mohl jsem seznati nejen podle jemnosti a líbeznosti jejich přiblížení se a jejich vlivu, nýbrž i podle toho, že vyvíjeli největší vliv v obličejích, a činili je veselým a usměvavým a to neustále, pokud byli přítomni. Právili, že takto řídí obličej obyvatel své oběžnice, když k nim přijdou, chtějí jim takto vdechnout pokoj a blaženost srdce; jejich pokoj a jejich blaženost, kteréž byly mi jimi vdechnuty, zaplavovaly citelně moji hruď a srdce; vášně a obavy o budoucnost byly oddáleny, kteréžto obě věci přivádějí neklid a rozmrzelost, a rozvířují mysl [animus] různým způsobem. Z toho bylo mi zjevno, jaký jest život obyvatel oběžnice Jupitera; podle duchů lze totiž seznati povahu obyvatel, neboť každý má svůj vlastní život již ze světa a prožívá jej dále, když stane se duchem. Bylo seznáno, že u nich existuje ještě vniternější stav blaženosti čili štěstí; bylo to seznáno proto, poněvadž bylo pozorováno, že jejich vnitro nebylo uzavřeno, nýbrž otevřeno k nebi; čím více totiž vnitro jest otevřeno směrem k nebi, tím uzpůsobilejším jest přijímati Božské Dobro, a s ním blaženost a vniterné štěstí. Zcela jinak jest tomu u těch, kdož nežijí v řádě nebes; u nich vnitro jest uzavřeno a zevnějšek otevřen směrem ke světu.

(52) Též bylo mi ukázáno, jakého vzezření jsou obyvatelé oběžnice Jupitera. Nikoliv, že by samotní obyvatelé mnou byli viděni, nýbrž proto, že duchové mají podobné vzezření, jaké měli, když byli na své zemi. Prve však, než toto bylo mi ukázáno, zjevil se jeden z jejich andělů za běloskvoucím oblakem, a ten dal dovolení – a pak bylo lze spatřit dva obličejy; byly to obličejy jako lidí na naší zemi, bílé a krásné; vyzářovala z nich upřímnost a skromnost. Když byli u mne duchové Jupitera, tu jevíly se mi obličejy lidí naší zeměkoule poněkud menšími, čehož příčina byla ta, že od oněch duchů vplývala představa, kterou mívali o svém zevnějšku, že totiž tž jest větších rozměrů; neboť když žijí na své oběžnici, věří, že po smrti budou jejich obličejy větší, a že budou okrouhlého tvaru. Ježto takováto představa jest jim vštípena, proto i setrvává, a když pak stanou se duchy, jeví se sobě navzájem, jakoby měli větší obličej. Věří, že jejich obličejy budou větší proto, že říkávají, že obličej není tělem, poněvadž jím vidí, slyší a mluví, a vyjadřují myšlenky, a že skrze něj mysl prozařuje. Proto o obličejích mají představu, jakožto o mysli, která nabyla své formy, a poněvadž vědí, že po životě na světě budou moudřejšími, věří též, že po životě na světě i forma mysli, čili obličej, bude větší. Rovněž i věří, že po smrti budou pocíťovat oheň, zahřívající jejich obličej; to odvozují z toho, že ti, kdož jsou mezi nimi moudřejší, vědí, že oheň v duchovním smyslu značí lásku, a že láska jest ohněm života, jakož i že z tohoto ohně pochází život andělů (v). Také těm z nich, kdož byli živi v nebeské lásce, splněno bylo jejich přání, i pocíťovali horko v obličejích, a poté bylo vnitro jejich ducha rozníceno láskou. Z té příčiny obyvatelé oné oběžnice často obličej svůj omývají a čistí, pečlivě jej chráníce před vedrem slunečním. Mají pokrývku, zhotovenou z lýka nebo kůry modravé barvy, již zahalují svou hlavu a tak zakrývají obličej. O obličejích lidí naší zeměkoule, které viděli skrze moje oči (w) pravili, že nebyly krásné, a že u nich krása jeví se v zevní pokožce, nikoliv však v žilkách zevnitř vedoucích; divili se, že obličej některých lidí byly bradavičnaté a neštovičnaté, anebo, že byly i jinak znetvořeny, a pravili, že u nich nikdy takovéto obličejy se nevyskytují. Některé obličejy neustále se usmívají, zejména těch, kteří jsou veselí a bodří, a těch, jimž okolek rtů poněkud v popředí vystupuje.

životě pravdy jsou představovány hvězdami, pevně stojícími, nepravdy pak hvězdami bludnými, č. 1128.

(v) Oheň ve Slově jest láska v obojím smyslu, č. 934, 4906, 5215. Posvátným a nebeským ohněm jest Božská Láska a všeliká náklonnost, příslušící této lásce, č. 934, 6314, 6832. Pekelným ohněm jest láska k sobě a ke světu, a všeliký chtíč, příslušící těmto láskám, č. 965, 1861, 5071, 6314, 6832, 7575, 10747. Láska jest ohněm života a život sám skutečně odtud pochází, č. 4906, 5071, 6032.

(w) Duchové a andělé nevidí, co jest v tomto slunečním světě, nýbrž viděli to skrze mé oči, č. 1881.

(53) Příčinou, že usměvavé jsou ty obličejové, které kolem rtů v popředí vystupují, jest to, že jejich rozhovor většinou děje se pomocí obličejové, a zejména krajinou kolem jeho rtů, a poněvadž nikdy se nepřetvařují, to jest nemluví jinak, nežli smýšlí, proto nečiní svému obličejí násilí, nýbrž ponechávají mu svobodné pohyby. Jinak tomu jest však u těch, kdož od dětství učí se přetvařovat; tím jejich obličej ovládnut jest ze vnitřku, aby nějaká myšlenka neprojevila se na venek; ze zevnějšku rovněž není mu ponechán svobodný pohyb, nýbrž jest udržován v pohotovosti, aby buď se projevil, anebo aby se stáhl podle toho, jak tomu zchytralost káže. Pozorováním vláken rtů a v jejich okolí, může býti zjištěna pravda; neboť tam jsou nesčetné řady vláken, spolu spojených a shluknutých, kteréž jsou stvořeny nejen ke žvýkání a mluvení pomocí slov, nýbrž i k vyjadřování představ v duši.

(54) Bylo též ukázáno, kterak myšlenky vyjadřovány jsou obličejem. Náklonnosti, kteréž jsou příslušností lásky, projevují se výrazem [obličejové] a jeho změnami, a myšlenky v nich změnami co do forem vnitřnosti tamtéž [per variationes quoad formas interiorum ibi]; zevrubněji nelze toho popsat. Existuje též jakási slovní řeč obyvatel oběžnice Jupiteru, avšak nikoliv tak hlasitá, jako jest tomu u nás. Tato řeč podporuje onu řeč, a řeči slovní dostává se živosti řečí obličejové. Byl jsem poučen anděly, že na každé zemi prvou řečí byla řeč obličejové, a to ze dvou zdrojů: ze rtů a z očí. Příčinou, že takováto mluva byla prvotní, jest, že obličej byl vytvořen k tomu, aby vyjádřil to, co člověk myslí a co chce; z té příčiny také obličej zve se obrazem a oznamovatelem duše; další příčinou jest, že za nejstarších čili prvotních dob vládla upřímnost, a člověk nesmýšlel jinak a nechtěl jinak smýšlet nežli jak chtěl, aby jevílo se to z obličejové; proto také náklonnosti mysli a myšlenky z nich [plynoucí] mohly býti živě a plně vyjádřeny. Tak také jeví se to očím, jakoby v jediné formě pospolu, a tato mluva převyšuje mluvu hlasovou tak, jako zrak převyšuje sluch, to jest, jest mezi nimi takový rozdíl, jako mezi tím, viděti nějaké pole anebo slyšeti o něm, a učiniti si o něm představu na základě ústního popisu. Duchové ti dodali, že takováto mluva jest souhlasná s mluvou andělů, s nimiž lidé oné doby také se stýkali, a dále, že když obličej mluví, čili mysl skrze obličej, tu že to jest také andělská mluva u lidí v poslední, přírodní formě, nikoliv však, když ústa mluví pomocí slov. Každý též mohl by pochopiti, že u Prastarých nemohlo býti slovní mluvy, ježto slova řeči nejsou bezprostředně vstřípena, nýbrž musí býti vyhledávána a přiléhat k věcem, což mohlo se státi teprve během doby (x). Pokud upřímnost a spravedlnost převládaly u člověka, dotud jim takováto řeč zůstávala; jakmile však mysl započala jinak mysliti a jinak mluvit, což nastalo tehdy, když člověk započal milovati sebe a nikoliv bližního, tu řeč slovní nabyla převahy, kdežto obličej mlčel, anebo klamal; tím také byla změněna vnitřní forma obličejové, stáhl se do sebe, utvrdil a takřka počal býti úplně prázden života; ale zevnější forma, roznicená ohněm sebelásky, počala se jevit jako živá očím člověka; neboť to, co jest prosto života a jest vespod, nejeví se očím člověka, nýbrž očím andělů, poněvadž ti vidí to, co jest vnitřní. Takové jsou obličejové těch, kdož jinak smýšlejí a jinak mluví, neboť přetvářka, pokrytectví, úskočnost a podvod, kteréž za dnešního dne jsou chytrostí, vyvozují věci takovéto. Jinak však má se věc ve druhém životě; zde není nikomu dovoleno jinak mluvit a jinak smýšlet; nějaký nesouhlas v tom jest tam jasně pozorován v každíčkém slově, a když byl upozorován, vyvrhují ducha, v němž jest takovýto nesouhlas, ze společnosti, a jest trestán; poté různým způsobem veden jest k tomu, aby mluvil tak, jak smýšlí, a myslil tak, jak chce, tak, aby jeho mysl byla jednotná a nikoliv, aby byla rozdělena; je-li dobrý, aby chtěl dobro, a pravdu z dobra smýšlel a mluvil, a je-li zlý,

---

(x) Praobyvatelé této zeměkoule rozmlouvali spolu pomocí obličejové a rtů, a to v důsledku vnitřního dýchání, č. 607, 1118, 7361. Tutéž řeč mají obyvatelé na některých jiných tělesech světových, č. 4799, 7359, 8248, 10587. Dokonalost a výtečnost této řeči, č. 7360, 10587, 10708.

aby zlo chtěl a nepravdu ze zla myslil a mluvil; dobrý není do té doby vzat do nebe a zlý není do té doby uvržen do pekla, – a to z toho důvodu, aby v pekle nebylo nic, než zlo a nepravda zla, a v nebi, aby nebylo nic, než dobro a pravda dobra.

(55) Dále byl jsem duchy, kteří jsou z oné oběžnice, poučen o mnohém, co vyskytuje se u oněch obyvatelů, o jejich chůzi, pokrmech a příbytcích. Pokud se týče chůze, nechodí vzpřímeně, jako obyvatelé této zeměkoule, a mnoha jiných těles světových, ani se neplazí na způsob zvířat, nýbrž když kráčí, podporují se dlaněmi a pak napolo se povznesou na svých nohách, a při každém třetím kroku ohlížejí se obličejem stranou a za sebe a tu rovněž poněkud nahýbají tělo, což děje se chvatně, neboť u nich jest za neslušné pokládáno, aby od jiných byli pozorováni jinak, nežli ze předu. Když takto jdou, vždy drží obličej vzhůru, jako jest tomu u nás, takže vidí jak nebe tak zemi; nemívají jej skloněný, jako by dívali se na zemi, což nazývají zavržení hodným. Činí tak mezi nimi ti, kdož jsou nejnižší, a jestliže si nezvyknou pozvedat obličej, jsou vypuzeni ze své společnosti. Když však sedí, vypadají jako lidé naší země pokud se týče vrchní části vzpřímeného těla; usedávají však s podloženými nohama; pečlivě dbají toho, aby nejen když kráčí, nýbrž i když sedí, nebyli viděni ze zadu, nýbrž ze předu. Velice rádi také chtějí, aby jejich obličej byl viděn, poněvadž v něm jeví se jejich mysl; neboť oni nikdy neukazují obličej jiného, než jaké jest jejich smýšlení, aniž mohou tak učiniti. Přítomní poznají tím i zřetelně, jakého jsou k nim smýšlení, a oni toho také neskrývají; zejména zda projevované přátelství pochází z upřímnosti anebo z přinucení. To bylo mi ukázáno o jejich duchách a potvrzeno jejich anděly; proto také i jejich duchové jsou vídáni, že nechodí zpříma, jako ostatní, nýbrž téměř jako plavci chůzi svou rukama podporují a střídavě se ohlížejí.

(56) Ti, kdož žijí v jejich teplých pásmech, chodí nazí, stále však s pokrývkou kolem beder, a nestydí se za nahotu, poněvadž jejich mysl jest cudná; milují pouze své ženy a od cizoložství s hrůzou se odvracejí. Nejvíce se diví, že duchové naší zeměkoule, slyševše, že oni takto chodí a jsou nazí, posmívají se jim a chovají necudné myšlenky; a že naprosto nevěnují pozornosti jejich nebeskému životu, nýbrž jen takovýmto věcem. Pravili, že jest to známkou, že mají větší péči o tělesné a pozemské věci, nežli o věci nebeské, a že jejich mysl zaujata jest neslušnými věcmi. Bylo jim řečeno, že nahost není na ujmu cudnosti a není k hanbě těm, kdož žijí v mravní čistotě a ve stavu nevinnosti, nýbrž těm, kdož žijí nevázaně a necudně.

(57) Když obyvatelé oné oběžnice leží na loži, bývají obráceni svým obličejem kupředu čili dovnitř místnosti, nikoliv však dozadu čili ke stěně. To mi vyprávěli jejich duchové a doložili, že příčinou toho jest jejich víra, že takto obracejí se obličejem k Pánu, ale že by jej od Pána odvraceli, kdyby obrátili se na druhou stranu ke stěně. To i mně několikrát se přihodilo, když jsem byl na loži, aniž před tím jsem o tom věděl.

(58) Mají zalíbení na dlouhých hostinách, nikoliv že by měli zálibu v jedení, nýbrž, že mají zálibu na rozhovorech, při tom promlouvaných. Když zasednou ke stolu, nesedí na stolicích nebo na lavicích, nebo na trávnickových sedátkách, nebo na trávě, nýbrž na listech jistého stromu. Nechtěli říci, se kterého stromu listí to bylo, když však jmenoval jsem některé podle dohadu, přisvědčili posléze, když jmenoval jsem listy fíkové. Kromě toho pravili, že pokrmů nepřipravují si podle své chuti, nýbrž hlavně podle užitečnosti, a dodali, že užitečný pokrm jest jim pochoutkou. O tomto předměte rozpřel se mezi duchy rozhovor, a bylo řečeno, že jest to správný způsob pro lidi, neboť tužbou jejich srdce jest, aby zdravý duch ve zdravém těle přebýval – čemuž není však u těch, u nichž vládne smysl chuťový, čímž tělo onemocňuje, anebo alespoň vnitřně jest zeslabováno, a tím i jejich mysl; neboť její činnost závislá jest na vnitřním stavu přijímajících součástí tělesných, tak jako zrak a sluch řídí se podle stavu oka a ucha. Z toho lze viděti nesmyslnost toho, hledati v rozmařilosti a požitcích veškeru radost života. Z toho též vzniká

tupost [obesitas] pokud se týče věci přemýšlení a usuzování, a vynalézavost pokud se týče věci tělesných a světských. Takto člověk stává se podoben nerozumným zvířatům, k nimž takovéto osoby ne nevhodně bývají přirovnávány.

(59) Byly mi též ukázány jejich příbytky. Jsou nízké, dřevěné, ale uvnitř kolem dokola potaženy lýkem nebo kůrou světle blankytné barvy, a dokola jakož i na vrchu vytečkovány jakoby hvězdičkami na způsob oblohy. Chtějí totiž svým domům dodat uvnitř vzezření viditelného nebe s jeho souhvězdími, čehož příčina jest ta, že věří, že hvězdy jsou příbytky andělů. Mají také i stany, kteréž nahoře jsou zakulacené a protažené do délky, uvnitř pak rovněž posety hvězdami na blankytné půdě; do nich uchylují se za dne, aby jejich obličej neutrřely vedrem slunečním. Výstavbě a úpravě těchto svých stanů věnují velikou péči; v nich také jídávají.

(60) Když duchové Jupitera viděli koně naší země, tytéž zdáli se mi býti menšími, než obvykle bývají, ačkoliv byli náležitě silní a velicí. Vzniklo to z představy oněch duchů o tamních koních. Pravili, že i u nich jsou podobná zvířata, ale mnohem větší, že však jsou divoká a žijí v lesích; že pojala je hrůza, když je spatřili, ačkoliv zvířata ta nikomu neublíží. Dodali pak, že mají před nimi vštípený čili vrozený strach. Tím naskytla se příležitost, abych přemýšlel o příčině takovéto bázně. Kůň totiž značí v duchovním smyslu rozumovost, vytvořenou z vědeckosti (y), a poněvadž oni se obávají vyvinouti svou rozumovost pomocí věd ze světa, proto též jeví se vliv strachu. Že o vědeckost, která tvoří lidskou vzdělanost, se nestarají, bude seznáno v dalším.

(61) Duchové oné země nepřejí si býti ve společnosti s duchy naší zeměkoule, poněvadž odlišují se od nich jak smýšlením tak i mravy. Práví, že duchové naší země jsou lstiví, a pohotoví a obratní ke strojení zla, a že jest jim málo známo o tom, co je dobro, ba, že o tom ani nepřemýšlejí. Kromě toho duchové oběžnice Jupitera jsou mnohem moudřejší duchů naší země; o našich duchách také říkávají, že mnoho mluví a málo myslí, a že nejsou schopni mnoho vniterně chápati, a vůbec že nechápují, co jest dobro. Z toho usoudili, že lidé naší zeměkoule jsou lidmi zevnějšími. Jedenkrát bylo také dovoleno zlým duchům naší země uvést v činnost své zlé umění a napadnout Jupiterské duchy, kteří byli u mne. Tito nadmíru dlouho odolávali, ale posléze se přiznali, že nemohou toho déle již vydržet, a že věří, že horší duchové neexistují, neboť tito zvraceli jejich obrazotvornost i myšlení tak, že zdáli se býti sami sobě jako by svázáni, a že jen Božskou pomocí mohou býti z toho vymotáni a osvobozeni. Když jsem ve Slově četl některé věci o utrpení našeho Spasitele, tu evropští duchové vpravovali do toho strašné hanebnosti, majíce úmysl, svést duchy Jupiterské. Bylo zkoumáno, kdo by tito duchové byli a jaké na světě bylo jejich povolání; a tu bylo shledáno, že mnozí z nich bývali kazateli, a někteří z nich prohlásili se, že jsou z Tovaryšstva Páně čili, že byli Jesuity. I řekl jsem, že když žili na světě, dovedli svými kázáními o Utrpení Páně lid až k slzám pohnouti, a připojil jsem hned i příčinu toho: že na světě jinak smýšleli a jinak mluvili, a že tedy něco jiného měli v srdci a něco jiného mluvili, kdežto nyní není jim už dovoleno tak podvodně mluvit, neboť jsouce duchy, jsou nuceni mluvit tak, jak myslí. Duchů Jupiterských zmocnil se svrchovaný úžas, že může býti takového rozporu mezi vniterností a zevniterností u člověka, že totiž může jinak mluvit a jinak myslit; něco podobného bylo u nich nemožné. Divili se, slyšíce, že mnozí, pocházejíce z naší zeměkoule, mohou se státi také anděly, a že tací jsou docela jiného srdce. Myslili tehdy, že na naší zemi všichni byli podobni oněm prvým, bylo jim však řečeno, že mnozí nejsou takovými, ba že vyskytují se tací, kteříž myslí z dobra a nikoliv ze zla, jakž činí oni první, a že ti, kdož myslí z dobra, stávají se pak anděly. Aby seznali, že jest tomu tak, tu s nebe od andělů naší zeměkoule

---

(y) Kůň značí porozumívání, č. 2760, 2761, 2762, 3217, 5321, 6125, 6400, 6534, 7024, 8146, 8148. A bílý kůň v Apokalypse značí porozumívání [chápaní] Slovu, č. 2760.

sestoupily chóry, chór po chóru, kteréž jako by jedním hlasem a harmonicky velebily Pána (z). Duchové Jupiterští u mne cítili se býti oněmi chóry tak nesmírně oblaženi, že jim bylo, jako by byli vytrženi do nebe; ono velebení skrze chóry trvalo asi hodinu; jejich blaženost, kterou při tom pociťovali, bylo mi dáno pomocí sdělování též pociťit; pravili, že o tom budou vyprávět svým, nechť jsou kdekoliv.

(62) Obyvatelé oběžnice Jupiteru spatřují svoji moudrost v tom, aby dobře a spravedlivě smýšleli o věcech, které v životě se vyskytují. Tato moudrost, kterouž od dětství čerpají od svých rodičů, postupně přenáší se na potomstvo a vzrůstá tím, že oni mají lásku k ní proto, poněvadž měli ji i rodičové. O vědách, jakéž jsou na naší zeměkouli, nevědí naprosto ničeho, a také nechťi nic věděti, nazývajíce je temnotou a přirovnávají je k mračnům kolem slunce. Tyto své představy o vědách odvozují od některých lidí z naší země, kteříž se jim vychvalovali, že z věd stali se moudřími. Oněmi duchy z naší zeměkoule, kteří takto se honosili, byli ti, kdož moudrost toliko spatřují v takových věcech, které vztahují se pouze k paměti, jako jsou jazyky, zejména hebrejščina, řečtina a latina, pamětihodné věci z literárního světa, kritiky, pouhé experimentování a formulování, zejména filosofické, a podobné jiné věci; ti tohoto všeho nepoužívali jakožto prostředků k moudrosti, ježto jedině v těchto věcech samotných moudrost spatřovali. Poněvadž tací nevyvinuli schopnost svého rozumu vědami, jakožto prostředkem k tomu, mají ve druhém životě jen příliš malé vyciřování [perceptionis]; neboť oni vidí toliko ve formulcích a z formulek, a těm, kteří takto vidí, jest ono vědění jako hrouda, a jako mlha před zrakem rozumu (viz výše č. 38). A kdož stávají se hrdými na vzdělanost, z toho čerpanou, mají ještě menší vyciřování. Kdož však používali věd jakožto prostředků k tomu, aby vyvrátili a zničili to, co přísluší církvi a víře, v těch rozum jest zničen nadobro a oni vidí v temnotě, jako sovy: nepravdu místo pravdy, a zlo místo dobra. Duchové Jupiterští na základě styku s takovými duchy usoudili, že vědy přinášejí temnotu a slepotu, ale bylo jim pověděno, že na této zeměkouli vědy jsou prostředkem, aby otevřen byl zrak intelektu, kterýžto zrak jest ve světle nebeském, ale poněvadž převládají takové věci, života se týkající, které jsou pouze přírodní a smyslové, proto vědy jsou jim prostředkem k šílenství, totiž k utvrzování se pro přírodu a proti Božství, a pro svět a proti nebi. Dále bylo řečeno, že vědy samy sebou jsou duchovními poklady, a že ti, kdož je mají, jsou jako ti, kdož mají poklady světské, kteréž jsou podobnými prostředky, sobě, bližnímu a vlasti skýtat užitek, ale také mohou býti prostředky ke konání zla. Dále, že jsou jako šaty, které slouží k užitku a k ozdobě, ale také i pro pýchu, jakž tomu bývá u těch, kdož toliko pro ně chtějí býti uctíváni. Duchové oběžnice Jupitera velmi dobře tomu rozuměli, ale divili se, že tací, když byli na zemi, přestali pouze na prostředcích, a tomu, co vede k moudrosti, dali přednost před samotnou moudrostí, a že nevěděli, že ponořit svou mysl [do takových věcí], a nepovznést se nad to, jest tolik, jako býti zatemněnu a oslepenu.

(63) Jistý duch vystoupil ze spodní země a přišel ke mně řka, že naslouchal tomu, co jsem mluvil s ostatními duchy, že však ničeho nerozuměl z toho, co bylo řečeno o životě duchovním a o jeho světle; byv otázan zda přeje si býti o tom poučen, řekl, že nepřišel za tím účelem. Z toho mohl jsem usouditi, že něco takového nechápe; byl velice tupý. Anděly bylo mi řečeno, že tento, když na světě jako člověk žil, byl mezi těmi, kdož pro učenost svou jsou slaveni. Byl studený, což bylo zřetelně cítili z jeho dechu, a to bylo známkou světla pouze přírodního a pranic duchovního. Tak vědami neotevřel, nýbrž uzavřel si cestu k nebeskému světlu.

(64) Poněvadž obyvatelé oběžnice Jupitera získávají sobě rozumovost jiným způsobem, než

(z) Chórem se zove, když více duchů pospolu a jednomyslně rozmlouvá, o tom v č. 2595, 2596, 3350; v jejich řeči jest soulad, o čemž v č. 1648, 1649. Chóry ve druhém životě děje se uvedení v jednomyslnost, č. 5182.

obyvatelé naší zeměkoule, a kromě toho v důsledku svého života jsou zcela jinými, proto nemohou s nimi býti dlouho pospolu, nýbrž buď prchnou před nimi, anebo zapudí je. Jsou sféry, jež třeba nazvat sférami duchovními, kteréž z každého ducha ustavičně plynou, ba proudí ven; plynou z toho, co je činné v náklonnostech a v myšlení, z nich pocházejícího, tudíž z vlastního života (aa). Veškerá sdružování se ve příštím životě dějí se podle sfér; ty, které spolu souhlasí, jsou spojovány podle souhlasnosti, kteréž se liší, oddělují se podle své různosti. Duchové a andělé, kteří jsou z oběžnice Jupitera, představují ve Velikém Člověku představivost myšlení, a to činný stav vniterné části, kdežto duchové naší zeměkoule představují různé funkce zevnější části těla, a když ty chtějí vládnouti, nemůže to, co je činné v představivosti myšlení, ze vnitra vplývat; tím nastává vzpírání mezi oběma životními sférami.

(65) Pokud se týče jejich bohoslužby, hlavní věcí jest, že uznávají našeho Pána za Svrchovanou Bytost, Která spravuje nebe a zemi a nazývají Ho Jediným Pánem; a poněvadž za [svého] tělesného života Ho uznávají a vzývají, proto hledají Ho a nalézají po smrti. Jest totožný s naším Pánem. Byvše dotázáni, zda vědí, že Jediný Pán byl člověkem, odpověděli, že všichni vědí, že jest člověk, poněvadž na jejich zemi mnohými byl jakožto člověk spatřen, a že On vyučuje je pravdě, zachovává je a dává věčný život těm, kdož Ho z dobro uctívají. Pravili dále, že bylo jim od Něho zjeveno, kterak mají žítí a kterak věřiti, a že to, co jest zjeveno, přenáší se od rodičů na děti a tak nauka šíří se ke všem rodinám a pak na celý rod, kterýž pochází od jediného otce. Dodali, že se jim zdá, jako by měli nauku zapsánu ve své mysli, což usuzují z toho, že vycítují a jako by sami Sebou uznávají, zda pravdou jest či nikoli to, co někdo jiný vypráví o nebeském životě při člověku. Nevědí, že jejich Jediný Pán narodil se jako člověk na naší zeměkouli; pravili, že věděti to není jejich věcí, nýbrž jen, že On jest Člověk a že vládne vesmíru. Když jsem jim řekl, že na naší zeměkouli nazýván jest Ježíšem Kristem, a že Kristus značí Pomazaný čili Král, a Ježíš Spasitel, tu pravili, že neuctívají Ho jako krále, poněvadž slovo „království“ má příchůť čehosi světského, že však uctívají Ho jakožto Spasitele. Poněvadž duchové z naší zeměkoule rozseli pochybnost, zda Jediný jejich Pán jest totožný s naším Pánem, odstranili pochybnost tu tím, že rozpomenuli se na to, že viděli Ho ve slunci, a že poznali, že On Sám to byl, Ježž viděli na svém tělese (viz výše č. 40). Jedenkráté také u duchů Jupiterských, kteří byli při mně, vplynula na okamžik pochybnost, zda Jediný jejich Pán jest totožný s naším Pánem; ale pochybnost ta, která jen okamžik vplývala, rovněž okamžitě byla rozptýlena; vplývalať od jistých duchů naší země, a tu – čemuž jsem se divil – zarděli se studem, že byť i na okamžik o tom pochybovali, a řekli mi, abych to nevedl ve známost, aby snad nebyli obviňováni z nevěry, ježto jim samotným více než komukoliv jinému bylo to známo. Oni duchové byli převelmi vzrušeni [afficiebantur] a potěšeni, slyševše praviti, že Jediný Pán jest Jediný [Solutus] Člověk, a že všichni od Něho mají to, že slují lidmi, a že jsou lidmi tou měrou, jakou měrou jsou Jeho obrazy, to jest, že jakou měrou milují Jeho a milují bližního, takovou měrou jsou v dobru; neboť dobro lásky a víry jest obrazem Páně.

(66) Byli u mne duchové oběžnice Jupiteru, když jsem četl XVII. kapitolu Janovu o lásce Páně a o Jeho oslavení; když uslyšeli, co tam bylo obsaženo, uchvátila je svatost, i vyznali, že všecko tam jest božské. A tu duchové naší zeměkoule, kteří byli nevěřícími, ustavičně suggerovali jim hanebnosti, pravíce, že narodil se jako dítě, žil jako člověk, jevil se jako jiný člověk, že byl ukřižován a podobné věci. Ale duchové oběžnice Jupitera nedbali toho, pravíce, že takovými [jako tito] byli jejich ďáblové, jichž se děsí; dodali, že v mysli takovýchto lidí není zhola nic nebeského, než

(aa) Duchovní sféra, která jest sférou života plyne a proudí z každého člověka, ducha a anděla a obklopuje je, č. 4464, 5179, 7454. Plyne ze života jejich náklonností a jejich myšlení, č. 2489, 4464, 6206. Ve druhém životě spolčování děje se podle sfér a rovněž i rozlučování, č. 6206, 9606, 9607, 10312.

toliko pozemskost, což nazvali struskou. Pravili, že mohli seznati, že jest tomu tak, již z toho, že když oni [duchové] uslyšeli, že na jejich oběžnici chodí nazí, tu že necudnost zaplavila jejich myšlenky, a že naprosto nemysleli na nebeskost jejich života, o němž tehdy rovněž byli slyšeli.

(67) V jakém jasném vycitování duchovních věcí jsou duchové Jupiterští, mohlo mi býti zjevno z jejich předobrazení o tom, kterak Pán špatné náklonnosti obrací v dobré. Předobrazili rozumovou mysl krásnou formou a dodali ji s formou tou souhlasnou činnost jakožto život náklonnosti, což vykonali tak, že nelze toho popsat, a to tak obratně, že dostalo se jim pochvaly andělů. Tehdy byli přítomni učenci z naší země, kteříž svou rozumovost utápěli ve vědeckých formulcích, mnoho psali a přemýšleli o formě, o substanci, o hmotnosti a nehmotnosti a o podobných věcech, avšak ničeho z toho nepoužívali k nějaké užitečnosti; tito vůbec nemohli předobrazení toho pochopiti.

(68) Na oné oběžnici vystříhají se co nejvíce toho, aby někdo pojal chybné názory o Jediném Pánu, a zpozorují-li, že někdo počíná o Něm zvráceně přemýšleti, nejprve ho napomenou, a pak zastrašují ho od toho pohružkami, posléze pak tresty. Pravili, že zpozorovali, že kdyby něco takového vplížilo se do některé rodiny, bylo by totéž z jejího středu odstraněno, a to nikoliv trestem smrti od jejich současníků, nýbrž odnětím dýchání a tudíž i života, a to skrze duchy, když jim předem smrt jejich byla oznámena. Neboť na oné zemi duchové rozmlouvají s nimi a trestají je, páchají-li zlo, anebo chtěli-li je spáchat, o kterémžto předměte v dalším. Když tedy zle smýšlejí o Jediném Pánu, tu – neodstoupí-li od toho – oznámena jest jim jejich smrt. Takto jest tam udržována bohoslužba Páně, Kterýž jest jim Svrchovaným Božstvím.

(69) Pravili, že nemají svátečních dnů, nýbrž že každého rána při východu slunce a pokaždé večer při západu slunce vykonávají posvátnou bohoslužbu Jedinému Pánu ve svých stanech, a že také svým vlastním způsobem zpívají žalmy.

(70) Dále byl jsem poučen, že na jejich oběžnici jsou též tací, kteří zovou sebe svatými, a svým sloužícím, jichž počet stále rozmnožují, pod pohružkou trestu rozkazují, aby nazývali je pány. Rovněž jim zapovídají uctívati Pána Vesmíru, pravíce, že oni jsou zprostředkujícími pány, a že oni přednesou jejich prosby Pánu Vesmíru. Pána Vesmíru, jímž jest náš Pán, nenazývají Jediným Pánem, jako ostatní, nýbrž Svrchovaným Božstvím, a to z té příčiny, že též oni sebe nazývají pány. Tací nazývají slunce světa obličejem Svrchovaného Pána, a věří, že tam jest Jeho příbytek, pročez také slunce uctívají. Ostatní obyvatelé před nimi prchají a nechťi s nimi míti nijakého styku, a to jak proto, že uctívají slunce, tak proto, že nazývají sebe pány, a jsou svými služebníky uctíváni jakožto prostředníci Boží. Duchy byla mi ukázána jejich pokrývka hlavy, již byl věžovitý klobouk temné barvy. Tací ve druhém životě jeví se vlevo v jisté výšce, a zde sedí jako modly, a s počátku služebníky, kteří u takovýchto [lidí] bývali, jsou uctíváni; později však slouží jim za posměšek. Čemuž jsem se divil, bylo to, že jejich obličej tam svítí jakoby od ohně, což oni odvozují z toho, že o sobě věřovali, že jsou svatí; ačkoliv však v obličejí vypadají jako ohniví, přece jen jsou studení a důtklivě sobě žádají, aby byli zahřáti. Z toho vysvítá, že oheň, z něhož oni svítí, jest ohněm sebelásky a pýchy. Těmže duchům zdá se, že štípají dříví, aby se zahřáli, a když štípají, tu pod dřívím objevuje se cosi jako člověk, kteréhož pak rovněž snaží se přeseknout. Toť proto, poněvadž sobě přisvojují zásluhu a svatost; kdož takto jednají na světě, vidí sebe ve příštím životě štípat dříví, jakž to činívají též někteří z naší zeměkoule, o nichž jinde je pojednáváno. Aby věc ta byla objasněna, budiž dovoleno připojiti zkušenost o nich. „Ve spodní zemi, pod chodidly, jsou i ti, kdož spatřovali záslužnost v dobrých skutcích a činech; mnozí z nich jeví se sobě, jakoby štípali dříví; místo, kde jsou, jest studené, i mají za to, že svou prací zjednájí si teplo. Když jsem také s nimi rozmlouval, a když bylo mi dovoleno jim říci, zda chtěli by s tohoto místa odejít, tu pravili, že nevydobyli si doposud svou prací nijaké zásluhy; když

však tento jejich stav jest překonán, jsou odtamtud vzati. Tací jsou přírodními, neboť přáti si, zásluhou zjednati si spásu, není ničím duchovním, nýbrž pochází z propria [člověka], nikoliv z Pána. Kromě toho vyvyšují se nad jiné. Tací, když v příštím životě nedostane se jim radostnosti větší, nežli mají jiní, bývají roztrpčeni proti Pánu, a proto, když štípají dříví, objevuje se cosi jako Pán pod dřívím. To pochází od jejich roztrpčenosti (*ab*).

(71) Na oné oběžnici jest obvyklo, že duchové rozmlouvají s obyvateli, a že je poučují, jakož i že je trestají, když páchají zlo, o kterémžto předměte mnoho bylo mi jejich anděly vyprávěno, což hodlám zde podle řádu připomenout. Že tamní duchové s lidmi rozmlouvají, jest ta příčina, že tito mnoho přemýšlejí o nebi a o životě po smrti, a že poměrně málo se starají o život na světě, neboť vědí, že když zemrou, budou žiti dále, a to ve stavu blaženějším, podle stavu svého vniterného člověka, kterýžto stav na světě si vytvořili. Rozmluvy s duchy a s anděly byly obvyklou věcí i na této zeměkouli za pradávných dob, a to z podobného důvodu, poněvadž za oněch dob lidé přemýšlevali o nebi a málo o světě. Ale tento živý styk s nebem časem se uzavíral, a to v tom poměru, jak člověk stával se z vniterného člověka člověkem zevnějším, čili, což jest totéž, když počal mnoho přemýšlet o světě a málo o nebi, a tím více pak, když přestal věřit, že jest nebe a peklo, a že člověk sám sebou jest duchem, po smrti žijícím. Neboť za dnešního dne se věří, že tělo žije samo sebou a nikoliv ze svého ducha; pročež nyní člověk, kdyby neměl víry, že vstane z mrtvých s tělem, neměl by vůbec nijaké víry ve vzkříšení.

(72) Pokud se zvláště týče přítomnosti duchů u obyvatel oběžnice Jupitera, jsou tu duchové, kteří je kárají, jiní, kteří je řídí. Duchové, kteří kárají, připojují se k levé straně a naklánějí se dozadu, a když jsou zde, vyjímají z paměti člověka veškeré jeho činy a myšlenky; to jest duchům zcela snadné, neboť když se přiblíží ke člověku, tu vstupují ve veškeru jeho paměť (*i*). Jestliže shledají, že zle jednal anebo zle smýšlel, tu usvědčují ho v tom a trestají ho bolestmi v údech, nohách nebo rukou, nebo bolestmi kolem nadbřišní končiny; to také duchové dovedou obratně provést, je-li jim to dovoleno. Když tací přijdou ke člověku, tu pouštějí naň hrůzu a strach, a člověk podle toho znamená jejich příchod. Zlí duchové totiž dovedou nahnat strach, když k někomu přijdou, a to zejména ti, kteří bývali loupežníky, když žili na světě. Abych věděl, kterak to dotyční duchové dělají, když přijdou k lidem své oběžnice, bylo dovoleno, aby takový duch přišel i ke mně. Když se blížil, napadla mne zcela patrně hrůza a strach, ale hrůza ta nebyla vniterná, nýbrž zevnější, poněvadž jsem věděl, že jest to duch takového rázu; byl též viděn a jevil se jako tmavý oblak a v oblaku pohybující se hvězdy; pohybující se hvězdy značí nepravdy, kdežto stálice značí pravdy (*u*). Připojil se k mé levé straně směrem k zádům a počal kárat mne pro [mé] jednání a myšlenky, kteréž vyjímal z mé paměti a nenáležitě si je vykládal; byl však zadržován anděly. Když zpozoroval, že je u někoho jiného, nežli u člověka své země, tu jal se na mne mluvit a řekl, že všecko vůbec a každou jednotlivost zvláště, jak člověk jednal a myslil, ví, jakmile jen přijde, a že pak jej přísně kára a různými bolestmi trestá. Jindy přišel ke mně také takový trestající duch, a připojil se k mé levé straně pod prostředkem těla, tak jako dříve, a chtěl také trestat; ale i on byl anděly od toho zadržán. Ukázal mi však různé druhy trestů, které jsou jim dovoleny ukládat lidem jejich země, jestliže zle jednají anebo zle jednati zamýšlejí; kromě bolesti v údech bylo to bolestné svírání kolem prostředku břicha, které bylo pocíťováno jako stahování jakýmsi zařezávajícím se pásem; pak zastavování dechu v přestávkách, až k omdlení,

---

(*ab*) Jedině Pánu přísluší všecka zásluha a spravedlnost, č. 9715, 9975, 9979, 9981, 9982. Ten, kdož zásluhu spatřuje ve skutcích anebo dobrem, které koná, chce si zasloužit nebe, ve druhém životě chce býti obsluhován a nikdy není spokojen, č. 6393. Tací pohrdají bližním a hněvají se na Pána samotného, nedostává-li se jim odměny, č. 9976. Jaký jest jejich los ve příštím životě, č. 942, 1774, 1877, 2027. Z nich ti, kteří ve spodní zemi [in terra inferiore] jeví se jakožto dříví štípající, č. 1110, 4943.

a rovněž zákaz, po nějaký čas nejíst ničeho, nežli chléb, a dokonce pohružka smrtí, jestliže nepřestanou něco takového dělat, a kromě toho zbavují je vši radosti z manželky, dítek a přátel; bolest nad tím rovněž pak jim vnukávají.

(73) Duchové, kteří vyučují, připojují se též k jejich levé straně, ale více dopředu, oni též kárají, ale jemně, a hned na to poučují, kterak třeba žíti; jeví se též tmaví, ale nikoliv jako oni dřívější jakožto oblak, nýbrž jakoby pytlek byli oděni; zovou se instruktory, dřívější však karateli, Tam, kde jsou tito duchové, jsou i andělští duchové; tito sedávají u hlavy a naplňují ji zvláštním způsobem. Pozorována byla též jejich přítomnost jako lehké ovanutí, neboť se obávají, aby člověk při jejich přiblížení se a vlivu nepocítil ani nejmenší bolesti nebo úzkosti; ti dohlížejí na trestající a poučující duchy, na prvé z nich, aby lidi netrestali více, než jak dovoleno jest Pánem, na druhé, aby mluvili pravdu. Když u mne byl trestající duch, tu dostavili se též duchové andělští a udržovali můj obličej ustavičně veselý a usmívající se, a krajinu kolem rtů dopředu vysunutou, jakož i má ústa poněkud otevřena; toto andělé činí snadno [svým] vlivem, když jest to Pánem dovoleno; pravili, že takovýto výraz obličeje způsobují u obyvatel své oběžnice, když u nich prodlévají.

(74) Když člověk po potrestání a poučení opětně dopouští se zla anebo zamýšlí zlo vykonati, a nedá si od toho zabránit příkázáními pravdy, tu, když trestající duch se vrátí, jest trestán přísněji; ale andělští duchové zmírňují tresty podle úmyslu, jaký byl při skutcích, a podle vůle, jaká byla v myšlení. Z toho může býti zjevno, že jejich andělům, kteří sedávají u hlavy, jest svěřen jakýsi soud nad lidmi, a proto dovolují, mírní, zastavují a vplývají. Bylo však řečeno, že oni nesoudí, poněvadž Jediný Pán jest soudcem, a že k nim vplývá od Něho všecko, co trestajícím a poučujícím duchům nařizují, a že se to [jen] zdá, jakoby od nich to pocházelo.

(75) Duchové hovoří tam s lidmi, nikoliv však obráceně člověk s duchy, kromě slov při daném mu poučení: že vícekrát toho neudělá. Rovněž není mu dovoleno, aby někomu řekl, že duch s ním mluvil, — učiní-li tak, jest pak trestán. Tito duchové Jupiterští, když byli u mne, domnívali se zprvu, že jsou u člověka své oběžnice; když však navzájem já je oslovil, a měl na mysli věc tu dáti do veřejnosti, a tak jiným to sdělit, tu, — poněvadž nebylo jim dovoleno mne ani trestat, ani poučovat, — zpozorovali, že byli u někoho jiného.

(76) Jsou dvojce znamení, která zjevují se duchům, když jsou u nějakého člověka. Vidí starého člověka s bílým obličejem, což jest jim znamením, aby nemluvili nic, nežli pravdu, a nejednali jinak, nežli spravedlivě. Vidí též obličej v okně, což když duchové spatřili, ihned ode mne odešli.

(77) Kromě duchů, doposud zmíněných, jsou též duchové, kteří vnukají [pravé] opaky; jsou to ti, kteří když žili na světě, byli vypuzeni ze společnosti ostatních, ježto byli zlí. Když tito se přiblíží, ukáže se jakýsi poletující oheň, kterýž spadne dolů blízko před obličejem. Kladou se dole na zadní část člověka a odtamtud mluví k vyšší části. Mluví věci, které jsou opačné tomu, co poučující duch z andělů byl řekl, že totiž nikdo nemá žíti podle [obdržených] poučení, nýbrž podle své libovůle a nevázanosti, a pod. Nejčastěji přicházívali tito duchové po odchodu prvých duchů; avšak tamní lidé vědí, kdo tito duchové jsou a jací jsou, a proto jich nedbají. Oni však učí tímto způsobem, co jest zlé, a tím i co jest dobré, neboť zlem poznává se, co jest dobré, ježto jakost dobra seznává se z jeho opaku. Jakékoliv postřehnutí té které věci děje se na podkladě uvážení rozdílu, který jest mezi tou kterou věcí a mezi jejím opakem. To stává se různým způsobem a v různé míře.

(78) Duchové trestající a poučující nepřístupují k těm, kdož zovou sebe svatými a pány zprostředkujícími, a o nichž bylo promluveno výše v č. 70, tak jako k jiným na oné oběžnici, poněvadž dotyční nenechají se poučit, a poučením se nepolepší. Jsou nepoddajnými, poněvadž činí tak ze sebelásky. Duchové pravili, že poznávají podle chladu kým oni jsou, a že když pocítí chlad, jdou od nich.

(79) Mezi duchy Jupiterskými jsou také duchové, kterýmž se říkává kominíci, poněvadž zjevují se v oděvu, těmto podobném, a se začerněným obličejem. Kým oni jsou a jací jsou, rovněž mi dovoleno popsat. Jedenkrátě přišel takovýto duch ke mně, a ustaraně mne žádal, abych se za něj přimluvil, aby mohl dostati se do nebe. Pravil, že není si toho vědom, že by se byl dopouštěl zla, nýbrž, že toliko plísnil obyvatele oné oběžnice, a dodal, že když je vyplísnil, pak že je poučoval. Přivinuv se k mé levé straně pod lokty mluvil jako polohlasně; byl schopen vzbudit útrpnost. Nemohl jsem mu však jinak odpověděti, nežli že nemohu mu pomoci, a že to jest věc jedině Pána, a že nemohu za něho zakročiti, nevěda, zda jest užitečný či nikoliv; je-li však hoden toho, že může doufati. Poté byl odeslán mezi řádné duchy, kteří byli z jeho oběžnice; ti však pravili, že není možno, aby setrval v jejich společnosti, ježto není takový, jako oni. A poněvadž přece jen z vroucí touhy přál si býti vzat do nebe, byl poslán do společnosti řádných duchů oné oběžnice, avšak i ti řekli, že nemůže u nich zůstat. Ve světle nebeském byl černé barvy, sám však řekl že není barvy černé, nýbrž barvy „murrhini“ (hnědé barvy – pozn. překl.). Bylo mi řečeno, že takovýto zprvu bývají ti, kdož později přijímáni jsou mezi duchy, kteří ve Velikém Člověku čili v nebi tvoří oblast „vesicularum seminalium“. V těchto měchýřkách totiž hromadí se semeno a odívá se vhodnou látkou, čímž oplodňující živel semene uchováván jest před rozptýlením se, kterážto látka však může býti vmetena v hrdlo matky, aby to, co uvnitř bylo zachováno, sloužilo k početí, čili k oplodnění vajíčka; proto vštípena jest této látce, semeni příslušející, snaha a takřka palčivá touha, odkrýt sebe a ponechat semeno, aby činilo užitečnost. Něco podobného ukázalo se i u onoho ducha. Přišel ještě jedenkrátě ke mně v chatrném rouchu a pravil opětně, že plane touhou přijíti do nebe, a že nyní pozoruje, že jest takový, že mohl by tam vejíti. Bylo pak dovoleno mu říci, že snad jest to známkou, že záhy bude přijat. Anděly bylo mu pak praveno, aby oděv odložil, i odvrhl jej ihned a to tak rychle, že sotva co mohlo by býti rychlejšího. Tím předobrazil, jaká touha jest těch, kteří jsou v oblasti, s níž vesiculae seminales souvztaží. Bylo řečeno, že tací, když jsou připravováni pro nebe, jsou svlečeni ze svých šatů a oblečeni v nové, zářící, a stávají se anděly. Byli podobni k housenkám, které, dokonavše svůj skrovný stav, proměňují se v larvy a pak i v motýly, jimž pak dán jest šat jiný, a rovněž také dána jsou jim křídla barvy modré, žluté, stříbrné nebo zlaté, jakož i svoboda poletovat vzduchem jako ve svém nebi, slavit zasnuby, klásti vajíčka a tak pečovati o rozplemenění svého pokolení; při tom zároveň jsou jim přiděleny sladké a lahodné pokrmy ze šťáv a vůní různých květin.

(80) V předcházejícím nebylo ještě pověděno, jací jsou andělé, kteří jsou z oné oběžnice, neboť ti, kteří přicházejí k lidem své oběžnice a usedají jim u hlav, o čemž výše v č. 73. byla řeč, nejsou anděly jejich vnitřního nebe, nýbrž jsou andělskými duchy čili anděly jejich zevnějšího nebe, a poněvadž mi také bylo odhaleno, jakými oni andělé jsou, jest mi dovoleno zde připomenout to, co bylo mi popráno o nich zvědět. Jistý duch z oněch duchů Jupiterských, kteří nahánějí strach, přivinul se k mé levé straně pod loktem a odtamtud mluvil, ale řeč jeho byla sykavá, slova nebyla dosti oddělována a nerozlišovala se od sebe, a to tak, že jsem musil dlouho čekat, nežli jsem dobral se smyslu. Když mluvil, zároveň též při tom pouštěl trochu hrůzu; poté mne také napomenul, abych anděly, přicházejí-li, přívětivě přijímal. Bylo mi však dovoleno odpověděti, že není to mojí věcí, že však mnou přijímáno jest všechno tak, jak to v pravdě jest. Záhy pak přišli andělé oné oběžnice, i mohl jsem z jejich řeči ke mně seznati, že naprosto se liší od andělů naší oběžnice; jejich řeč totiž nedála se prostřednictvím slov, nýbrž představ, kteréž byly všude mým vnitřem šířeny; proto také měly vliv na obličej, takže týž až do podrobností s tím vším souhlasil, počínaje od rtů a postupuje všemi směry až k obvodu. Představy, které zaujímaly místo slov, byly od těchto odlišné, ač jen zcela nepatrně. Poté rozmlouvali se mnou představami ještě méně odlišujícími se, takže sotva jaká odlišnost byla pozorovatelná. Chápal jsem pouze

mysl slov, jakž tomu bývá u těch, kdož upínají svou pozornost jedině na smysl abstraktní, ze slov odvozený. Tato řeč byla mi srozumitelnější, nežli byla dřívější a byla též plnější; plynula podobně jako dřívější do obličeje; ale vliv byl v poměru k jakosti řeči souvislejší. Nezapočínal, jako dřívější, ze rtů, nýbrž z očí. Poté mluvili ještě souvisleji a plněji, a pak obličej nemohl v souhlasných pohybech postačit; ale pociťoval jsem vliv do mozku, jakož i že tento podobně byl uváděn v pohyb. Posléze mluvili tak, že řeč zasahovala jedině vniterný rozum; její rychlost byla jakoby lehkého vánku; vlastní vliv jsem pociťoval, nikoliv však různé podrobnosti. Tyto druhy řeči mají se k sobě jako tekutiny; prvá jako plynoucí voda, druhá jako jakási jemnější voda, třetí jako cosi na způsob vzduchu, a čtvrtá jako jemný vánek [aura]. Duch, který byl při mé levé straně, o čemž pověděno bylo výše, mezitím několikrát promluvil a napomínal mne, abych s jejich anděly jednal co nejskromněji; byli totiž přítomni duchové z naší země, kteří vměšovali v to nepěkné věci. Privil, že nerozuměl tomu, co andělé mluvili, až teprve pak, když se přiblížil k mému levému uchu. Pak rovněž jeho řeč nebyla tak syčivá, jako dříve, nýbrž taková, jako u duchů ostatních.

(81) Poté mluvil jsem s anděly o pozoruhodných věcech na naší zeměkouli, zejména o tisku, o Slově, o rozmanitých naukách církve ze Slova, a řekl jsem, že Slovo a nauky byly šířeny všeobecně, a že tímto způsobem též bylo jim učeno; divili se velice, že něco takového může použitím písma a tisku státi se všeobecně známo.

(82) Bylo mi dáno spatřit, kterak duchové jejich země, byvše k tomu připraveni, jsou vzati do nebe a stávají se anděly. Objevily se vozy a koně, svítící jako oheň, jimiž podobně, jako Eliáš, byli odvezeni. Že koně a vozy objevují se jako oheň svítící, jest proto, že takto jest předobrazeno, že dotyční jsou vyučeni a připraveni ke vstoupení do nebe. Vozy značí totiž nauku církve a svítící koně značí osvícený rozum (*ac*).

(83) Nebe, do něhož jsou vzati, jeví se vpravo od jejich země a jest tudíž odděleno od nebe andělů naší ze země. Andělé, kteří jsou v onom nebi, jeví se býti oblečeni v lesklé, blankytné, zlatými hvězdičkami poseté roucho, a to proto, poněvadž na světě milovali tuto barvu, věříce také, že to jest nejvlastnější barva nebeská, a zejména, že jsou v takovém dobru lásky, s níž tato barva souvztaží (*ad*).

(84) Objevila se mi lysá hlava, ale toliko svrchní její část, kostnatá a bylo mi řečeno, že takto vypadají ti, kdož do jednoho roku zemrou, a v té době že se pak připravují. Tam nikdo nebojí se smrti, jedině proto, že opustí manžela, dítky nebo rodiče, — neboť každý ví, že bude žiti po smrti, a že se neloučí se životem, ježto bude v nebi. Proto zemřítí nenazývají zemřítím, nýbrž znebeštěním. Ti, kteří na oné zemi žili v pravé manželské lásce, a pečovali o dítky jak na rodiče se sluší, neumírají nijakou nemocí, nýbrž umírají klidně jakoby ve spánku, — a tak přecházejí ze světa do nebe. Věk tamních lidí jest nejvýše třicet let, počítaje podle let naší země. Příčina, že umírají v době tak krátké, spočívá v Prozřetelnosti Páně, a děje se tak proto, aby množství lidí nebylo tam větší, nežli oním tělesem může býti vyživeno, jakož i proto, že když [tamní obyvatelé] dospívají těchto let, nenechávají se již vésti duchy a anděly, jako ti, kdož věku toho nedospěli. Proto duchové a andělé zřídka kdy přicházejí k dospělým; dospívají také rychleji, nežli na naší zeměkouli; také v prvním rozkvětu mládí se žení a vdávají, a jejich radostí pak jest

---

(ac) Vozy značí nauky církve, č. 2760, 5321, 8215. Kůň značí chápání [intellectuale], č. 2760, 2761, 2762, 3217, 5321, 6125, 6400, 6534, 7024, 8146, 8148, 8381. Bílý kůň v Apokalypse značí porozumívání Slovu, č. 2760. Eliáš v předobrazujícím smyslu značí Slovo, č. 2762, 5247. Poněvadž ze Slova pocházejí všechny nauky církve a jejich porozumění, proto Eliáš byl nazván „Vůz Israelův a jeho jezdec“, č. 2762. Proto na ohnivém voze a s ohnivými koni vzat byl vzhůru, č. 2762, 8029.

(ad) Blankytná modř v rudé čili ohnivé barvě souvztaží s dobrem nebeské lásky; blankytná modř v bílé čili jasné barvě souvztaží s dobrem duchovní lásky, č. 9868.

milovati manžela [neb manželku] a pečovati o dítky; ostatní radosti zovou sice také radostmi, ale jen zevnějšími u porovnání [k oněm prvním].

O tělese čili oběžnici Marsu, a o jeho duchách a obyvatelích

(85) Duchové Marsu jsou mezi oněmi duchy, kteří jsou z oběžnic této sluneční soustavy, a jsou ze všech nejlepší, neboť z větší části jsou jako nebeští lidé, ne nepodobní těm, kteříž byli z Nejstarší Círky na této zeměkouli (*ae*). Jestliže jsou předobrazováni co do své jakosti, jsou předobrazováni s obličejem v nebesích a s tělem ve světě duchů; a ti z nich, kdož jsou anděly, s obličejem směrem k Pánu obráceným a s tělem v nebesích.

(86) Oběžnice Mars v představě duchů a andělů, jakož i ostatních oběžnic, jeví se trvale na svém místě, kteréž jest vlevo kupředu v jisté vzdálenosti, na úrovni prsou, a tak mimo onu sféru, kdež jsou duchové naší země. Duchové té které oběžnice jsou odděleni od duchů jiné oběžnice, a to proto, poněvadž duchové každého tělesa představují jistou zvláštní provincii ve Velikém Člověku (*f*), a jsou tudíž v jiném, odlišném stavu; a odlišnost onoho stavu jest příčinou, že se jeví sobě navzájem tu na pravé, tu na levé straně, ve větší nebo v menší vzdálenosti (*af*).

(87) Přišli odtamtud ke mně duchové a přivinuvše se k mému levému spánku ovanuli mne jakousi řečí, ale té jsem nerozuměl; byla co do svého plynutí měkká, – měkčí nikdy před tím jsem nevnímal; byla jako nejjemnější vánek. Nejprve vanula k mému levému spánku a horem k levému uchu; odtud vanutí směřovalo k levému oku a ponenáhlu ku pravému, a vanulo pak odtud, zejména od pravého oka ke rtům, a když bylo u rtů, vnikalo ústy, a pak průchodem v ústech, a skrze Eustachovu trubici do mozku. Když vanutí dospělo sem, tu porozuměl jsem oné řeči, a bylo mi dovoleno s nimi hovořit. Když ke mně hovořili, zpozoroval jsem, že moje rty uvedeny byly do pohybu, a poněkud též i můj jazyk, a to z důvodu souvztažnosti mezi vniternou a zevnější mluvou. Zevnější mluva jest věcí článkovaného tónu, kterýž zachvěje membránou zevnějšího ucha a odtamtud prostřednictvím malých ústrojů, membrán a vláken, kteréž jsou uvnitř ucha, odnášena jest do mozku. Z toho bylo mi dáno seznati, že řeč obyvatel Martu různí se od řeči obyvatel naší země, poněvadž totiž není zvučná, nýbrž skoro potichu vsunuje se do vnitřního slyšení a zření kratší cestou; a poněvadž jest takováto, jest i dokonalejší, bohatší na myšlenkové představy, a takto více se blíží k řeči duchů a andělů. Rovněž i vlastní náklonnost řeči zračí se u nich v obličejí, a v ní obsažená myšlenka v očích; neboť myšlenka a řeč, jakož i náklonnost a obličej jednají u nich souhlasně; za škodlivé pokládají jinak mysliti a jinak mluvití, a jinak chtějí a něco jiného obličejem ukazovat. Nevědí, co jest pokrytectví, aniž co jest klamavá přetvářka a lest. Že takováto byla i řeč Nejstarších na naší zemi, bylo mi dáno seznati ze styku s některými z nich ve druhém životě; aby věc tato jasněji vyšla na světlo, bylo mi dovoleno říci, co jsem o tom slyšel, jakž následuje. „Bylo mi ukázáno vlivem, jež nemohu popsat, jaká byla

---

(ae) Prvá a nejstarší církev na naší zemi byla nebeská církev, a byla ze všech nejvýtečnější, č. 607, 895, 920, 1121, 1122, 1123, 1124, 2896, 4493, 8891, 9942, 10545. Nebeskou zove se ta církev, v níž hlavní věcí jest láska k Pánu, duchovní církví zove se ta, v níž hlavní věcí jest láska k bližnímu a víra, č. 3691, 6435, 9468, 9680, 9683, 9780.

(af) Vzdálenosti ve druhém životě jsou reálnými zdánlivostmi, kteréž skrze Pána stávají se viditelnými podle stavu vniter u andělů a duchů, č. 5604, 9104, 9440, 10146.

řeč těch, kdož byli z Nejstarší Církvē(*ae*), že totiž nebyla článkovaná, jako jest řeč naší doby, nýbrž že byla tichá, a dala se nikoliv zevnějším dýcháním, nýbrž vniterným, a že tudíž byla to řeč myšlenková. Bylo mi též dáno vnímat, jaké bylo jejich vniterné dýchání, že totiž postupovalo od pupku směrem k srdci a pak skrze rty bez jakéhokoliv zvuku, když mluvili; a že nevnikalo do cizího ucha cestou zevnější a nebušilo v to, co zve se ušním bubínkem, nýbrž vnikalo jistě vniternou cestou a to jistým ústrojím tam se vyskytujícím, kteréž dnes zve se Eustachovou trubicí. Bylo ukázáno, že takovouto řečí mohou mnohem plněji vyjádřit cítění své mysli a představy svého myšlení, nežli bylo by to možno článkovanými zvuky nebo hlasitými slovy; tato řeč jest podobně vyvozena dýcháním, jako řeč zevnější, neboť není nijakého hlasu, ba ani nejmenší věci ve hlasu, co nebylo by způsobeno použitím dýchání. Ale u nich jest to mnohem dokonalejší, poněvadž bylo dosaženo toho vniterným dýcháním, kteréž jest dokonalejší proto, poněvadž jest vniternější, a myšlenkovým představám příhodnější a přiléhavější; dále jest toho dosaženo nepatrnými pohyby rtů a souvztažnými změnami v obličejí. Neboť ježto byli to lidé nebeští, tu cokoliv si myslí, jeví se na jejich obličejí a jejich očích, kteréž přiléhavě k tomu se mění: forma obličejí podle života náklonností, a oči podle světla. Nikdy nemohli by jeviti jiné tváře nežli takové, která je souhlasná s tím, co si myslí; a ježto mají řeč pomocí vniterného dýchání, kteréž přísluší vlastnímu duchu člověka, proto mohou stýkati se s anděly a s nimi mluvit (viz Neb. tajemství, č. 1118. – pozn. překl.) Dýchání duchů Martových bylo sděleno i mně (ii) (*ag*), a upozoroval jsem, že jejich dýchání postupovalo z krajiny hrudní k pupku a odtud plynulo vzhůru skrze prsa s nepozorovatelným výdechem k ústům; z tohoto, jakož i z jiných důkazů zkušenosti, mohl jsem zjistiti, že byli nebeského rázu, a tudíž ne nepodobni těm, kdož z Nejstarší Církvē žili na této zeměkouli.

(88) Byl jsem poučen, že duchové Martu ve Velikém Člověku představují pojítka mezi Rozumem a Vůlí, a že tudíž představují myšlení z náklonnosti, a ti, kdož jsou mezi nimi nejlepší, představují náklonnost myšlení. Toť jest příčinou, že jejich obličej působí jednotně s jejich myšlením, a oni nikomu nemohou se přetvářet. A poněvadž představují toto ve Velikém Člověku, tu střední krajina, kteráž jest mezi velkým a malým mozkiem, s nimi souvztaží. Neboť u těch, u nichž velký a malý mozek jsou spojeny co se týče duchovních úkonů, obličej působí jednotně s myšlením, takže vlastní náklonnost, z myšlení vycházející, vyzařuje z obličejí, a z náklonnosti za jistých známek, z očí se jevících, vyzařuje celkový ráz myšlení. Proto, když u mne byli [duchové Martu] pocítoval jsem zřetelně stahování přední části hlavy k zadní části hlavy, tedy velkého mozku směrem k malému mozku (*ah*).

(89) Jedenkráte, když byli u mne duchové z Martu, a okupovali sféru mé mysli, přišli duchové z naší zeměkoule a chtěli rovněž vniknouti v jejich sféru; ale tu duchové naší zeměkoule počínali si jako šílení, a to z té příčiny, že naprosto nebyli [s nimi] souhlasnými. Neboť duchové naší zeměkoule ve Velikém Člověku představují Zevnější Smysl, a tudíž byli v představě, směřující ke světu a k sobě, kdežto duchové z Martu byli v představě, směřující od sebe k nebi a ku bližnímu; z toho vznikala opačnost. Ale tu přišli andělští duchové Martovi, a jejich příchodem přerušen byl styk, a tak duchové naší zeměkoule odstoupili.

(90) Andělští duchové mně vyprávěli o životě obyvatel své země, že totiž nejsou pod nějakou vládou, nýbrž že jsou rozděleni ve větší a menší společnosti, a že k sobě přidružují takové, kteříž

(ag) Duchové a andělé dýchají, č. 3884, 3885, 389–1, 3893.

(ah) Obličejí lidí na naší zeměkouli přijímaly za starých dob vliv z malého mozku, a výraz jejich souhlasil s vniternými náklonnostmi člověka; později však přijímaly vliv z velkého mozku, když člověk započal na svém obličejí cizí náklonnosti líčiti a napodobiti; o změnách v obličejí, jež tím postupem doby nastaly, č. 4325 až 4328.

ve své mysli s nimi souhlasí, což vše ihned zvědí z obličeje a z řeči, kterážto věc zklame je zřídka kdy; pak ihned jsou přáteli. Rovněž i pravili, že jejich shromáždění jsou plna radosti, a že spolu rozmlouvají o věcech, jež přihodily se ve společnostech, zejména pak o těch, kteréž staly se v nebi, neboť většina jich má zjevný styk s nebeskými anděly. Ty, kdož v jejich společnostech započínají zvráceně smýšlet, a tím také zvráceně chtějí, vyobcují, a zůstávají je sobě samotným. Tací pak, jsouce mimo společnost, žijí nadmíru bídne, mezi skalami anebo jinde, neboť společnost již se o ně nestará. Jisté společnosti snaží se různým způsobem přiměti takovéto [bytosti] ku pokání; když však nemohou toho dosáhnouti, odlučují se od nich. Tak mají se na pozoru, aby chtěč po panování a chtěč po zisku nevloudily se mezi ně, to jest, aby nikdo z chtěče po panování nějakou společnost a pak i jiných si nepodmaňoval, jakož i aby nikdo z chtěče po zisku neujímal statků jiným. Každý tem žije jsa spokojen se svým majetkem, jakož i se ctí, jíž se mu dostává tím, že jest pokládán za spravedlivého a bližního svého milujícího. Tato blaženost a tento duševní klid by zanikly, kdyby nebyli vyobcováni ti, kdož špatně smýšlejí a chtějí zlo, a kdyby nebylo chytře a přísně vystupováno proti sebelásce a lásce ke světu hned v samotných jich počátcích. Neboť toť právě jsou lásky, pro kteréž byla zřízena císařství a království, v nichž málo jest těch, kdož nechtěli by panovat a státi se vlastníky cizích statků, — neboť málo jest těch, kdož konají spravedlnost a právo z lásky ke spravedlnosti a právu, tím méně pak těch, kdož dobro konají z milosrdenství, nýbrž konají vše, pokud těchto věcí se týče, toliko z bázně před zákonem, z obav o život, o ztrátu zisku, cti a pověsti.

(91) O bohoslužbě obyvatel onoho tělesa vyprávěli, že uznávají a uctívají našeho Pána, a pravili, že Týž jest Jediný Bůh, a že řídí nebe i vesmír; jakož i že veškeré dobro jest od Něho; že On Sám je vede; dále že se jim na [jejich] oběžnici častěji zjevuje. Bylo mi pak dovoleno jim říci, že i křesťané na naší zemi vědí, že Pán řídí nebe a zemi, podle vlastních slov Páně u Matouše: „Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi“. (Mat. 28,18), že však tomu nevěří tak, jako ti, kdož jsou z oběžnice Martu. Pravili též, že mezi nimi jest věřeno, že při nich samotných není ničeho, leč jen to, co jest nízké a pekelné, kdežto veškeré dobro že pochází od Pána; ba dále i řekli, že sami sebou jsou ďábly a že Pán z pekla je vychvacuje a ustavičně od něho je oddaluje. Jedenkráte, když vysloveno bylo jméno „Pán“, tu viděl jsem, že oni duchové pokořili se tak upřímně a hluboce, že nelze toho popsat; v jejich pokoření se byla totiž myšlenka, že oni sami sebou jsou v pekle, jsouce naprosto nebodni vzhlédnout k Pánu, kterýž jest Svatost Sama; v onu myšlenku, z víry pocházející, byli tak hluboce vnořeni, že byli jakoby mimo sebe; a setrvali v ní klečíce na kolenu, až Pánem byli pozdviženi a tak jakoby z pekla vychvázeni. Když se tak pozvedají ze svého pokoření se, jsou plni dobra a lásky, a z toho i srdečné radosti. Když takto se pokořují, neobracují svého obličeje směrem k Pánu, neboť neodvažují se toho, nýbrž odvracejí jej. Duchové, kteří byli kolem mne, pravili, že takového pokoření se nikdy nespatriili.

(92) Někteří duchové, kteří byli z jejich oběžnice, divili se, že kolem mne bylo mnoho duchů z pekla, a že dokonce se mnou rozmlouvali; bylo však dovoleno jim odpověděti, že duchům těm bylo to dovoleno, abych já zvěděl, jakými jsou, a proč jsou v pekle, a že jest to jen důsledkem jejich života. Rovněž tak bylo mi dovoleno odpověděti, že mezi nimi bylo více takových, kteréž jsem znal, když byli živi na světě, a že někteří z nich tehdy byli u veliké úctě, že však tehdy srdci jejich nebylo nic více blíže, nežli svět; že však nijaký zlý duch, i nejpekelnější, nemůže mi uškoditi, ježto ustavičně jsem chráněn Pánem.

(93) Ukázal se mi obyvatel jejich tělesa; ne že by to byl obyvatel sám, ale byl na způsob jeho. Obličej jeho byl jako jsou obličeje obyvatel naší zeměkoule, ale spodní část obličeje byla černá, nikoliv od vousů, kterých [vůbec] neměl, nýbrž od černosti místo nich; ona temná barva táhla se po obou stranách až pod uši. Svrchní část obličeje byla žlutavá, jako jest obličej těch obyvatel

naší zeměkoule, kteří nejsou zcela bílí. Dále pravili, že na své zemi živí se plodinami stromů, zejména jistým kulatým ovocem, vyrůstajícím z jejich půdy, a kromě toho i zelinami; že odívají se tam rouchy, zhotovenými z lýčí jistých stromů, které má takovou pevnost, že lze je tkát a též spolu slepovat jakousi klovatinou, u nich se vyskytující. Kromě toho vyprávěli, že dovedou vyráběti tekutý oheň, jímž dostává se jim světla za doby večerní a noční.

(94) Viděl jsem velice krásný plamen; byl různobarevný, purpurový, pak z bílé barvy do rudé přecházející, a barvy krásně zlatožlutě svítily z tohoto plamene. Spatřil jsem též jakousi ruku, k níž tento plamen přilínal, nejprve na hřbetě, pak na její vnitřní ploše, po té olizoval ruku kolem dokola; to trvalo jistou dobu; poté pohnula se tato ruka s ohněm do jisté vzdálenosti zpět, a tam, kde zůstala, bylo jasné světlo. V této jasnosti ruka odsunula se ještě dále zpět, a nyní plamen proměnil se v jakéhosi ptáka, který s počátku měl tutéž barvu, jako plamen, a barvy zářily stejně tak, jako dříve. Ale ponenáhlu barvy se měnily a s barvami i životní síla v ptáku; poletoval kolem, nejprve kolem mé hlavy, poté letěl kupředu do úzké komnaty, kteráž zdála se býti velebnou svatyní; čím dále však kupředu letěl, tím více života jeho unikalo, a posléze stal se jakoby z kamene. Pak nejprve byl perlově šedý, poté temnější barvy; ačkoliv byl bez života, přece jen poletoval dále. Když tento pták letěl kolem mé hlavy, byv ještě při své životní síle, objevil se duch z pekla, vystupující zdola skrze krajinu bederní ke krajině hrudní, a chtěl onoho ptáka odstraniti. Poněvadž však pták byl tak krásný, tu duchové, kteří byli kolem mne, mu v tom zabránili, neboť oči všech byly na to upřeny. Ale onen duch, který zespona vystoupil, usiloval je přesvědčit o tom, že při něm jest Pán, a že on toto činí jakoby z Pána. Ačkoliv většina jich tomu nevěřila, přece jen nebránili mu déle odstraniti ptáka. Poněvadž však právě v tom okamžiku nebe vplývalo, nemohl jej zadržet, nýbrž záhy pustil jej z ruky na svobodu. Když toto se bylo stalo, tu duchové, kteří byli kolem mne a ptáka a postupně jeho změny bedlivě sledovali, rozmlouvali o tom vespolek, a to po jistou dobu. Vycítili, že takovéto zjevení nemůže značiti nic jiného, nežli cosi nebeského; věděli, že plamen značí nebeskou lásku a její náklonnosti; že ruka, k níž plamen byl přilnutý, značí život a jeho sílu; změny barev že značí změny života co do moudrosti a rozumnosti, totéž i pták, s tím však rozdílem, že plamen značí nebeskou lásku a to, co přísluší této lásce, kdežto pták značí duchovní lásku a to, co k této lásce přísluší. (Nebeskou láskou jest láska k Pánu, a duchovní láskou jest účinná láska k bližnímu (*ae*), — a že změny barev a zároveň životní síla v ptákově, dokud nez kameněl, značí postupné změny duchovního života co do rozumovosti. Rovněž tak věděli, že duchové, kteříž zespona skrze krajinu bederní vystupují ke krajině hrudní, mocně sobě namlouvají, že jsou v Pánu a tím věří, že vše, cokoli činí, byť i to bylo zlo, konají z vůle Páně. Ale přece jen z toho všeho nemohli seznati, kdo byl tímto zjevem míněn; a tu poučení jsou s nebe, že jsou tím míněni obyvatelé Martu, že jejich nebeská láska, v níž doposud jsou mnozí, označena jest plamenem, přilínajícím k ruce; a že pták na počátku, když byl v nádheře svých barev a v síle svého života, značil jejich duchovní lásku; že však onen pták stal se jako zkamenělým a bezživotným, a konečně nabyl temných barev, — značí ony obyvatelé, kteří se oddálili ode dobra lásky a jsou ve zlu, a přece jen věří, že jsou v Pánu. Podobná věc byla označena duchem, kterýž vystoupil, a chtěl ptáka uchvátiti.

(95) Zkamenělým ptákem jsou rovněž předobrazeni obyvatelé oné oběžnice, kteříž život svého myšlení a svých náklonností zvláštním způsobem přeměnili takřka v bezživotí, o kterémto věci doslechl jsem se tohoto: Byl jistý duch nad mou hlavou, který se mnou hovořil, a podle zvuku jeho hlasu zdálo se, že jest ve stavu spánku; za tohoto stavu pověděl mnohé věci, a to s takovou moudrostí [*prudencia*], že za bdění nemohl by moudřeji mluvíti. Bylo mi dáno vycítit, že byl

subjektem, skrze něj andělé rozmlouvají, a že v tomto stavu to přijímá a reprodukuje (*ai*); neboť nemluvil nic, než jen to, co bylo pravdou. Jestliže odjinud něco vplývalo, on to sice přijímal, ale nereprodukoval. Dotázal jsem se ho na jeho stav, i řekl, že jeho stav jest stavem klidu, a že jest prost všech starostí o budoucnost, a že zároveň koná užitečnost, čímž má obecenství s nebem. Bylo mi řečeno, že tací ve Velikém Člověku představují „podélný uhel“, v mozku, mezi oběma jeho polokoulemi, kdež jest stav klidu, byť by mozek po obou stranách byl jakkoliv v neklidu. Když jsem byl v rozhovoru s tímto duchem, vsunuli se někteří duchové směrem k přední části hlavy, kde byl ten, kterého tlačili, takže na stranu se posunul a učinil jim místo. Příšlí duchové spolu rozmlouvali, ale ani duchové kolem mne, ani já jsme nerozuměli, co bylo povídáno. Byl jsem anděly poučen, že byli to duchové z oběžnice Martu, kteří dovedli spolu hovořit tak, že přítomní duchové ani ničemu nerozuměli, ani ničeho nepozorovali. Divil jsem se, kterak může býti takovéto řeči, poněvadž všichni duchové mají jedinou řeč, kteráž plyne z myšlení a skládá se z představ, kteréž jsou v duchovním světě slyšeny jakožto slova. Bylo mi řečeno, že oni duchové formují jistým způsobem představu, vyjadřující je pomocí rtů a obličejů, což jiným není srozumitelné, a že zároveň dovedně a nepozorovatelně odňali myšlenky, při čemž obzvláště střežili se toho, aby z jejich náklonností nic se neprojevovalo, což stalo se proto, že kdyby něco z náklonností se projevilo, byly by zjevné i myšlenky, neboť myšlení vyplývá z náklonnosti a jest takřka v ní. Byl jsem dále poučen, že obyvatelé oběžnice Martu, kteří nebeský život spatřují toliko v pouhých poznacích, nikoliv však v životě lásky, vytvořili takovýto způsob řeči, nikoliv však všichni, a že když pak stali se duchy, podrželi ji. Jsou to ti, kteří speciálně byli označeni oním zkamenělým ptákem; neboť vytvořiti řeč změnami v obličejích a posunky rtů, a při tom oddáliti náklonnost a ukrýt před jinými myšlenky jest tolik, jako řeč zbavit života a učiniti ji na způsob neživé podoby, a postupně také sám státi se tomu podobným. Ačkoliv se domnívají, že jiní nerozumějí tomu, co spolu hovoří, přece jen andělští duchové rozumějí v celku i v podrobnostech všemu, co hovoří, a to proto, že před nimi nemůže zůstat skryta nijaká myšlenka. To bylo jim také ukázáno na živé skutečnosti. Přemítal jsem o tom, že zlí duchové naší země nepocítují nijakého studu, když jiné napadají; to vplývalo ke mně od andělů nebeských, kteří rozuměli jejich rozhovorům; oni duchové z Martu nyní přisvědčili, že to bylo to, o čem spolu rozmlouvali, a divili se tomu. Kromě toho jistým andělským duchem byly odhaleny mnohé věci, o nichž oni buď rozmlouvali, buď přemýšleli, přes to, že se snažili odstraniti před nimi své myšlenky. Později oni duchové shora vplývaly (tj. vlivem svým působili – pozn. překl.) do mého obličejů; vliv byl pocíťován jako pruh jemného deště, což bylo známkou, že nejsou v nijaké náklonnosti ku pravdě a k dobru, neboť tato okolnost bývá znázorňována tím, co je pruhovité. Pak hovořili se mnou zjevně, řkouce, že obyvatelé jejich tělesa spolu rozmlouvají podobně. Bylo jim však řečeno, že něco takového jest špatné, poněvadž není to upřímné, takto mluvit; neboť ti, kdož jsou upřímní, nikdy nechťi mluvit, ba ani mysliti to, co neměli by věděti jiní, a kdyby to byli i všichni, ba celé nebe. Ale ti, kdož si nepřejí, aby jiní věděli, co oni mluví, posuzují jiné, zle smýšlejí o nich a dobře o sobě, a takovýmto návykem dospějí až k tomu, že smýšlí a mluví zle o církvi, o nebi, ba i o Pánu samotném. Bylo řečeno, že ti, kdož milují poznatky a ne příliš život podle nich, mají vztah ke vnitřní bláně lebečné ve Velikém Člověku; a ti, kdož navyknou si hovořit bez náklonnosti, a myšlenky do sebe samého stahovat a před jinými je odsunovat, mají vztah k oné bláně tam, kde přechází v kost, protože z jakéhosi duchovního života, který dříve měli, dospěli až k tomu, že nemají vůbec nijakého života.

(ai) Skrze duchy, posílané ze společnosti duchů a andělů k jiným společnostem, děje se spojení; tací vyslaní duchové zovou se subjekty [nosiči], č. 4403, 5856, 5983, 5985–5989.

(96) Poněvadž zkamenělým ptákem naznačeni jsou i ti, kdož jsou v pouhých poznacích a v nijakém životě lásky, a poněvadž z té příčiny není u nich duchovního života, proto jest mi dovoleno zde ke konci ukázat, že jedině ti mají duchovní život, kdož jsou v nebeské lásce a v poznacích z toho vyplývajících, a že láska chová v sobě veškeré poznání, kteréž této lásce přísluší. Jsou na příklad pozemská zvířata, jakož i zvířata v povětří čili ptáci, kteří mají známosti veškerých věcí, které jejich lásce přísluší. Jejich pudy jsou: žít se, bezpečně bydlet, rozplozovati se, vychovat mláďata, a u některých i opatřiti se na zimu. Proto mají všecko k tomu potřebné vědění, a totéž jest vloženo již v tyto pudy a vplývá do nich jako do svých vlastních přijímacích schrán. Člověku jest se diviti, že vědění některých zvířat jest takovéto. Toto jejich vědění jest jim vrozeno a zove se instinktem, přísluší však přírodní lásce, v níž zvířata ta trvají. Kdyby člověk byl ve své lásce, kterouž jest láska k Bohu a k bližnímu (tato láska jest vlastní láskou člověka, již se liší od zvířat, a jest to láska nebeská), tu člověk pak nejen měl by všecko potřebné vědění, nýbrž i veškeru rozumovost a moudrost; neboť tyto vplývaly by s nebe do jeho lásek, to jest skrze nebe od Božství. Poněvadž však člověk není zrozen ve svých láskách, nýbrž v láskách opačných, totiž v lásce k sobě a ke světu, proto není možno jinak, nežli že rodí se ve všeliké nevědomosti a neznalosti; a božskými prostředky jest veden ke všeliké rozumnosti a moudrosti, ve skutečnosti však není uveden v nic z toho všeho, dokud láska k sobě a ke světu nejsou odstraněny, a dokud takto neotevírá se cesta pro lásku k Bohu a k bližnímu. Že láska k Bohu a láska k bližnímu v sobě chovají veškeru rozumovost a moudrost, lze seznati na těch, kdož na světě byli v těchto láskách; ti, když po smrti přijdou do nebe, vědí a rozumějí těm věcem, jimž dříve nikdy nerozuměli; ba myslí a mluví tam jako ostatní andělé, a to takové věci, kterých ucho nikdy neslyšelo a mysl nechápala, a které jsou nevíselné. Příčina jest ta, že ony lásky mají v sobě schopnost, přijímati takovéto věci.

O oběžnici čili planetě Saturnu, a jeho duchách a obyvatelích

(97) Duchové z oné oběžnice objevují se tam, kde jest i vlastní tato oběžnice, [totiž] vpředu ve veliké vzdálenosti a to dole v úrovni kolen, a když oko jest otevřeno tímto směrem, tu lze spatřiti množství duchů, kteří jsou vesměs z onoho tělesa. Jest je viděti na této straně oné oběžnice a po pravé její straně. Bylo mi též dovoleno mluvit s nimi a tak seznati, jakými jsou u porovnání k ostatním. Jsou upřímní a skromní, a poněvadž pokládají se za malé, proto ve druhém životě jeví se též malými.

(98) Při bohoslužbě jsou krajně pokorní, neboť sebe za nic nepokládají. Klaní se našemu Pánu a uznávají Ho za jediného Boha. Pán rovněž občas se jim zjevuje v podobě andělské, a tudíž jakožto člověk; a tu Božství vyzařuje z Jeho obličeje a vzněcuje mysl. Obyvatelé rovněž, když dospívají zralého věku, rozmlouvají s duchy, od nichž poučováni jsou o Pánu, a kterak Ho uctívati, jakož i kterak žíti. Když někdo chce svést duchy, kteří jsou odtamtud, a odvrátiti je od víry v Pána anebo od pokory k Němu a od řádného života, tu říkávají, že přáli by si zemřít; a tu objevuje se v jejich rukou malý nůž, jímž jakoby chtěli sobě probodnout prsa. Jsou-li otázaní, proč tak činí, praví, že raději chtěli by zemřít, nežli býti odvráceni od Pána. Duchové naší zeměkoule se jim proto někdy posmívají a zahrnují je nadávkami, že takto činí; ti pak jim odpovídají,

že vědí dobře, že by sebe nezabili, a že to jest pouhé zdání, prýšící se z vůle jejich mysli, raději chtějí zemřítí, nežli býti odvrácenu od uctívání Pána.

(99) Řekli, že někdy k nim přicházívali duchové z naší zeměkoule, a dotazují se jich, jakého Boha uctívají, jimž oni odpovídají, že oni šílí, a že nemůže býti většího šílenství, nežli ptáti se, kterého Boha někdo uctívá, když přece jen jest Jediný Bůh všech ve vesmíru; a že jsou tím více šílenější, ježto neříkají, že Pán jest onen jediný Bůh, a že řídí celé nebe a tím i celý svět; neboť Ten, kdo řídí nebe, řídí také svět, protože svět jest řízen nebem.

(100) Pravili, že na jejich oběžnici jsou též tací, kteří jejich noční světlo, které jest veliké, zovou Pánem; že však tací jsou odděleni od ostatních a nejsou u nich trpění. Ono noční světlo pochází z velikého prstenu, který na vzdálenost obepíná onu oběžnici, jakož i od lun, které zovou se satelity Saturnovými.

(101) Vyprávěli, že často k nim přicházíval jiný druh duchů, kteří ubírají se v davech, a ti že touží znáti, jak to u nich dopadá, a všemožně snaží se vylákati z nich to, co vědí. O těch pravili, že nejsou šílení, kromě pokud se týče toho, že mají tak mocnou touhu něco zvědětí, a to pro nejiný účel, nežli aby to věděli. Poté byli poučeni, že oni duchové jsou z oběžnice Merkuru, čili z tělesa, slunci nejbližšího, a že mají rozkoš ze samotných poznatků a nikoliv z užitku z nich.

(102) Obyvatelé a duchové oběžnice Saturnu mají ve Velkém Člověku vztah ke střednímu smyslu, kterýž jest mezi duchovním a přírodním člověkem, jenž však odvrací se od přírodnosti a přiklání se k duchovnosti. Jest to z té příčiny, že tito duchové zdají se býti vytrženi, anebo vzneseni k nebi, záhy však opět jsou dáni zpět; neboť cokoliv týká se duchovního smyslu, jest v nebi, a cokoliv přírodního smyslu, jest pod nebem. Poněvadž duchové naší země mají ve Velkém Člověku vztah k přírodnímu a tělesnému smyslu, bylo mi zjevnou zkušeností dáno zvědětí, kterak duchovní a přírodní člověk spolu bojují a potýkají se, není-li tento ve víře a v účinné lásce. Duchové oběžnice Saturnu byli spatřeni z dálky, načež nastal živý styk mezi nimi a mezi duchy naší zeměkoule. Tito, když byli poznali ony prvně jmenované, stali se jakoby šílenými a započali na ně dorážet, vdechující jim neslušné věci o víře, jakož i o Pánu; a když takto napadali a bezpráví činili, vrhli se mezi ně, a v šílenství, v němž byli, snažili se jim způsobit zlo. Ale duchové Saturnu nic se nebáli, poněvadž byli v bezpečí a v klidu; u oněch duchů naší zeměkoule, kteří byli uprostřed nich, vznikla úzkost a sotva dýchali, a vrhali se sem tam a byli rozprášeni. Z toho seznali přítomní, jaký jest přírodní člověk, oddělený od duchovního, když přichází do sféry duchovní – že totiž upadá v šílenství. Přírodní člověk totiž, oddělený od duchovního, jest moudrý ze světa, nikoliv s nebe; a kdo toliko ze světa jest moudrým, nevěří nikdy ničemu, než co chápají smyslové, a co věří, věří z klamů smyslových, a kdyby vlivem z duchovního světa tyto klamy nebyly odstraněny, zplozovaly by nepravdu. Toť jest příčina, že duchovnost není jim ničím, a to dokonce tak, že stěží snesou, když duchovnost jest jmenována, pročež stávají se šílenými, když drženi jsou ve sféře duchovní. Jinak tomu jest, když žijí ve světě, – tu buď smýšlejí přírodně o duchovních věcech, buď odvracejí sluch – to je poslouchají, ale nevěnují tomu pozornosti. Z této zkušenosti bylo zřejmo, že přírodní člověk nemůže vnučovat sebe do duchovnosti, t. j. povznést sebe; když však člověk jest ve víře a z ní v duchovním životě, tu duchovní člověk vplývá do přírodního (Co duchovní a přírodní člověk jest, viz ve spisu „Nový Jeruzalém a jeho nebeská nauka“ – pozn. překl.) a zde myslí; neboť existuje vliv duchovní, t. j. z duchovního světa do přírodního, a nikoliv naopak (*aj*).

(aj) Vliv jest duchovní a nikoliv fyzický čili přírodní, a tudíž vliv děje se z duchovního světa do přírodního a nikoliv z přírodního do duchovního, č. 3219, 5119, 5259, 5427, 5428, 5477, 6322. Zdá se, jakoby vliv dál se ze zevnějšího člověka do vniterného, to však jest klam, č. 3721.

(103) Duchy oné oběžnice byl jsem dále poučen o obyvatelích, a mezi jiným i o tom, kterak jsou spolčováni. Právili, že žijí, jsouce rozděleni na rodiny, každá rodina pak žije zvlášť pro sebe, a tudíž muž a žena se svými dětmi, a že děti, když se ožení, odloučí se od domova svých rodičů, a dále se již o něho nestarají; z této příčiny duchové z tohoto tělesa zjevují se v párech. Dále pravili, že o stravu a oděv valně se nestarají, že vyživují se ovocem a zelinami, kteréž jsou plodinami jejich tělesa, a že odívají se lehce, poněvadž jsou opatřeni tlustou pokožkou či schránou, chránící je před zimou. Kromě toho každý na jejich tělese ví, že po smrti bude žít, proto také nepokládají svých těl za nic, a jen do té míry o ně pečují, jak jest toho třeba pro udržení se při životě, který, jak říkávají, bude trvat dále a sloužiti Pánu; z té příčiny také nepohřbívají těl zemřelých, nýbrž odhazují je a pokrývají je větvemi lesních stromů.

(104) Byvše otázaní stran velikého pásu, jenž s naší země se jeví, jakoby zvedal se nad obzorem jejich oběžnice a měnil svou polohu, pravili, že týž se jim nejeví jako pás, nýbrž toliko jako sněhobílá záře na obloze, směr svůj mění.

O tělese čili oběžnici Venuši, a jejích duchách a obyvatelích

(105) Oběžnice Venuše v představě duchů a andělů jeví se po levé straně, poněkud vzadu, v jisté vzdálenosti od naší země. Bylo řečeno „v představě duchů“, poněvadž nijakému duchu nejeví se slunce světa, a rovněž ani nijaká oběžnice, nýbrž duchové mají toliko představu, že tytéž existují. Z pouhé představy o nich ukazuje se slunce světa vzadu za nimi jako jakési temné těleso, a oběžnice neobíhají jako na světě, nýbrž stojí na svých místech. Viz výše č. 42.

(106) Na oběžnici Venuši jsou dva druhy lidí, navzájem sobě opačného uzpůsobení. Jsou tací, kteří jsou mírní a lidumilní, a tací, kteří jsou nevlídní a takřka divocí. Ti, kdož jsou mírní a lidumilní, objevují se na druhé straně tohoto tělesa, ti, kdož jsou nevlídní a takřka divocí, objevují se na straně, k nám obrácené. Jest však třeba vědět, že objevují se podle stavu svého života, neboť stav života stanoví tam veškeré jevení se prostoru a vzdálenosti.

(107) Někteří z nich, kteří objevují se na druhé straně oběžnice, a jsou mírní a lidumilní, přišli ke mně a objevili se mému zraku nad mou hlavou, i rozmlouval jsem s nimi o mnohých věcech. Mezi jiným pravili, že když byli na světě, uznávali, a nyní tím více uznávají našeho Pána, jakožto Jediného Boha. Dodali, že vídávali Ho na jejich tělese, a znázorňovali, kterak Ho viděli. Tito duchové ve Velikém Člověku mají vztah ku paměti věcí hmotných v souhlasu s pamětí pro věci nehmotné, ke kteréžto poslední věci mají vztah duchové Merkuru. Z té příčiny duchové Merkuru jsou v obzvláštní shodě s těmito duchy Venuše, a proto když byli pospolu, bylo cítit z jejich vlivu význačnou změnu a silné působení do mého mozku. Viz výše č. 43.

(108) Ale s těmi duchy, kteří objevují se na straně k nám obrácené, a kteří jsou nevlídní a takřka divocí, jsem nemluvil, nýbrž bylo mi anděly sděleno, jakými jsou, a proč mají tak divokou povahu, – že totiž jejich nejvyšší rozkoší jest loupiti a zejména ze své loupeže hodovat. Jejich rozkoš, když myslí na hodování z loupeží, byla mi sdělena, i pocítil jsem, že byla nesmírná. Že i na naší zeměkouli byli obyvatelé s takovouto divokou přirozeností, vysvítá z dějin různých národů; tak z obyvatel země Kanaan (1. Sam. 30, 16), jakož i z národa Židovského a Izraelského rovněž za doby Davidovy, když každoročně podnikali výpravy, plenili mezi jinými národy,

a s radostí pak požívali ze své kořisti. Bylo též řečeno, že oni obyvatelé jsou většinou obry, a že lidé naší zeměkoule dosahují jim toliko k pupku. Dále, že jsou hloupí, nedotazující se ani co jest nebe, ani co jest věčný život, nýbrž starajíce se toliko o to, co se týká jejich země a jejich dobytka.

(109) Ježto jsou takovými, tu, když vejdou do druhého života, jsou do krajní míry napadáni zly a nepravdami. Jejich pekla jeví se vedle [jejich] tělesa, a nejsou v nijakém styku s pekly zlých z naší zeměkoule, a to z té příčiny, že jsou naprosto jiného rázu a jiné povahy; proto jejich zla a nepravdy jsou zcela jiného druhu.

(110) Ti z nich, kteří jsou takovými, že mohou býti spaseni, žijí na místech vypleňování (co jest vypleňování, viz v díle „Nebe a peklo“ – pozn. překl.) a tam bývají vedeni až ke krajnímu stupni zoufalství; neboť zla a nepravdy onoho druhu nemohou jinak býti překonány a odstraněny. Když jsou ve stavu zoufalství, tu křičí, že jsou zvířaty, že jsou ohavností, že jsou záštím a tudíž že jsou zatracenci. Někteří z nich, když jsou v takovémto stavu, křičí i proti nebi; to však jest jim odpouštěno, poněvadž děje se to ze zoufalství. Pán upravuje to tak, aby v tupení nešli dále, než ke stanoveným mezím. Když tací vytrpí to, co jest nejhorší, tu, ježto tím tělesnost u sebe takorč umrtvili, jsou spaseni. O nich bylo též řečeno, že když žili na své zemi, věřili v jakéhosi nejvyššího Stvořitele, bez jakéhokoliv prostředníka, když však byli spaseni, tu jsou vyučováni, že Pán jest onen Jediný Bůh, Spasitel a Prostředník. Viděl jsem, kterak někteří z nich, když nejhorší byli vytrpěli, byli vzneseni do nebe, a když tam byli přijati, pocítil jsem takovou něžnou radostnost od nich, že z očí mých vyronily se slzy.

O duchách a obyvatelích Luny

(111) Jistí duchové objevili se nad hlavou a odtud ozvaly se pak zvuky, jakoby hřmění, neboť jejich hlasy nezní jinak, nežli jako hřmění s oblak, když se bylo zablesklo. Domníval jsem se, že to jest ohromné množství duchů, kteří zjednali si umění, vydávati své hlasy s takovýmto zvukem. Jistí prostí duchové, kteří byli u mne, se jim však vysmáli, čemuž jsem se velice divil. Příčina výsměchu byla v krátkosti objevena: duchové, kteří hřímali, nebyli mnozí, nýbrž bylo jich jen málo, a k tomu byli ještě maličcí, jako chlapi; a již dříve naháněli jim takovými zvuky strachu, a přece jen nemohli jim uškoditi. Abych mohl seznati, jakými byli, spustili se někteří s oné výše, kde hřímali, dolů, a co bylo podivuhodno, druh nesl druhu na zádech, a dva z nich tímto způsobem blížili se ke mně. Objevili se býti tváře nikoliv nepůvabné, ale podlouhlejší, nežli bývají obličejové jiných duchů; postavy byli jako chlapec sedmiletý, ale zavalitějšího těla; byli to tudíž trpaslíci. Anděly bylo mi řečeno, že jsou z Luny. Ten, který druhým byl nesen, přišel ke mně, přivinul se k mé levé straně pod loket, a odtamtud mluvil se mnou. Privil, že když použijí svého hlasu, hřímají, a že tak ustrašují ty duchy, kteří by jim chtěli něco zlého způsobit, a mnohé takto obracejí na útěk, a že takto ubírají se bezpečně všude, kam jim libo. Abych s jistotou věděl, že takovýto jest jejich hlas, odešli ode mne k některým ostatním, ale nikoliv mně s dohledu, a hřměli pak právě tak [jako dříve]. A dále ukázali, že jejich hlas z břicha na způsob říhání vysílaný, takto hřmí. Bylo pozorováno, že vzniká to tím, že obyvatelé Luny nemluví z plic, jako obyvatelé ostatních těles, nýbrž z břicha a to pomocí vzduchu, zde shromážděného. Příčina jest ta, že Luna není obklopena podobnou atmosférou, jako ostatní tělesa. Byl jsem poučen, že duchové Luny ve Velikém Člověku mají vztah k mečovitému výčnělku, čili xiphoidu, k němuž vpředu jsou upevněna žebra, a od něhož visí bílá stuha [fascia alba], jež jest oporou břišním svalům.

(112) Duchové i andělé vědí, že jsou obyvatelé na měsíci, jakož i na lunách čili satelitech kolem oběžnice Jupitera a oběžnice Saturna. I ti, kdož duchy odtud pocházející neviděli a s nimi nemluvili, přece jen nepochybují o tom, že i tam jsou lidé, poněvadž jsou to tělesa světová, a kde jest těleso, tam jest člověk; člověk totiž jest účelem, pro který existuje těleso, a Nejvyšším Stvořitelem nic bez účelu nebylo stvořeno. Že účelem stvoření jest lidské pokolení, aby z něho vzniklo nebe, může seznati každý, kdo přemýšlí z rozumu, do jisté míry osvíceného.

Příčiny, proč Pán chtěl býti zrozen na naší zemi a nikoliv na jiném tělese světovém

(113) Že Pánu se zlíbilo zrodit se a vzítí na Sebe člověčenství na naší zemi a nikoliv na jiném tělese, jsou mnohé příčiny, o nichž byl jsem s nebe zpraven. *Hlavní příčina toho byla pro Slovo [Boží], aby totéž mohlo na naší zemi býti napsáno; a byvši napsáno mohlo býti pak zvěstováno po celé zemi, a když takto bylo rozšířeno, mohlo býti zachováno všemu potomstvu, a tudíž takto mohla býti známost o tom, že Bůh stal se člověkem, rozšířena, a to i mezi všemi ve druhém životě.*

(114) *Hlavní příčina byla pro Slovo* a to proto, že Slovo jest Božská Pravda sama, kteráž učí člověka, že jest Bůh, že jest nebe a že jest peklo, a že jest život po smrti; a kromě toho učí, kterak žíti a kterak věřiti, aby člověk dostal se do nebe a tak věčně byl blažen. Toto všecko zůstalo by naprosto neznámo beze zjevení, a tudíž na této zemi beze Slova, a přece jen člověk proto byl stvořen, aby co do své vniternosti nemohl zemřítí (ak).

(115) *Že Slovo mohlo býti sepsáno na naší zemi*, bylo možno proto, že písarské umění bylo zde od doby nejstarší; nejprve bylo psáno na lýku stromovém, pak na kožích pergamenových, pak na listy papyrové, až posléze rozhlašování dále se tiskem. Toto všecko zařízeno bylo Pánem pro Slovo.

(116) *Že Slovo mohlo pak býti rozšířeno po vsí zemi*, stalo se proto, poněvadž jest zde vzájemný styk všech národů, a to netoliko cestováním po souši, nýbrž i plavbami do všech končin celého světa. Proto Slovo, byvši jedenkrát napsáno, mohlo býti přeneseno od národa k národu, a tak všude mohlo býti jemu učeno.

(117) *Že Slovo, jedenkrát napsané, mohlo býti uchováno všemu potomstvu*, a tudíž na tisíce a tisíce let, a že tak zůstalo uchováno, jest známo.

(118) *Takto mohlo státi se všeobecně známo, že Bůh stal se člověkem*; to jest totiž nejpřednější a nejdůležitější příčina, proč Slovo bylo dáno. Neboť nikdo nemůže věřiti v Boha, a milovati Boha, kterého nemohl by v nějaké podobě chápati; a proto ti, kdož uznávají, že jest něco neviditelného a tudíž nepochopitelného, upadají svými myšlenkami do přírody a tak nevěří v nijakého Boha. Proto Pánu se zlíbilo zroditi se tady a známost o tom rozšířiti skrze Slovo, tak, aby *stalo se to známo nejen na tomto světě, nýbrž i duchům a andělům z ostatních těles [světových], jakož i pohanským národům z naší země (al).*

(ak) Ze světa pouze přírodního nikdo neví nic o Pánu, o nebi a pekle, o životě člověka po smrti a o božských pravdách, skrze něž člověku dostává se duchovního a věčného života, č. 8944, 10318–10320. To jest patrné i z toho, že mnozí, a mezi nimi učení, nevěří tomu, ačkoliv narodili se tam, kde jest Slovo a skrze ně poučení o těchto věcech, č. 10319. Proto bylo nezbytno, aby s nebe dáno bylo jisté Zjevení, poněvadž člověk zrodil se pro nebe, č. 1775.

(al) Pohané jsou ve druhém životě vyučováni od andělů, a ti, kdož podle svého náboženství dobře žili, přijímají pravdu víry a uznávají Pána, č. 2049, 2595, 2598, 2600, 2601, 2603, 2661, 2863, 3263.

(119) Jest třeba věděti, že Slovo na naší zemi, dané od Pána skrze nebe, jest pojítkem nebe a světa; za tímto účelem jest souvztažnost všech věcí v literách Slova s božskými věcmi v nebi, a Slovo v nejvyšším, čili nejvniternějším smyslu jedná o Pánu, o Jeho království na nebi i na zemi, o lásce a víře od Něho a k Němu, dále o životě z Něho a v Něm. Tyto věci jeví se andělům v nebesích, když Slovo naší zeměkoule jest čteno a kázáno (*am*).

(120) Na všech ostatních tělesech světových Božská Pravda jest totiž ústně zvěstována duchy a anděly, jak bylo pověděno v předchozím, kde bylo mluveno o obyvatelích těles světových v tomto našem slunečním světě. To však děje se v okruhu rodin. Neboť lidské pokolení na většině těles bydlí odděleně, rozděleno jsouc na rodiny; a proto Božská Pravda, takto duchy a anděly zvěstovaná, neproniká daleko za okruh rodiny, a kdyby ustavičně nenásledovalo nějaké nové zjevení, tu zjevení to bylo by buď zvráceno, buď by zaniklo. Jinak jest tomu na naší zemi, kdež Božská Pravda, kteráž jest Slovem, zůstává provždy nedotčena.

(121) Jest třeba věděti, že Pán uznává a přijímá všechny, nechť jsou z kteréhokoliv tělesa, kdož uznávají a uctívají Boha v lidské podobě, poněvadž Bohem v lidské podobě jest Pán. A poněvadž Pán zjevuje se obyvatelům těles světových v podobě anděla, kterážto podoba jest podobou člověka, proto když duchové a andělé z oněch těles světových slyší od duchů a andělů naší země, že Bůh jest skutečně člověk, uznávají to a radují se, že jest tomu tak.

(122) K důvodům svrchu uvedeným řadí se i to, že obyvatelé naší zeměkoule mají ve Velikém Člověku vztah k přírodnímu a zevnějšímu smyslu, a smysl přírodní a zevnější jest ultimem (poslední mezí – pozn. překl.), v němž vniternosti života končí, a na nichž, jakožto na svém společném základě spočívají. Totéž jest s Božskou Pravdou v literě, kteráž zvána jest Slovem, kteréž rovněž z této příčiny bylo dáno na tomto tělese světovém a nikoliv na jiném (*an*). A poněvadž Pán jest Slovem, a jeho Prvým a Posledním, a aby všechny věci mohly existovati podle řádu, proto rovněž zlíbilo se Mu býti narozenu na tomto tělese a státi se Slovem, podle toho, co psáno jest u Jana: „Na počátku bylo Slovo, a to Slovo bylo u Boha a to Slovo byl Bůh. To bylo na počátku u Boha. Všecky věci skrze ně učiněny jsou, a bez něho nic není učiněno, což učiněno jest. A Slovo to tělo učiněno jest, a přebývalo mezi námi, a viděli jsme slávu jeho, jakožto jednorozeného od Otce. Boha žádný nikdy neviděl; jednorozený Syn, kterýž jest v lůnu Otce, Jej projevil“ (1, 1. 2. 3. 4. 14. 18). Slovo jest Pán, jakožto Božská Pravda, a tudíž Božská Pravda od Pána(*ao*). To však jest tajemství, kteréž jde toliko málo komu na rozum.

(am) Slovo chápáno jest anděly v nebesích jinak, než lidmi na zemi; a první z nich mají smysl vniterný čili duchovní, druzí smysl zevnější čili přírodní, č. 1769–1772, 1887, 2143, 2333, 2396, 2540, 2541, 2545, 2551. Slovo jest pojítkem nebe a země, č. 2310, 2495, 9212, 9216, 9357, 10375. Slovo tudíž jest psáno v pouhých souvztažnostech, č. 1404, 1408, 1409, 1540. 1619, 1659, 1709, 1783, 8615, 10687. V nejvniternějším smyslu Slova pojednáváno jest výhradně o Pánu a Jeho království, č. 1873, 2249, 2523, 7014, 9357.

(an) Slovo ve smyslu literním jest přírodní, č. 8783. Příčina jest ta, že přírodnost jest ultimem, v němž končí duchovnost a nebeskost, a na němž, tak jako na svém základě spočívají; jinak vniterný čili duchovní smysl bez zevnějšího čili přírodního byl by jako dům bez základu, č. 9430, 9433, 9824 10044, 10436.

(ao) Slovo jest Pán jakožto Božská Pravda, a tudíž Božská Pravda od Pána, č. 2859, 4692, 5075, 9987. Božskou Pravdou všechno bylo učiněno a stvořeno, č. 2803, 2884, 5272, 7835.

O TĚLESECH NA HVĚZDNÉM NEBI

(123) Ti, kdož jsou v nebi, nejen že mohou mluvit a stýkati se s anděly a duchy, kteří jsou z těles naší sluneční soustavy, nýbrž i s těmi, kteří jsou mimo tuto soustavu; a to nejen s těmi duchy a anděly, nýbrž i s jejich obyvateli, ale toliko s těmi, jejichž vnitřnost jest otevřena, takže mohou slyšeti je mluvící s nebe. Tatáž věc jest možná u člověka, když žije na světě, jestliže mu dáno jest od Pána mluvit s duchy a anděly; neboť člověk jest duch co do své vnitřnosti; tělo, které nosí na světě, slouží mu toliko pro úkony v této přírodní čili pozemské sféře, která jest nejnižší [ultimová]. Ale nikomu není dáno rozmlouvati s anděly a s duchy, leč jedině tomu, kdo co do víry a lásky může býti přidružen k andělům; nemůže býti jim přidružen, není-li ve víře a v lásce k Pánu, neboť člověk věrou a láskou k Němu, to je pravou naukou a dobrem života od Něho jest spojován. A je-li spojen, jest bezpečen před útoky zlých duchů, kteří jsou z pekla. U ostatních nemůže vnitřnost tou měrou býti otevřena, poněvadž tací nejsou v Pánu. Toť jest příčina, proč dnes málo je těch, jimž dáno jest rozmlouvati s anděly a stýkati se s nimi; zřejmým důkazem toho jest, že dnes sotva kdo věří, že jsou duchové a andělé, tím méně že jsou u každého člověka, a že skrze ně jest spojení člověka s nebesy, a nebesy s Pánem, a že tím méně kdo věří, že člověk, když co do těla zemře, živ jest jako duch, a to opět v lidské podobě jako dříve.

(124) Ježto dnes u mnohých v církvi není nijaké víry v život posmrtný, a sotva jaká víra v nebe, aniž jest víra v Pána, že jest Bohem nebe a země, — proto vnitřnost, kteráž jest ducha mého, od Pána byla otevřena, abych mohl, zatím, kdy jsem v těle, zároveň býti s anděly v nebesích, a abych mohl s nimi netoliko rozmlouvati, nýbrž i viděti tam úžasné věci a je popsati, aby snad později náhodou se neřeklo: „Kdo přišel s nebe k nám a pověděl nám, že nebe jest a co jest v něm?“ Ale vím, že ti, kdož již dříve ve svém srdci popírali nebe a peklo a život posmrtný, rovněž proti tomu se zatvrdí a budou to popírati. Neboť snadněji jest havrana učiniti bílého, nežli k víře přiměti ty, kdož již jedenkrát ze svého srdce vyvrhli víru; příčina jest ta, že tací neustále myslí se záporného a nikoliv s kladného stanoviska. Budiž však to, co o andělech a duchách doposud bylo pověděno a co nadále bude vyprávěno, pověděno pro málo těch, kdož jsou ve víře. Aby pak i ostatní mohli to také do jisté míry uznat, dovoleno mi připomenout i takové věci, které člověka, chtivého po vědění, baví a poutají, což nyní týká se i zprávy o tělesech na hvězdnaté obloze.

(125) Kdo nezná nebeských tajemství, nemůže uvěřiti, že člověk mohl by viděti světová tělesa tak vzdálena, a že mohl by na základě pozorování svých smyslů podati o nich zprávu. Takový měl by však věděti, že prostory a vzdálenosti a tudíž i putování, jaké existují v přírodním světě, svým původem a prvou svou příčinou jsou změnami vnitřného stavu, a že u andělů a duchů rovněž jeví se podle těchto změn (*ap*), takže mohou těmito změnami zdánlivě býti přeneseni s místa na místo, a s tělesa na těleso, a rovněž i k tělesům, kteréž jsou na konci vesmíru. Rovněž tak i člověk co do svého ducha může býti přenesen, ač tělo jeho zůstává na svém místě. Tak bylo i se mnou, poněvadž mně z Božského Milosrdenství Páně bylo dáno míti styk s duchy, jakožto duch, a zároveň s lidmi, jakožto člověk. Že člověk co do ducha může takto býti přenesen, nemůže smysluplný člověk pochopiti, neboť jest v prostoru a v čase, a podle toho také odhaduje svůj pohyb kupředu.

(ap) Pohyby, kráčení kupředu a změny místa ve druhém životě jsou změnami vnitřného stavu, a jeví se duchům a andělům tak reálně, jakoby skutečně byly prováděny, č. 1273–1277, 1377, 3356, 5606, 10734.

(126) Že jest mnoho světů, mohlo by každému býti zjevno již z toho, že ve vesmíru jest viděti tolik stálic; a ve světě vzdělaných jest známo, že každá stálice jest na svém místě jakoby sluncem, neboť stojí pevně, tak jako slunce naší země, na svém místě, a toliko vzdálenost jest příčinou, že jeví se nám v tak malé podobě jakožto hvězda. V důsledku toho, podobně jako slunce našeho světa, má každé to slunce kolem sebe oběžnice, které jsou rovněž tělesy světovými; že nemůžeme jich svýma očima viděti, toho příčinou jest nesmírná vzdálenost, jakož i to, že nabývají světla toliko ze své hvězdy, a nemohou je až sem k nám odrážet. Za jakým jiným účelem bylo by takovéto nebe s tolika hvězdami? Neboť účelem stvoření vesmíru jest člověk, tak aby z lidí vzniklo nebe andělů. Co znamenalo by pro Nekonečného Tvůrce lidské pokolení a z něho nebe andělů a to z jediné jen zeměkoule, pro Něhož by nepostačilo tisíc zeměkoulí, ba myriády jich! Bylo vypočítáno, že kdyby bylo 1.000.000 těles světových ve vesmíru, a kdyby na každém tělese činil počet lidí 300 milionů, a kdyby bylo 200 generací za 6000 let, a kdyby pro každého člověka nebo ducha stanoven byl prostor 3 kubických loktů, tu počet tak mnoha lidí nebo duchů ve svém souhrnu nevyplnil by ještě ani tisící díl prostoru, jež naše zeměkoule zaujímá, a tak snad ne více než jest prostor jediného satelitu kolem oběžnice Jupitera nebo Saturnu; to bylo by ve vesmíru prostorem nepatrným, poněvadž takovýto satelit sotva jest prostému oku pozorovatelný. Co jest to pro Stvořitele Vesmíru, kterému by nedostačilo, i kdyby celý vesmír byl naplněn? Neboť On jest nekonečný. Mluvil jsem o tom s anděly, kteří řekli, že měli podobnou představu o nepatrnosti lidského pokolení k Nekonečnému Tvůrci, ačkoliv nepřemýšlejí podle prostoru, nýbrž podle stavu; a že podle jejich představy světová tělesa v počtu mnoha myriád jak dalece jen lze si to představit, byla by Pánu stále ještě ničím. O tělesech hvězdnaté oblohy bude však v dalším promluveno z vlastní zkušenosti, z čehož bude též patrné, kterak byl jsem tam přemístěn svým duchem, zatím kdy tělo setrvalo na svém místě.

Prvé těleso na hvězdném nebi, a o jeho duchách a obyvatelích; podle slyšeného a viděného

(127) Byl jsem Pánem prostřednictvím andělů veden k jistému tělesu na hvězdnaté obloze, kdež bylo mi dáno viděti ono těleso samotné, ač nikoliv mluvíti s tamními obyvateli, nýbrž s duchy, kteří byli odtamtud. Všichni obyvatelé čili lidé každého tělesa, když život na světě jest ukončen, stávají se duchy, a zůstávají poblíže svého tělesa. Od těchto duchů však pochází zpráva o [dotyčném] tělese, a o stavu tamních obyvatel; neboť lidé, kteří opouštějí tělo, odnášejí s sebou veškerý svůj dřívější život a veškeru paměť (*aq*). Býti vedenu k tělesům ve vesmíru není býti vedenu a přemístěnu tam svým tělem, nýbrž svým duchem, a duch veden jest změnami stavu vniterného života, což jeví se jako jakési postupování prostorem (*ap*). Přiblížení totiž děje se podle souhlasnosti čili podobnosti stavů života; neboť souhlasnost čili podobnost života slučuje a nesouhlasnost a nepodobnost rozlučuje. Z toho může býti zjevno, kterak děje se přemístění duchem, a jeho přiblížení se k tomu, co je vzdálené, zatím kdy člověk přece jen zůstává na svém místě. Ale vésti ducha za hranice jeho světa a činiti, aby změny pohnáhlu postupovaly až k souhlasnosti čili k podobnému stavu těch, k nimž někdo jest veden, — to jest v moci jediného Pána.

(aq) Člověk po smrti má paměť o všech svých věcech na světě, č. 2476–3486.

Neboť jest třeba udržovati ustavičně směr a předvídání od prvního do posledního, tam i zpět; zejména u člověka, který doposud co do svého těla jest v přírodním světě, a tím i v prostoru. Ti, kdož jsou v tělesné smyslovosti, a z ní myslí, nemohou býti přivedeni k tomu, aby uvěřili, že jest tomu tak [jak výše bylo praveno]. Příčina jest ta, že tělesná smyslnost není schopna, aby pochopila nějaké postupování kupředu bez existence nějakého prostoru; nicméně však ti, kdož myslí ze svého smyslového ducha, poněkud však od smyslnosti tělesné oddáleného nebo vytrženého, a tudíž vniterně v sobě přemýšlejí, mohou býti přivedeni k tomu, aby tomu uvěřili a to pochopili; neboť v představě vniterného myšlení není ani prostoru, ani času, nýbrž toliko to, z čeho vzniká prostor a čas. A pro takovéto osoby jest určeno to, co dále následuje o tělesech na hvězdné obloze, nikoliv však pro jiné, poněvadž tací nedovolí, aby byli poučeni.

(128.) Byl jsem Pánem skrze anděly veden co do svého ducha a za bdělého stavu k jistému tělesu ve vesmíru, provázen jsa některými duchy z tohoto světa. Naše postupování směřovalo vpravo a trvalo dvě hodiny. Poblíže hranic naší slunečné soustavy objevil se nejprve bělostně zářící oblak, ale hustý, a za ním ohnivý kouř, vystupující z velikého zejícího otvoru. Byla to obrovská propast, která na této straně dělí naši sluneční soustavu od několika světů hvězdného nebe; onen ohnivý dým, viděti bylo již z dosti značné vzdálenosti. Byl jsem přenesen přes toto mezímísto; a poté objevilo se dole v této rozsedlině nebo propasti veliké množství lidí, což byli duchové. (Duchové totiž jeví se vesměs v podobě lidské, a jsou také skutečně lidmi.) Rovněž jsem slyšel, kterak pospolu rozmlouvají; avšak odkud byli a kdo byli — nebylo mi dáno věděti; ale přece jen jeden z nich mi řekl, že jsou stráží, aby duchové nemohli přejíti z tohoto světa na svět jiný ve vesmíru bez dovoleného přístupu. Že jest tomu tak, též se potvrdilo, neboť někteří duchové, kteří byli v našem průvodu, jimž však nedostalo se dovolení přejíti, když přišli k oné veliké mezeře, počali mocně křičet, že hynou; zdáli se býti jako ti, kdož v agónii zápasí se smrtí, a proto zůstali na této straně propasti, nemohouce přes ni býti převedeni; ohnivý kouř, vydychovaný onou propastí, totiž je zachvátil, a tím byla jim způsobována ona muka.

(129) Když jsem byl přenesen přes onu velikou rozsedlinu, dostal jsem se na místo, kdež jsem setrval; a tu zjevili se mi shora duchové, s nimiž bylo mi dáno rozmlouvati; z jejich řeči a ze způsobu, jak věci chápali a je vykládali, seznal jsem zřejmě, že jsou z jiného tělesa, neboť veskrze se lišili od duchů naší slunečné soustavy; i oni z mé řeči seznali, že jsem odkudsi z daleka.

(130) Když jsme byli o různých věcech porozmlouvali, otázal jsem se, kterého Boha uctívají. Odvětili, že jistého anděla, který jakožto Božský Člověk se jim ukazuje, záře světlem, a ten že je poučuje a dává jim poznati, kterak měli by jednati. Dále pravili, že vědí, že Svrchovaný Bůh jest ve Slunci andělského nebe, a že objevuje se jejich andělům a nikoliv jim samotným, ba že On jest příliš vznešeným, než aby odvážili se jej vzývat. Andělem, jež uctívali, byla andělská společnost, již Pánem bylo dáno, aby jim předsedala a vyučovala je cestě spravedlnosti a správnosti. Proto mají světlo z jistého plamene, který jeví se v podobě jakési pochodně, velice ohnivé a žluté. Příčina toho jest v tom, že ježto neuctívají Pána, není jejich světlo ze Slunce andělského nebe, nýbrž z andělské společnosti. Neboť andělská společnost, když jest to Pánem dáno, může skýtat takovéhoho světla duchům, kteří jsou v nižší oblasti. Ona andělská společnost byla mnou také spatřena; byla vysoko nad nimi, a též bylo tam viděti plamen, z něhož bylo ono světlo.

(131) Ostatně byli mírní, poněkud prostí, ale přece jen dosti dobře uvažující. Ze světla u nich lze souditi, jaká jest jejich rozumovost, neboť podle přijímání světla, jsoucího v nebesích, jest rozumovost, poněvadž Božská Pravda vycházející z Pána, jakožto Slunce jest tím, co tam svítí, a skýtat andělům, aby nejen viděli, nýbrž aby i chápali (*ar*).

(ar) V nebesích jest veliké světlo, č. 1117, 1521, 1522, 1533, 1619–1632, 4527, 5400, 8644. Všecko světlo

(132) Byl jsem poučen, že obyvatelé a duchové onoho tělesa mají vztah ve Velkém Člověku k čemusi ve slezině, což mi bylo potvrzeno vlivem do sleziny, když se mnou rozmlouvali.

(133) Byli dotázáni stran slunce jejich světa, osvěcující jejich těleso. Pravili, že slunce tam jeví se býti plamenné, a když jsem jim naznačil velikost slunce naší země, dodali, že jejich slunce jest menší; neboť jejich slunce jest našim očím hvězdou, a bylo mi řečeno anděly, že náleží mezi menší hvězdy. Také řekli, že s jejich tělesa jest viděti jakousi hvězdnatou oblohu, a že jistá hvězda, větší ostatních, jeví se jim směrem k západu. S nebe bylo řečeno, že jest to naše slunce.

(134) Poté byl můj zrak otevřen, takže mohl jsem cosi spatřiti na samotném onom tělese; objevilo se mnoho lučin, jakož i lesů s listnatými stromy a pak vlnonosné ovce. Poté spatřil jsem některé z obyvatel, kteří byli z nižší třídy, oblečené rouchem, jaké asi nosívají venkované v Evropě. Bylo také viděti jistého muže s jeho ženou. Ona jevila se býti spanilé postavy a ušlechtilých pohybů; muž rovněž; čemu však jsem se divil, bylo to, že muž procházel se honosně, s chůzí jaksí hrdou, kdežto žena naopak měla chůzi skromnou. Anděly bylo mi řečeno, že jest to takovýto zvyk na onom tělese, a že takovýto muži jsou milováni, poněvadž přes to vše přece jen jsou dobří. Dále pravili, že není jim dovoleno míti několik žen, poněvadž jest to proti zákonu. Žena, kterou bylo lze viděti, měla před svými prsy široké roucho, za něž mohla se skrýt, a které bylo vyrobeno tak, že bylo lze prostrčiti jím paže, a tak se jím přiodít a vyjít ven. Spodní část bylo lze zvednout, a když zvednutá část byla přiložena k tělu, zdála se býti na způsob oděvu, který ženy naší oběžnice nosívají na prsou. Ale týž šat sloužil také muži, a viděl jsem, jak jej sňal se ženy, přehodil si jej přes ramena, spustil dolejší část, kteráž pak splývala dolů k jeho nohám jako nějaká tóga, a tak oblečen přecházel [sem tam]. To, co jsem na onom tělese viděl, nebylo spatřeno očima mého těla, nýbrž očima mého ducha, a duch může viděti to, co jest na některém tělese, jestliže jest to Pánem dáno.

(135) Ježto vím, že může býti pochybováno, že bylo by možno, aby člověk očima svého ducha mohl viděti něco na tělese tak vzdáleném, bylo mi dovoleno pověděti, kterak se tato věc má. Vzdálenosti ve druhém životě nejsou jako vzdálenosti na zemi. Ve druhém životě vzdálenosti chovají se k sobě v témž poměru, jako stavy vnitra každého jednotlivce; ti, kdož jsou v témže stavu, jsou i pospolu v téže společnosti a na témže místě; veškera přítomnost závisí tam na podobnosti stavu, a veškera vzdálenost na jeho nepodobnosti. Toť bylo příčinou, že jsem byl blížek onomu tělesu, když byl jsem Pánem uveden do stavu, podobného stavu duchů a obyvatel onoho tělesa, a že byl jsem pak u nich přítomen a s nimi rozmlouval. Z toho vysvítá, že tělesa v duchovním světě nejsou od sebe vzdálena tak, jako ve světě přírodním, nýbrž toliko zdánlivě, podle stavu života tamních obyvatelů a duchů; stavem života jest stav náklonností vzhledem k lásce a k víře. Kterak duch může viděti to, co jest na některém tělese, anebo – což jest totéž – kterak může to viděti člověk, jakožto duch – jest mi dovoleno vysvětliti, jak se to s touto věcí má. Duchové ani andělé nemohou svým zrakem viděti něco, co jest na světě; jim totiž světlo světa čili sluneční světlo jest jakoby hustou temnotou, – podobně jako člověk svým tělesným zrakem nemůže viděti nic, co jest ve druhém životě, neboť jemu nebeské světlo jest hustou temnotou. Nicméně však duchové a andělé, když se to zlíbí Pánu, mohou spatřiti to, co jest na světě, a to skrze oči člověka; to však Pán dovoluje jen u těch, jimž dovoluje s duchy a anděly mluvíti a býti s nimi pospolu. Jim bylo dovoleno, aby, skrze mé oči viděli to, co jest na světě, a to tak zřetelně, jako já sám to viděl; rovněž tak, aby slyšeli lidi, kteří se mnou rozmlouvali. Stalo se několikrát,

---

v nebesích je od Pána jakožto tamního slunce, č. 1053,“ 1521, 3195, 334L 3636, 4415, 9548, 9684 10809. Božská Pravda, vycházející z Pána, jeví se v nebi a jest světlem, č. 3195, 3222, 5400, 8644, 9399, 9548, 9684. Ono světlo osvěcuje anděly a duchy, jejich zrak a rozum, č. 2776, 3138. Světlo nebeské také osvěcuje rozum člověka, č. 1524, 3138, 3167, 4408, 6608, 8707. 9126.. 9399, 10569.

že někteří své přátele, které měli za tělesného života, skrze mne spatřili býti přítomné tak, jako byli dříve, čímž byli v úžas uvedeni. Spatřili také své manžele neb manželky, jakož i děti, a přáli si jim říci, že jsou přítomni a že je vidí, i žádali mne, bych jim pověděl o jejich stavu ve druhém životě; bylo mi však zapovězeno říci to a prozradit, že takto byli viděni, a to i z toho důvodu, že by mne byli prohlásili za šíleného, anebo že by byli soudili na delirium myslí, neboť jsem věděl, že ačkoliv ústy přisvědčují, přece jen srdcem nevěří, že existovali by duchové, a že mrtví jsou vzkříšeni, a že jsou mezi duchy, jakož i že mohou býti viděni a slyšeni prostřednictvím člověka. Když můj vniterný zrak prvněkrát byl otevřen a ti, kdož byli ve druhém životě viděli skrze moje oči svět a věci, které byly v něm, byli tak užaslí, že nazvali to zázrakem všech zázraků a rozdílení byli novou radostí, že jest takovéto spojení země s nebem a nebe se zemí. Tato radost potrvála měsíce; ale nyní, když se to stalo [jim] obvyklým, již se nediví. Byl jsem poučen, že duchové a andělé u jiných lidí nevidí nic, co je na světě, nýbrž vnímají pouze myšlenky a náklonnosti těch, při nichž jsou. Z toho může býti zjevno, že člověk jest stvořen tak, že když žije na světě mezi lidmi, může též zároveň žít v nebi mezi anděly, a naopak, že nebe a svět jsou zároveň u člověka, a působí jako jediný celek, a že lidé mohou vědět co jest v nebi, a andělé co jest na světě, a když lidé zemrou, že mohou přejíti z království Páně na zemi do království Páně na nebi, a to ne jinak, nežli jako do téhož, ve kterém byli, když žili v těle. Poněvadž však člověk stal se tak tělesným, uzavřel sobě nebe.

(136) Posléze rozmlouval jsem s duchy, kteří byli z onoho tělesa, o různých věcech na našem tělese, zejména o tom, že zde jsou vědy, jakých jinde není, jako hvězdářství, geometrie, mechanika, fyzika, chemie, medicína, optika, filosofie a kromě toho taková umění, jež jinde jsou neznáma, jako jest stavba lodí, tavení kovů, psaní na papíře a šíření tiskem toho, co bylo napsáno, čímž lze oznámit to všem ostatním na zemi a tak uchovat to na tisíciletí potomstvu; a že toto stalo se se Slovem, kteréž jest od Pána, a že proto Zjevení trvale setrvává na naší zeměkouli.

(137) Posléze bylo mi ukázáno peklo těch, kdož jsou z onoho tělesa; ti, které jsem z pekel těch viděl, budili hrůzu co největší; jejich nestvůrných obličejů neodvažují se popisovat. Byly tam spatřeny i čarodějnice, provozující černé umění; ukazují se zeleně oblečené a pouštějí hrůzu.

O druhém tělese na hvězdném nebi, a o jeho duchách a obyvatelích

(138) Poté byl jsem veden Pánem k jistému tělesu ve vesmíru, kteréž bylo od naší země vzdálenější, nežli ono prvé těleso, o němž nyní bylo pojednáváno. Že bylo vzdálenější, vysvítá z toho, že jsem tam co do svého ducha byl veden po dva dny; ono těleso bylo vlevo, kdežto dřívější bylo vpravo. Poněvadž vzdálenost v duchovním světě nevzniká vzdáleností místa, nýbrž růzností stavu, jakž výše bylo pověděno, mohl jsem tudíž podle délky cesty tam, kteráž trvala po dva dny, usouditi, že vniterný stav jeho [duchů], kterýž jest stavem náklonností a z nich myšlenek, velice lišil se od stavu vnitra, jaký jest u duchů naší země. Poněvadž byl jsem tam veden co do svého ducha, bylo mi dáno pozorovati vlastní své postupné změny, prve než jsem tam přibyl. Stalo se tak za mého bdělého stavu.

(139) Když jsem tam dospěl, neviděl jsem onoho tělesa, nýbrž viděl jsem duchy z onoho tělesa; neboť jak již dříve jsem pověděl, duchové každého tělesa objevují se kolem svého tělesa, a to z té příčiny, že jsou podobného genia [rázu], jako jsou oni obyvatelé, neboť pocházejí z nich,

a slouží jim. Tito duchové byli viděni velice vysoko nad mou hlavou, odkud pozorovali mne, přicházejícího. Jest třeba věděti, že ti, kdož stojí vysoko ve druhém životě, mohou se dívati na ty, kdož jsou dole, a čím výše stojí, tím jasněji je vidí, a nejen mohou se na ně dívati, nýbrž s nimi i mluvíti. Tak seznali, že nejsem z jejich tělesa, nýbrž z jiného, vzdáleného; a proto mne oslovili, vyptávajíce se na různé věci, k čemuž také bylo mi dovoleno odpovídati. Mezi jiným vyprávěl jsem jim, ze kterého tělesa jsem, a jaké toto těleso jest; poté vyprávěl jsem o tělesech v naší sluneční soustavě, a pak ledacos o životě duchů tělesa čili oběžnice Merkuru, že ti putují ke mnohým tělesům a nabývají tak poznatků o rozmanitých věcech; když to slyšeli, pravili, že je také u sebe viděli.

(140) Od andělů naší země bylo mi řečeno, že obyvatelé a duchové onoho tělesa představují ve Velikém Člověku pronikavost zraku, a že proto objevují se ve výšce, a že také jsou nanejvýše bystrozrací. Poněvadž toto představují, a poněvadž viděli velice jasně to, co bylo dole, v rozhovoru s nimi připodobnil jsem je také s orly, kteří létají vysoko a pozorují, a široce kolem sebe pátrají; s tím však nebyli spokojeni, domnívajíce se, že mám za to, že jsou jako orlové pokud se týče kořistnictví, a že tudíž jsou zlí; odpověděl jsem jim, že nepřirovnával jsem je k orlům snad pro nějakou kořistivost, nýbrž pro bystrý zrak.

(141) Byli dotázáni stran Boha, kterého uctívají, k čemuž odpověděli, že uctívají Boha viditelného a neviditelného, Boha viditelného v lidské podobě a Boha neviditelného v nijaké podobě; seznal jsem z jejich řeči, jakož i z představ jejich myšlení, mně sdělených, že [oním] viditelným Bohem jest Sám náš Pán, a že Jej zovou také Pánem. K tomu bylo mi dáno odpověděti, že i na našem tělese uctíván jest Bůh neviditelný a viditelný, a že Bůh neviditelný nazýván jest Otcem, a viditelný Pánem, že však oba jsou jediným, jakž On sám učil, pravě, že podobu Otce nikdo nikdy neviděl, a že Otec a On Sám jsou jedno, a že kdo vidí Jeho, vidí Otce, a že Otec jest v Něm, a On v Otcí, z čehož následuje, že oba jsou Božstvím v jedné osobě. Že toto jsou slova Pána Samotného, viděti lze u Jana (5, 37; 10, 30; 14, 7, 9–11).

(142) Poté spatřil jsem jiné duchy z téhož tělesa, kteříž objevili se na jistém místě pod přešlými duchy, a s nimi rovněž jsem rozmlouval. Ti však byli modloslužebníky, neboť uctívali jistou modlu z kamene, podobající se člověku, ale nepěknou. Jest třeba věděti, že všichni, kdož vstoupí do druhého života, na počátku mají svou bohoslužbu podobnou té, kterou měli na zemi, ta však ponenáhlu jest od nich odňata. Příčinou, že jest tomu tak, jest to, že každá bohoslužba zůstává vstřípena vniternému životu člověka, a že nemůže býti odňata a vyhlazena jinak, nežli postupně. Když jsem to seznal, bylo mi dáno říci jim, že není slušno uctívati to, co jest mrtvé, nýbrž to, co jest živé; k čemuž odpověděli, že Bůh jest živý, a nikoliv kamenný, že však myslí na Boha živého, když pohlížíjí na lidskou podobu z kamene, a že představy jejich myšlenek nemohou se jinak, než takto upřít a vymezit na Boha neviditelného. Tu bylo mi dáno jim odpověděti, že myšlenkové představy mohou býti upřeny a vymezeny na Boha neviditelného, jsou-li upřeny a vymezeny na Pána, kterýž jest Bůh, myšlenkami pod lidskou podobou viditelný; a že člověk může takto býti spojen s Bohem neviditelným v myšlenkách i náklonnostech, a tudíž ve víře a lásce, je-li spojen s Pánem, jinak však nikoliv.

(143) Duchové, kteří byli viděni ve výšce, byli dotázáni, zdaž na jejich tělese žije se pod vládou knížat neb králů; k čemuž odpověděli, že nevědí, co by to byla vláda, a že žijí mezi sebou, rozdělení jsouce na kmeny, rody a rodiny; byli otázáni, zda požívají takto bezpečnosti, i řekli, že jsou v bezpečnosti, neboť nijaký rod jinému nezávidí, a nic nechce mu uzmut. Byli nelibě dotčeni, že na takové věci jsou vyptáváni, což zdálo se jim býti podezříváním z nějakého nepřátelství nebo z potřeby jakési ochrany proti loupežníkům. Čeho více bylo třeba, dodali, nežli toho, aby měli potravu a oděv, a tak spokojeně a klidně pospolu bydlili?

(144) Byvše dále dotazováni stran svého tělesa, pravili, že mají louky, květinové zahrady, háje, plné ovocných stromů, jakož i rybníky, plné ryb, ptáky modravé barvy se zlatými péry, veliká i drobná zvířata; mezi menšími připomenuli ty, která mají hřbet vyvýšený na způsob velbloudů na naší zeměkouli; nepožívají však jejich masa, nýbrž požívají toliko masa ryb, jakož i plody se stromů a zeleninu se země. Dále pravili, že nebydlí ve zbudovaných domech, nýbrž v hájích, kdež mezi ratolestmi zhotovují si útulky proti deštům a slunečnímu úpalu.

(145) Byvše dotázáni stran svého slunce, kteréž jest viděti s naší země jako hvězdu, pravili, že slunce to jeví se býti ohnivým a nezdá se zraku býti větší, nežli jest lidská hlava; od andělů bylo mi řečeno, že hvězda, která jest jejich sluncem, jest mezi menšími hvězdami a nepřilíš vzdálena od rovníku oblohy.

(146) Bylo viděti duchy, kteří byli podobného zevnějšku, jaký měli, když byli lidmi na svém tělese; jejich obličej nebyl nepodoben obličejí lidí na naší zemi, kromě toho, že jejich oči byly menší, a také i nos byl menší. Poněvadž zdáli se mi býti takto poněkud znetvořeni, proto pravili, že malé oči a malý nos bývá u nich za krásu pokládán. Bylo viděti ženu, oblečenou v řízu, na níž byly růže rozmanitých barev. Když jsem se otázal, z čeho na onom tělese zhotovují si roucha, odpověděli, že z rostlin vybírají takové, které mají souvislá vlákna, a že jejich vlákna spojují dvojmo a trojmo a navlhčující je kličovou vodou, dodávají jim tak trvalosti; pak zbarvují je odvary z bylin. Bylo mi také ukázáno, kterak zpracovávají vlákna: sedí, jsouce zpět opřeni na jisté stolici a soukají vlákna prsty nohou, a pak sesoukané přitahují k sobě a zpracovávají je rukama.

(147) Vyprávěli též, že na jejich tělese manžel má toliko jedinou ženu a nikoliv více, a že plodí deset až patnácte dětí. Dodali, že vyskytují se tam i nevěstky, ale že z nich po smrti těla, když stanou se duchy, stávají se čarodějnice, a jsou uvrženy do pekla.

O třetím tělese na hvězdném nebi, a o jeho duchách a obyvatelích

(148) V jisté vzdálenosti objevili se duchové, kteří nechtěli se přiblížiti; příčina toho byla ta, že nemohli býti pospolu s duchy naší země, kteří byli kolem mne. Z toho jsem vypožoroval, že jsou z nějakého jiného tělesa; a později bylo mi řečeno, že jsou z jistého tělesa ve vesmíru; ale kde ono těleso jest, nebylo mi naznačeno. Oni duchové nechtěli vůbec přemýšleti o svém těle ani o jakékoliv věci tělesné a hmotné, — právě opačně, než činívají to duchové z naší zeměkoule; a to bylo příčinou, že nechtěli se přiblížiti; ale přece jen, když někteří duchové naší zeměkoule se vzdálili, přistoupili blíže a hovořili se mnou. Nyní však pocítil jsem úzkost, vznikající ze srazu sfér; duchovní sféry totiž obklopují všechny duchy a společnosti duchů (cc), a tyto sféry vyplývají ze života náklonností a myšlení, z nich pocházejícího, a tudíž tam, kde jsou opačné náklonnosti, jest sraz, a z toho vzniká úzkost. Duchové naší zeměkoule vyprávěli, že nesměli se odvážiti přiblížiti se k nim, poněvadž jakmile se k nim blížili, byli nejen zachváćeni úzkostí, nýbrž i zdálo se jim, jakoby byli na rukou a nohou svázáni hady, jichž se nemohli zprostit dříve, dokud neustoupili zpět. Příčina tohoto zjevu jest v souvztažnosti; neboť duchové naší zeměkoule představují ve Velikém Člověku zevnější smysl, a tudíž smyslovost tělesnou, a tato smyslovost předobrazována jest ve druhém životě hady (*as*).

(*as*) Zevnější smyslovost člověka jest v duchovním světě předobrazována hady, poněvadž ti jsou mezi nejníž-

(149) Ježto duchové onoho tělesa tací jsou, proto jeví se zraku ostatních duchů nikoliv jako ostatní ve zřetelné lidské podobě, nýbrž jako oblaka, většina jako černavý oblak, v němž uzavřena jest běl lidské podoby. Pravili však, že uvnitř jsou bílí, a že když stanou se anděly, černá barva změní se v krásnou modř, což také bylo mi ukázáno. Tázal jsem se, zda měli takovouto představu o svém těle, když žili jako lidé na světě; pravili, že lidé jejich tělesa nepokládají svých těl za nic, nýbrž že všímají si tolika ducha v těle, ježto vědí, že ten bude žítí věčně, kdežto tělo zahyne. Doložili také, že mnozí na jejich tělese věří, že duch těla existoval od věčnosti, a že vproudil [infusum] do těla při početí; připojili však, že nyní vědí, že není tomu tak, a že litují, že měli takové nepravdivé mínění.

(150) Když jsem se dotazoval, zda by si přáli viděti něco na naší zemi, a že mohlo by se tak státi skrze moje oči (viz výše č. 135), tu nejprve odvětili, že není to možno, a pak že si toho nepřejí, neboť neviděli by nic, nežli věci pozemské a hmotné, od čehož nakolik jen jim možno, myšlenky své oddalují. Nicméně však přece byly jim předobrazeny nádherné paláce, na způsob těch, jakéž mívají na naší zeměkouli králové a knížata; neboť takové věci mohou býti před duchy předobrazeny, a když jsou předobrazeny, vypadají, jako by skutečně existovaly. Ale duchové z onoho tělesa nijaké ceny tomu nepřikládali, pravíce, že jsou to mramorové přeludy, a pak vyprávěli, že u nich jsou budovy nádhernější, kteréž jsou jejich posvátnými chrámy, a jsou zbudovány nikoliv z kamene, nýbrž ze dřeva. Když bylo jim řečeno, že i ty jsou pozemské, odvětili, že nejsou, nýbrž že jsou nebeské, poněvadž když na ně zírají, nemají myšlenek pozemských, nýbrž nebeských; věřili také, že po smrti budou vídat podobné předměty v nebi.

(151) Tu předobrazili své posvátné chrámy před duchy naší zeměkoule, kteříž pravili, že nic nádhernějšího neviděli, a poněvadž i já to viděl, mohu to popsati. Byly zbudovány ze stromů, které nebyly poraženy, nýbrž rostly na svém původním místě; pravili, že na jejich zemi jsou stromy obdivuhodného vzrůstu a výšky; hned od počátku vsazují je do řad, takže slouží za porticus (sloupová předsíň chrámová – pozn. překl.) a procházkovou síň, a jejich větve již od mládí uzpůsobují a připravují přiřezáváním a oklešťováním, takže když vzrůstají, prolétají se a spojují se, tvoříce spodek a podlahu budovaného chrámu a po stranách zvedají se jakožto stěny a nahoře zakřivují se v klenbu střešní. Z toho vytvářejí chrám s podivuhodným uměním, vysoce zvedající se nad zemí, do něhož rovněž vytvářejí vstup schodovitými větvemi stromů, jež vyčnívají a pevně jsou spojeny. Kromě toho vyzdobují svůj chrám zevně i uvnitř rozmanitě, ohýbajíce ratolesti v různé tvary; takto používají k budování celých hájů. Jaké však jsou tyto budovy uvnitř, nebylo mi popřáno viděti; toliko bylo mi řečeno, že světlo jejich slunce jest dovnitř vpouštěno otvory mezi větvemi, a že tu a tam prostupuje krystaly, čímž světlo, padající na stěny jest měněno v barvy duhové, zejména pak v barvu modrou a oranžovou, v nichž mají obzvláštní zalíbení. Takováto jest jejich architektura, převyšující nejnádhernější paláce naší zeměkoule.

(152) Dále pravili, že obyvatelé nesídlí na vysokých místech, nýbrž na zemi v nízkých chaloupkách, a to z té příčiny, že vysoká místa jsou pro Pána, který jest v nebesích, a nízká pro lidi, kteří jsou na zemi. Jejich chaloupky byly mi rovněž ukázány; byly podlouhlé, uvnitř podél stěn táhnou se souvislá lůžka, na něž vedle sebe uléhají. Na straně proti vchodu jest zaokrouhlená prostora, před níž jest stůl, a za ním krb, jenž ozařuje celou tuto světnici; v onom krbu není hořícího ohně, nýbrž jest tam jisté světélkující dřevo, které ze sebe vydává tolik světla, jako oheň krbu. Dodali, že ono dřevo za večera jeví se jakoby v krbech byl oheň ze řevavého uhlí.

šími zvířaty a v porovnání ke vnitřnosti u člověka [zevnější smyslnost] leží při zemi a takořka se plazí; proto ti, kdož z této smyslovosti rozumovali, byli nazváni hady, č. 195–197, 6398. 6949.

(153) Pravili, že nežijí ve společnostech, nýbrž každý dům pro sebe, že však tvoří jedinou společnost, když se shromáždí k bohoslužbě. Tu dole ve chrámě přecházejí ti, kteří vyučují, kdežto ostatní jsou po stranách v procházkových chodbách, a že při těchto shromážděních jejich vnitro se rozradostňuje při pohledu na chrám, jakož i bohoslužbou, v něm konanou.

(154) Stran bohoslužby pravili, že uznávají Boha v lidské podobě, a tudíž našeho Pána; neboť kdokoliv uznává Boha všehomíru v lidské podobě, jsou přijímáni naším Pánem a jsou Jím vedeni, – ostatní nemohou Jím býti vedeni, poněvadž přemýšlejí bez [určité] představy. Dodali [k tomu], že obyvatelé jejich tělesa jsou poučováni o nebeských věcech jakýmsi bezprostředním stykem s anděly a s duchy, v němž snadněji nežli ostatní mohou býti vedeni Pánem, poněvadž ze svého myšlení a svých náklonností vypuzují ony věci, které jsou tělesné. Otázal jsem se, co děje se s těmi, kteří jsou mezi nimi zlí; pravili, že na jejich tělese není dovoleno býti špatným; jestliže však někdo zle smýšlí a zle jedná, tu na něho oboří se jistý duch, který oznámí mu smrt, jestliže by v tom setrval; a setrval-li v tom, tu zemře jakousi mdlobou [per deliquium]; pravili, že lidé jejich tělesa bývají takto ochraňováni před tím, zle smýšlet. Jistý takový duch byl také ke mně poslán, i rozmlouval se mnou tak, jako s ostatními; kromě toho však způsobil v mé břišní krajině bolest, pravě, že takto činívá to těm, kdož zle smýšlejí a zle jednají, a jimž pohrozí smrtí, jestliže v tom setrvají. Pravili, že více bývají trestáni ti, kdož znesvěcují to, co je svaté, a že prve, než dostaví se trestající duch, objevuje se jim u vidění ohromná otevřená tlama lví, barvy sinavé, jeví se tak, jakoby pohltit chtěla jejich hlavu a odervat ji od těla, čímž pojímá je hrůza; trestajícího ducha nazývají ďáblem.

(155) Poněvadž toužili vědět, kterak jest tomu se Zjevením na naší zeměkouli, pravil jsem jim, že totéž děje se skrze písmo a skrze kázání ze Slova, a nikoliv bezprostředním stykem s duchy a anděly, a že to, co bylo napsáno, může býti tiskem dáno do veřejnosti, a býti čteno a chápáno celými společnostmi, a že takto život může býti polepšován. Divili se velice, že existuje takovéto umění, jim naprosto neznámé; chápali však, že na této zeměkouli, kde tělesné a pozemské věci tak velice jsou milovány, Božství s nebe nemohlo by jinak vplývat a býti přijímáno, a že takovým bylo by nebezpečno rozmlouvati s anděly.

(156) Duchové onoho tělesa zjevují se nahoře, v úrovni hlavy, směrem vpravo; všechny duchy lze rozeznati podle jich polohy, jakou zaujímají vzhledem k lidskému tělu; jest to proto, že veškeré nebe souvztaží se všemi částmi člověka (i). Tito duchové drží se na oné úrovni a v oné vzdálenosti, poněvadž jejich souvztažnost není se zevnějšími věcmi u člověka, nýbrž se vnitřními. Jejich působení jest v levé koleno, nad ně a trochu pod ně, s jistým, velmi citelným chvěním; což jest známkou, že [duchové ti] souvztaží se spojením věcí přírodních a nebeských.

O čtvrtém tělese na hvězdném nebi, a o jeho duchách a obyvatelích

(157) Byl jsem veden ještě k jinému tělesu, které jest ve vesmíru mimo naši sluneční soustavu, což stalo se změnami stavu mé mysli, a tudíž co do mého ducha. Neboť, jak již dříve častokráte bylo řečeno, duch veden jest s místa na místo ne jinak, než změnami svého vnitřního stavu, kteréžto změny jeví se mu naprosto tak, jako pohyb s místa na místo, anebo jako putování. Tyto změny trvaly nepřetržitě asi po deset hodin, prve než dospěl jsem ze stavu svého života ke stavu jejich života, a tudíž prve než co do svého ducha jsem tam přibyl. Byl jsem unášen směrem

k východu, vlevo, a zdálo se mi, že jsem povznášen vzhůru nad rovinu obzoru; rovněž tak dáno mi bylo pozorovati postupování kupředu a pohybování se od prvotního místa, až posléze přestal jsem viděti ty, od nichž jsem se byl vzdálil. Při tom zatím hovořil jsem s duchy, kteří byli při mně, o různých věcech. Byl s námi i jistý duch, kterýž, když žil na světě, byl arciknězem a kazatelem, jakož i spisovatelem velice pathetickým. Z představy o něm, kteráž byla ve mně, domnívali se duchové, mne doprovázející, že býval to křesťan plným srdcem, nad jiné předčící. Neboť na světě činí se představa a úsudek o někom podle kázání a spisů a nikoliv podle života, jestliže týž není zjevný; a jestliže i ukáže se v životě něco, co nezdálo by se býti souhlasné, přece jen bývá to omlouváno; neboť představa čili smýšlení a pojmání někoho vysvětluje všecko se svého stanoviska.

(158) Poté jsem zpozoroval, že jsem co do svého ducha ve hvězdném nebi, daleko mimo naší sluneční soustavu, neboť to může býti pozorováno ze změn stavů a ze zdánlivého ustavičného postupování, kteréž trvalo skoro deset hodin. A tu slyšel jsem duchy, rozmlouvající poblíže jistého tělesa [světového], kteréž pak rovněž jsem spatřil. Když jsem se k nim přiblížil, tu po některém rozhovoru pravili, že k nim zavítávají občas hosté odjinud, kteří mluví s nimi o Bohu, a matou představy jejich myšlení; ukázali též cestu, kudy přichází, z čehož jsem seznal, že byli to duchové z naší zeměkoule. Byvše pak dotázáni, v čem jejich myšlenky byly uvedeny ve zmatek, odvětili, že dotyční [duchové] pravili, že jest třeba věřiti v Božství, rozdělené ve tři osoby, kteréž však nicméně zovou jediným Bohem; a když zkoumali představy jejich myšlení, bylo shledáno, že to byla trojice nikoliv souvisící, nýbrž rozdělená; a u některých jako tři osoby, spolu rozmlouvající, jedna s druhou; a u některých jako dva, sedící vedle sebe, a třetí poslouchající je a vycházející od nich; a přece jen každou z těchto osob zovou Bohem, a ačkoliv mají o nich různé představy, přece jen mluví o Jediném Bohu. Stěžovali si velice, že oni cizinci matou je tím, že myslí si na tři a mluví jako o jednom, kdežto přece jen každý má mysliti tak, jak mluví a mluvíti tak, jak myslí. Duch, kterýž na světě byl arciknězem a kazatelem, a byl se mnou, byl pak zkoumán, jakou má představu o jediném Bohu a o třech Osobách: znázornil tři Bohy, kteří však jako cosi souvisícího, tvořili Jediného. Znázornil však tuto trojjedinost jako neviditelnou, poněvadž božskou. Když takto to znázorňoval, bylo zpozorováno, že tímto způsobem myslí na Otce a nikoliv na Pána, a že jeho představa o neviditelném Bohu není jiná, nežli jako o přírodě v jejích prvých počátcích, z čehož vysvívalo, že to, co jest nejvniternější věcí přírody bylo jemu Božstvím, a že tudíž snadno byl by mohl býti přiveden k uznání přírody místo Boha. Jest třeba věděti, že představa každého o kterékoliv věci ve druhém životě jeví se jako živá, a že pomocí ní každý jest zkoumán, jaké jest jeho smýšlení a jaké chápání věcí, víry se týkajících, a že představa smýšlení o Bohu jest nejpřednější ze všech; neboť, je-li pravá, děje se skrze ní spojení s Božstvím a tím i s nebem. Byvše pak vyptáváni, jakou mají představu o Bohu, i tito duchové řekli, že nemohou si mysliti Boha neviditelného, nýbrž Boha viditelného pod lidskou podobou; a že toto nejen vědí z vniterného vycitování, nýbrž i z toho, že se jim zjevil jakožto Člověk; dokládali, že když podle představy některých příchozích měli si Boha představovat jako neviditelného, tedy bez formy a vlastností, nemohli nikterak o Bohu přemýšleti, poněvadž to, co jest neviditelné, nespadá v obor představ myšlení. Když jsme toto slyšeli, bylo dovoleno jim říci, že dobře činí ti, kdož myslí na Boha v lidské podobě, a že mnozí z naší zeměkoule takto smýšleli, zejména když myslili na Pána, a že Staří (příslušníci Staré Církve čili Zlatého věku lidstva – pozn. překl.) nejinak smýšleli. Vyprávěl jsem pak o Abrahamovi, o Lotovi, o Gideonovi a o Manoachovi a jeho ženě, a co o nich jest v našem Slově vyprávěno, že totiž viděli Boha v lidské postavě, a Jeho, viděného, uznali za Stvořitele Vesmíru, a nazývali Ho Jehovou, a to z vniterného poznání; že však dnes ono vycitování ve světě křesťanském mizí, a zůstává toliko při prostoduchých, kteří jsou ve víře.

(159) Prve než toto bylo pověděno věřili, že i naše družina jest z těch, kteří chtěli pomást je představou tří, pokud se týče Boha, a proto když slyšeli, co jsem jim řekl, roznítily se radostí a pravili, že od Boha, kteréhož rovněž nazývali Pánem, byli jim také poslání někteří, kteří je o Něm poučovali, a že nehodlali k sobě připustit ty, kdož je mátlí, zejména třemi osobami v Božství, poněvadž vědí, že Božství jest jediné, a nikoliv skládající se ze tří, jednomyslně působících. Chtěli smýšlet o Bohu jen jako o andělu, v němž jest vniternost života, která jest cosi neviditelného, a z čeho On přemýšlí a jest moudrý, a zevnějšek života, který jest viditelný v lidské podobě, z níž vidí a jedná, a to, co jest vycházející ze života, a což jest sférou lásky a víry z něho; neboť z každého ducha a anděla vystupuje sféra života, podle níž bývá už z dálky poznán (*aa*), a vzhledem k Pánu vystupující život z Něho jest Vlastní Božství, které plní nebe a vytváří je, poněvadž vychází z Jeho Bytí života lásky a víry. Pravili, že tak a ne jinak mohou chápati trojnost a jedinnost zároveň. Když jsem toto byl slyšel, bylo mi dovoleno říci, že takováto představa o trojnosti a zároveň jedinstvu souhlasí s představou andělů o Pánu, a že táž vyplývá z vlastní nauky Páně o Sobě samém; neboť On učí, že Otec a On jedno jsou, že Otec v Něm a On v Otci jest; že kdo vidí Jeho, vidí Otce, a že kdo věří v Něho, věří v Otce a zná Ho; dále že Utěšitel, Jež zve jak Duchem pravdy, tak Duchem svatým, vychází z Něho, a nemluví o Sobě, nýbrž o Něm, a že Jím rozumí se Božství vycházející. Dále představa o trojnosti a zároveň jedinstvu souhlasí s bytím a trváním [*Esse et Existere*] života Páně, když On byl na světě. Bytím [*Esse*] Jeho života bylo Božství Samo, neboť On byl Jehovou zplozen, a bytí života každého jednotlivce jest tím, z čeho on jest počat. Trváním [*Existere*] života z Něho jest člověčenství ve své formě; bytí [*Esse*] života každého člověka, kteréhož nabývá od otce, zve se duší [*anima*], a trvání [*Existere*] života z toho zve se tělem. Duše a tělo tvoří jediného člověka; podobnost mezi oběma jest taková, jako mezi tím, co jest v popudu [*conatus*] a co jest v činu, z něho vzniklého; čin jest totiž jedním popudem, a tak toto obé tvoří jedinnost. Popud zve se ve Člověku vůlí, a popud jednající zve se činností. Tělo jest nástrojem, skrze něž vůle, která jest tím hlavním, jedná, a nástroj a to, co jest hlavní, jsou za činnosti jedno. Tak i duše a tělo. Takovou představu o duši a těle mají andělé v nebesích. Z toho vědí, že Pán vytvořil Svě Člověčenství z Božství v Sobě, kteréž u Něho bylo duší z Otce. Víra, všude v křesťanském světě přijímaná od toho se neodchyluje, neboť učí: „Ačkoliv Kristus Bůh jest a Člověk, přece jen ti nejsou dva, nýbrž jediný Kristus; ba On jest naprosto jeden a jediná Osoba; poněvadž jako tělo a duše jsou jediný člověk tak i Bůh a Člověk jest jediný Kristus“ (*at*). Poněvadž jest takovéto sjednocení čili takováto Jednota v Pánu, proto On nejen co do duše, nýbrž i co do těla, které na světě oslavil a vzkřísil, liší se od každého jiného člověka, o čemž také poučil učedníky řka: „Dotýkejte se mne a vizte; neboť duch těla a kostí nemá, jako mne vidíte mítí“ (*au*). Toto dobře oni duchové pochopili, neboť takovéto věci spadají v okruh chápavosti andělských duchů. Pak dodali, že Jediný Pán má moc na nebesích, a že nebesa jsou Jeho. K čemuž bylo mi dáno odpovědět, že toto také ví církev na naší zeměkouli z vlastních úst Páně, prve než On vystoupil na nebesa, neboť tehdy pravil: „Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi“.

(160) Poté rozmlouval jsem s duchy o jejich tělese; neboť to jest známo všem duchům, když jejich přírodní čili zevnější paměť jest Pánem otevřena; neboť oni mají to při sobě již ze světa, ale bývá to otevíráno toliko, když Pánu se to líbí. I vyprávěli tedy duchové o svém tělese, ze kterého

---

(at) Z Athanasijského vyznání víry.

(au) Člověk ihned po smrti vstane z mrtvých pokud se týče svého ducha, a týž jest v lidské podobě a jest člověkem jak v celku tak v jednotlivostech, č. 4527, 5006, 5078, 8939, 8991, 10594, 10597, 10758. Člověk vstává z mrtvých toliko pokud se týče ducha a nikoliv těla, č. 10593, 10594. Jediný Pán vstal z mrtvých i co se týče těla, č. 1729, 2083, 5078, 10825.

pocházeli, že když jest jim k tomu dáno dovolení, zjevují se obyvatelům svého tělesa a jako lidé s nimi rozmlouvají, a to děje se tak, že jsou umístěni do své paměti přírodní čili zevnější, a tím i do myšlení, v jakémž bývali, když žili na světě, a že pak obyvatelům otevřen jest vnitřní zrak čili zrak jejich ducha, čímž oni stávají se jim pak viditelnými. Dodali, že obyvatelé nemají za jiné, nežli že jsou to lidé jejich tělesa, a že teprve pak zpozorují, že to nebyli nijací lidé, když očím jejich náhle zmizí. Pravil jsem jim, že cosi podobného stávalo se na naší zeměkouli za starých dob, jako u Abrahama, Sárý, Lota, obyvatel Sodomy, u Manoacha a jeho manželky, u Josua, Marie a Alžběty a u proroků vůbec; a že Pán podobným způsobem se zjevoval, a ti, kdož Ho viděli, neměli za jiné, nežli že to byl pozemský člověk, dokud se jim Sám neprojevil. To však za dnešní doby stává se jen zřídka, a to z té příčiny, aby lidé nebyli tím k věření donucováni, neboť vnucená víra, která bývá vštípena divy, není trvalá, a byla by i na škodu těm, u nichž víra může býti skrze Slovo vštípena ve stavu nenuceném.

(161) Duch, kterýž na světě býval arciknězem a kazatelem, nevěřil naprosto, že by existovala nějaká jiná tělesa, nežli naše zeměkoule, a to z té příčiny, že na světě si myslil, že Pán toliko na této zeměkouli se narodil, a že nikdo bez Pána spasen nebude. Proto byl uveden do podobného stavu, do kterého bývají uváděni duchové, když se na jejich tělese jakožto lidé zjevují, o čemž výše byla řeč, a tak poslán byl na ono těleso, aby nejen je viděl, ale aby i rozmlouval s tamními obyvateli. Když se tak stalo, byl mi také popřán styk s ním, takže i já podobným způsobem viděl obyvatele a některé věci na onom tělese (viz výše č. 135). Objevil se pak čtvrtý druh lidí, ale druh po druhu, postupně; nejprve byli viděni lidé oblečení; pak nazí, barvy lidského těla; pak nazí, ale těla rudého, posléze černí.

(162) Když duch, kterýž býval arciknězem a kazatelem byl u těch, kteří byli oblečení, objevila se žena nadmíru sličného obličejce, oděná prostým rouchem, tunikou, ladně vzadu spadající, jakož i paže zakrývající. Ozdoba hlavy její byla krásná, ve tvaru věnce z květin. Pohled na tuto pannu vzbudil u onoho ducha veliké zalíbení, i rozmlouval s ní a vzal ji za ruku; když však ona zpozorovala, že jest to duch, a to nikoliv z onoho tělesa, vytrhla se mu. Pak objevilo se mu vpravo mnoho jiných žen, pasoucích ovce a beránky, jež právě vedly k napájejícímu žlabu, do něhož voda byla sváděna stružkami z jakéhosi jezera. I tyto ženy byly podobně oblečeny; v ruku držely pastýřské hole, jimiž řídily ovce a beránky k nápojišti; pravili, že ovce jdou tam, kam jim holemi svými ukáží. Ovce, které jsem viděl, byly veliké, s ohony, plnými vlny, širokými a protáhlými. Obličejce žen bylo lze pak viděti z větší blízkosti; byly plné a sličné. Muži rovněž byli spatřeni; jejich obličej měl barvu lidského těla, jako na naší zeměkouli, s tím však rozdílem, že spodní část jejich obličejce místo vousů byla černá, a jejich nos byl barvy spíše sněhu, nežli těla. Poté duch, kterýž jak bylo řečeno, na světě býval kazatelem, byl veden dále, ale nerad, poněvadž myšlenkami byl u oné ženy, na níž měl zalíbení, což bylo patrné z toho, že jakýsi stín od něho jevil se dosud na onom dřívějším místě. Přišel pak k těm, kteří byli nazí; bylo je viděti dva a dva, putující spolu; byl to manžel a manželka, opásáni jsouce rouškou kolem beder, a s jakousi pokrývkou kolem hlavy. Onen duch, když byl u nich, byl uveden do stavu, v němž byl na světě, když chtěl kázat, a tu řekl, že chce jim kázat Pána ukřižovaného; ti však pravili, že nechtí nic takového slyšeti, poněvadž nevěděli, co by to mohlo znamenati, ale že vědí, že Pán jest živ. I řekl pak, že kázat chce Pána živého, avšak i tomu se zpěchovali pravíce, že na řeči jeho nepozorují nic nebeského, poněvadž v ní bylo skryto mnoho toho, co má na zřeteli jen sama sebe, svou pověst a čest, a že slyší již ze samotného tónu řeči, zda táž prýští ze srdce či nikoliv; a poněvadž jest takovým, že není možno, aby jich poučoval; proto také on mlčel. Když žil na světě, býval nanejvýše pathetickým řečníkem, takže dovedl nesmírně pohnouti své posluchače ke zbožnosti; onen pathos však byl uměle získaný, prýštil tedy ze sebe a ze světa, a nikoliv s nebe.

(163) Dále pravili, že mají vycitování, zda manželská láska existuje u těch z jejich národa, kteří jsou nazí, a ukázalo se, že vycitují to na základě duchovní představy o manželství, kteráž byla mi sdělena, i ukázalo se, že podobnost co do vniter vytváří se slučováním dobra a pravdy, a tudíž lásky a víry, a že z tohoto slučování, splývajícího do těla, vzniká manželská láska. Neboť všechny věci myslí [animus] jeví se tím či oním přírodním projevem [specie] v těle, a tudíž projevem manželské lásky, jestliže vnitra dvou navzájem se milují, a z oné lásky touží, aby jeden jako druhý stejně chtěl a stejně smýšlel, a aby tak byli pospolu a byli spojeni co do svých vniter, příslušejících jejich myslí. Z toho duchovní náklonnost, která přísluší myslí, stává se přírodní náklonností v těle, a odívá se smyslem manželské lásky. Náklonnost duchovní, kteráž jest příslušností myslí, jest náklonností k dobru a k pravdě, jakož i k jejich spojení; neboť všechny věci myslí, a to jak myšlení tak vůle se týkající, odnášejí se ku pravdě a k dobru. Pravili také, že naprosto není nijakého manželství mezi jedním mužem a několika ženami, neboť manželství dobra a pravdy, kteréž jest věcí myslí, může býti toliko mezi dvěma.

(164) Poté přišel duch, o němž výše bylo mluveno, k těm, kteří byli nazí, ale byli rudého těla, a posléze k těm, kteří byli černí, a z nichž někteří byli nazí, jiní oblečení. Ale tito i oni bydlí jinde na témže tělese; neboť duch může v jediném okamžiku býti uveden na nejvzdálenější místo země, ježto nepohybuje se a nespěje kupředu jako člověk nějakým prostorem, nýbrž změnami stavu (viz výše č. 125, 127). (ap)

(165) Posléze rozmlouval jsem s duchy onoho tělesa o víře obyvatel naší zeměkoule ve vzkříšení z mrtvých, a že nemohou pochopiti, že lidé ihned po smrti vejdou do druhého života, a že pak vypadají jako lidé co do obličeje, těla, rukou, nohou a všech smyslů zevních i vnitřních, a že rovněž také jsou oblečení, a že mají příbytky a sídla. Příčina toho jest pouze ta, že většina jich myslí na základě smyslnosti, jež jest příslušností těla, a proto nevěří, že by existovalo něco, co oni nevidí a co neohmatají. A jen málo z nich může býti odvedeno od smyslové zevnějnosti k tomu, co jest vniterné, a tak býti povzneseno do světla nebeského, v němž takovéto věci jsou postřehovatelné. Z toho plyne, že lidé nemohou míti o své duši čili o duchu jiné představy, nežli představu jakéhosi vánku, vzduchu, nebo dechu bez jakékoliv formy, v čemž však přece jen jest cosi životného. Příčinou toho všeho jest, že lidé nevěří, že by vstali z mrtvých dříve, nežli až při konci světa, což zovou „posledním soudem“, a věří, že pak tělo, ač rozpadlo se v prach a rozptýlilo se do všech stran světa, bude opět znovuzřízeno a spojeno se svou duší čili se svým duchem. Dodal jsem k tomu, že jest jim dovoleno takto věřiti z té příčiny, že ti, kdož přemýšlejí z toho, co je zevnější a smyslové, jakž bylo pověděno, nemohou vytvořiti si jiné představy, nežli že jejich duše čili duch může žíti v lidské podobě toliko tehdy, když nabude těla, které nosíval na světě. Kdyby tudíž nebylo jim řečeno, že tělo vstane zase z mrtvých, tu zavrhl by v srdci nauku o vzkříšení a o věčném životě, jakožto nepochopitelnou. Onen názor o vzkříšení přece však v sobě chová tu užitečnost, že lidé věří v život po smrti, z kteréžto víry následuje, že když ulehnou nemocní na lože, a přestanou mysliti ze světskosti a tělesnosti, a tudíž ze smyslovosti, jakž to dříve činívali, věří pak, že budou žíti ihned po smrti; mluví pak také o nebi a o naději, že budou tam žíti bezprostředně po smrti, při čemž svou nauku o posledním soudu ponechávají stranou. Řekl jsem dále, že jsem se leckdy divil, že ti, kdož jsou u víře, když mluví o životě po-smrtném, anebo o svých [drahých], kteří umírají anebo již zemřeli, a současně nemyslí také na poslední soud, že věří, že titíž žijí jako lidé ihned po smrti. Ale tato představa, jakmile počnou vplývat myšlenky na poslední soud, změní se ve hmotnou představu o jejich těle, že totiž toto musí býti opět spojeno se svou duší. Nevědí totiž, že každý člověk co do svého vnitra jest duchem, a že jest to duch, který žije v těle, a ve všech jednotlivých jeho částech, a nikoliv tělo samo sebou; a že jest to duch každého, od něhož tělo má svou lidskou podobu, a tudíž jest to duch,

který v přední řadě jest člověkem a má jeho podobu, ač jest neviditelný očím těla, nicméně však viditelný očím duchů. Proto také když zrak ducha člověka jest otevřen, což děje se odstraněním zraku tělesného, andělé jeví se jako lidé. Tak zjevovali se andělé Starým, jakž o tom vypráví se ve Slově. Hovořil jsem též několikrát s duchy, s nimiž, když jako lidé žili na zemi, jsem se znal, a vyptával jsem se jich, zda by si přáli býti oděni opět svým pozemským tělem, jak si to kdysi představovali; když to slyšeli, tu při pouhé představě takového spojení daleko zpět prchli, uchvázeni jsouce hrůzou nad tím, že na světě na základě slepé víry bez jakéhokoliv porozumění mohli něco takového si mysliti.

(166) Kromě toho na onom tělese byly mnou viděny jejich příbytky; byly to nízké, podlouhlé budovy, po stranách s okny podle počtu světnic čili komor, v něž byly budovy ty rozděleny. Střecha byla kulatá a dvěře na obou koncích stran. Pravili, že domy jsou postaveny z hlíny a obloženy trávnickem, a že okna jsou z travinových vláken, tak spředených, že světlo mohlo vpadat dovnitř. Bylo též viděti malé děti. Pravili, že sousedé k nim přicházívali, zejména k vůli jich dětem, aby tytéž byly ve společnosti jiných dětí, pod dohledem a ochranou rodičů. Také byly mnou pak spatřeny polnosti, bělající se takořka zralou úrodou; byla též ukázána semena čili zrní oné úrody, kteréžto zrní bylo podobno zrní čínské pšenice; i chleby z něho byly ukázány, jež byly malé a čtyřhranné. Dále také objevily se travnaté pláně s květinami na nich, a rovněž i stromy s ovocem, podobným pomorančům, dále keře, které sice nebyly révou, ale přece jen nesly hrozny, z nichž připravováno bylo víno.

(167) Jejich slunce, kteréž nám zdá se býti hvězdou, jeví se tam ohnivě rudé, ve velikosti asi čtvrtiny našeho slunce. Jejich rok má asi 200 dnů a den 15 hodin v poměru k dennímu času na naší zeměkouli; těleso samotné patří mezi nejmenší na hvězdnaté obloze, a měří v obvodu sotva 500 mil německých. To bylo mi řečeno anděly, na základě přirovnání s takovými věcmi naší zeměkoule, kteréž viděli ve mně, anebo v mé paměti. Usoudili tak na základě představ andělů, jimž míry prostoru a času jsou ihned povědomy ve správném poměru k prostorům a časům kdekoliv. Představy andělů, které jsou duchovní, v takových věcech nesmírně převyšují představy lidské, jež jsou přírodní.

O pátém tělese na hvězdném nebi, a o jeho duchách a obyvatelích

(168) Byl jsem opět veděn k jinému tělesu, kteréž bylo mimo naši sluneční soustavu ve vesmíru, a to rovněž dalo se změnami stavů, což trvalo téměř dvanácte hodin. V mém doprovodu bylo několik duchů a andělů z naší zeměkoule, s nimiž na této cestě, čili při tomto postupování jsem rozmlouval. Byl jsem tentokrát veděn hned příkře vzhůru, a zase příkře dolů, ustavičně však směrem vpravo, což ve druhém životě jest směrem k jihu. Toliko na dvou místech viděl jsem duchy, a na jednom z nich jsem s nimi rozmlouval. Na oné cestě čili za onoho postupování bylo mi dáno pozorovati, kterak nezměrné jest nebe Páně pro anděly a duchy. Neboť z toho, co bylo neobýváno, mohlo se souditi, že jest tak nezměrné, že kdyby bylo více myriád těles, a na každém z nich takové množství obyvatel, jaké jest na naší zeměkouli, přece jen stačilo by jim to k obývání na věky a nemohlo by nikdy býti naplněno. Mohl jsem tak usouditi přirovnáním k rozměru nebe, které jest kolem naší země, a které jest pro ni určeno, kterýžto rozměr byl poměrně tak malý, že netvořil ani stomiliontou část rozměru neobývaného.

(169) Když andělští duchové, kteří byli z onoho tělesa, objevili se v našem dohledu, oslovili nás, tázajíce se, kdo jsme a co chceme. Pravili jsme, že jsme na cestě, a že jsme byli vzati s sebou až sem, a že není třeba, aby se nás obávali. Báli se totiž, že jsme z těch, kteří znepokojovali je stran Boha, víry a podobných věcí, z kteréžto příčiny také vydali se do této končiny svého tělesa, unikajíce před nimi jak jen mohli. Byvše otázaní, čím tací je znepokojují, odvětili, že představou Trojice, představou Božství bez Člověčenství v Bohu, kdežto oni prý vědí a vyciřují, že Bůh jest jediný, a že jest Člověkem. Tu jsem seznal, že ti, kteří je znepokojovali, a před nimiž prchali, byli z naší zeměkoule; bylo mi to zjevno již z toho, že z naší zeměkoule bývají ti, kdož takto ve druhém životě se potulují, a to ze záliby a rozkoše cestovatelské, kterouž si byli osvojili na světě; na jiných tělesech totiž není takového putování. Objevilo se pak, že to byli mnichové, kteří z horlivosti, obracetí pohany, putovávali po naší zeměkouli. Proto jsme řekli oněm obyvatelům, že dobře činí, prchajíce před nimi, poněvadž jejich úmyslem není vyučovati, nýbrž pro sebe získávati a panovati, a že různým způsobem snaží se, aby jejich mysl pro sebe získali, ale pak podrobují je sobě jako otroky. Dále bylo jim řečeno, že činí dobře, že si nedají od nich svoji představu o Bohu kaliti. Pravili dále, že tací matou je i tím, že tvrdí, že oni musí míti víru a věřiti tomu, co oni praví. Ti však jim odpověděli, že nevědí, co jest víra, čili co jest to věřiti, neboť v sobě vyciřují, kterak ta či ona věc se má. Byli z nebeského království Páně, kdež všichni z vnitřního vyciřování poznávají pravdy, kteréž u nás zvány jsou pravdami víry; jsou totiž v osvětlení od Pána a jsou odlišni od těch, kdož jsou v duchovním království Páně. Že andělští duchové onoho tělesa byli z nebeského království, mohlo též býti seznáno podle plamenného světla, z něhož byly jejich představy; světlo plamenné jest totiž v nebeském království a světlo bílé v duchovním království. Ti, kdož jsou z nebeského království, když se hovoří o pravdě, neřeknou nic více, nežli ano, ano, nebo ne, ne, a nikdy nerozumují o tom, zda jest nebo není tomu tak. Jsou to ti, o nichž Pán praví: „Řeč vaše budiž ano ano, ne ne, což nad to jest, ze zlého jest“. Toť jest také příčina, proč oni duchové řekli, že nevědí, co to jest, míti víru čili věřiti. Pokládali to za něco takového, jako kdyby někdo řekl svému druhu, kterýž svými očima vidí domy nebo stromy, že musí míti víru čili věřiti, že jsou to domy a stromy, ač jasně vidí, že jest tomu tak; takovými jsou ti, kdož jsou z nebeského království Páně, a takovými byli i oni andělští duchové (av). Řekli jsme jim, že na naší zeměkouli málo jest těch, kdož mají vnitřní vyciřování, a to z té příčiny, že za svého mládí učí se pravdě a přece jen ji nevykonávají. Jsou totiž dvě schopnosti člověka, jež zovou se rozum a vůle; ti, kdož pravdu nevpustí dále, nežli do paměti a z ní poněkud do rozumu, ale nikoliv do života, to jest do vůle, ti, ježto nemohou býti v nijakém osvětlení čili vnitřním zření od Pána, říkávají, že jest nutno věřiti, čili míti víru, jakož i rozumují o pravdách, zda jsou to pravdy čili nikoliv, ba vůbec si nepřejí, aby vyciřovali vnitřním zřením nebo jakýmsi osvětlením rozumu. Vyjadřují se takovýmto způsobem, ježto pravdy jsou u nich beze světla s nebe, a těm, kdož vidí beze světla s nebe, nepravdy mohou se jeviti jako pravdy a pravdy jako nepravdy. Proto mnozí tam jsou poraženi slepotou tak, že tvrdí, že člověk, byť i neřídil se pravdou anebo nežil podle ní, přece jen věrou může býti spasen, — jakoby člověk nebyl člověkem svým životem a podle něho, nýbrž jako by jím byl pomocí známosti věcí víry, ale bez života. Poté rozmlouvali jsme s nimi o Pánu, o lásce k Němu, o lásce k bližnímu, jakož i o znovuzrození; bylo řečeno, že milovati

---

(av) Nebe jest rozděleno ve dvě království, z nichž jedno sluje nebeským královstvím, druhé duchovním královstvím, č. 3887, 4138. Andělé nebeského království vědí nesččetně více věcí a jsou neskonale moudřejší, nežli andělé duchovního království, č. 2718. Nebeští andělé nemyslí a nemluví z víry, jako andělé duchovní, nýbrž z vnitřního vyciřování, že jest tomu tak, č. 202, 597, 607, 784, 1121, 1387, 1398, 1442, 1919, 7680, 7877, 8780. Nebeští andělé říkávají o pravdách víry toliko ano, ano nebo ne, ne; duchovní andělé však rozumují, zda tomu tak jest či nikoliv, č. 202, 337, 2715, 3246, 4448, 9196.

Pána jest milovati přikázání, poněvadž jsou od Něho, to jest z lásky žíti podle nich (*aw*); že láska k bližnímu jest chtíti dobro a na základě toho i konati dobro spoluobčanu, vlasti, církvi, království Páně, nikoliv pro sebe samého, aby bylo to viděno, anebo aby získána byla zásluha, – nýbrž z náklonnosti k dobru (*ax*). O znovuzrozování bylo řečeno, že ti, kdož se znovuzrozují od Pána, a pravdy vštěpují hned do života, přicházejí do vnitřního vycitování oněch pravd; kdož však přijímají pravdy nejprve do paměti, a teprve pak je chtějí a je konají, jsou těmi, kdož jsou u víře, neboť jednají z víry, kterou zovou svědomím. K tomu odvětili, že vycitují, že jest tomu tak, a s tím i co jest víra. Hovořil jsem s nimi za pomoci duchovních představ, jimiž takového náměty mohou býti postaveny do světla a pochopeny.

(170) Tito duchové, s nimiž jsem právě mluvil, byli ze severní strany svého tělesa. Poté byl jsem veden k jiným, kteří byli z části západní; tito chtěli rovněž vyzkoumati, kdo jsem a jaký jsem, a řekli okamžitě, že u mne není nic, nežli zlo, domnívajíce se, že takto mne zastraší, abych k nim více se nepřiblížil. Zpozoroval jsem, že toto každému, kdo přichází, nejprve říkávají. Bylo mi však dáno odpověděti, že vím dobře, že jest tomu tak, a že podobně i u nich není nic, nežli zlo, a to z té příčiny, že každý rodí se ve zlu, a proto cokoliv pochází od nějakého člověka, ducha a anděla, jakožto z jeho vlastního *propria*, není ničím, nežli zlem, ježto veškeré dobro, které jest u každého, jest od Pána. Z toho zpozorovali, že jsem v pravdách a připustili mne k rozmlouvání s nimi. A tu ukázali mně svoji představu o zlu u člověka, a o dobru od Pána, a jak to obé od sebe se rozlišuje. Položili jedno vedle druhého, takže se to skoro stýkalo, ale přece jen zůstávalo to odlišné, ale takofka nepochopitelným způsobem bylo to sčlánkováno, takže dobro vede zlo a drží je na uzdě, aby mu nebylo volno jednati podle libosti, a dobro vede takto zlo tam, kam chce, aniž by zlo toho pozorovalo. Tak znázornili vládu dobra nade zlem a zároveň stav svobody. Poté vyptávali se, kterak Pán zjevuje se andělům naší zeměkoule; řekl jsem, že zjevuje se ve slunci jakožto člověk, obklopený tam slunečním ohněm, z něhož jest veškeré světlo andělů v nebesích, a že teplo, které odtamtud vyvěrá, jest Božským Dobrem, a že světlo, které jest odtamtud, jest Božskou Pravdou, obé z Božské Lásky, která jest Ohněm, jevícím se kolem Pána v onom slunci; že však ono Slunce jeví se toliko andělům v nebesích, a nikoliv duchům, kteří jsou níže, neboť tito jsou od přijímání dobra lásky a pravdy víry vzdálenější, nežli andělé, kteří jsou v nebesích (viz výše č. 40). Bylo jim dáno vyptávat se na Pána a na Jeho zjevování se andělům naší zeměkoule proto, poněvadž zlíbilo se Pánu ukázati se jim přítomným, a do pořádku uvésti to, co bylo zpřevráceno tam zlými duchy, na něž si stěžovali. Abych i já to viděl, proto byl jsem tam veden.

(171) Pak bylo viděti tmavý mrak směrem k východu, s výše dolů se snášející, kterýž při snášení se postupně stával světlejším a nabyl podoby člověka, až konečně ten zjevil se v ohnivě září, kolem níž byly malé hvězdy téže barvy. Takto Pán zpřítomnil se duchům, s nimiž jsem rozmlouval. Za Jeho přítomnosti byli odevšad shromážděni všichni duchové, kteří tam byli, a když přišli, byli dobří odděleni ode zlých, dobří na pravici, a zlí na levici, a to rázem, jakoby sami sebou. Ti, kdož byli po pravici, byli spořádáni podle jakosti dobra, a ti, kdož byli po levici, podle jakosti zla, které bylo u nich. Ti, kteří byli dobří, byli shromážděni, aby ze sebe vytvořili nebeskou společnost; zlí však byli smeteni do pekel. Poté jsem viděl, kterak ona plamenná zář sestupovala do spodní země dosti hluboko, a pak se objevila znovu, nejprve plamenná, přecházející do světlé barvy, pak ve světlé, přecházející do tmavé, a pak v temné barvě. I bylo mi řečeno anděly, že tento úkaz řídí se podle přijímání pravdy a dobra, jakož i nepravdy a zla u obyvatel spodní země

(aw) Pána milovati jest tolik, jako žíti podle Jeho přikázání, č. 10143, 10153, 10310, 10578, 10648.

(ax) Bližního milovati jest tolik, jako dobře, spravedlivě a poctivě jednati v každé práci a v každém výkonu, a to z lásky k dobru, spravedlnosti a poctivosti, č. 8120, 8121, 8122, 10310, 10336. Láska k bližnímu jest životem podle přikázání Páně, č. 3249.

onoho tělesa, a že ohnivá zář sama sebou naprosto není oněm změnám podrobena. Pravili též, že nižší části oné země obývány jsou jak dobrými, tak zlými, že však jsou řádně od sebe odděleni, a to z té příčiny, aby zlí byli řízeni skrze dobré od Pána. Dodali, že dobří postupně jsou odtud Pánem pozvedáni do nebe, a na jejich místo přijdou jiní, a tak postupně dále. Při onom sestupování byli rovněž dobří ode zlých oddělováni, a vše bylo uváděno do pořádku; neboť zlí různými uměními a lstivostí vedrali se do příbytků dobrých a napadali je; z kteréžto příčiny bylo ono Navštívení. Onen oblak, kterýž při sestupování jevil se postupně světlejším a v podobě člověka, a pak v ohnivé záři, byl andělskou společností, v jejímž středu byl Pán. Tím bylo mi dáno na srozuměnou, co míněno jest slovy Páně, kdež se o posledním soudu u evangelistů praví: „Že přijde s anděly na oblacích nebeských se slávou a mocí“.

(172) Poté bylo viděti duchy mnichů, kteří patrně na světě bývali mnichy cestujícími, čili misionáři, o nichž svrchu bylo mluveno; a rovněž spatřen byl zástup duchů, kteří byli z onoho tělesa, většinou jsouce zlí, a kteří byli od mnichů na jejich stranu násilím převedeni a svedeni. Bylo je viděti na východní straně jejich tělesa, odkud vypudili dobré, kteří se pak, jak dříve bylo řečeno, odebrali na severní stranu onoho tělesa. Tento zástup zároveň se svými svůdci byl shromážděn v jediné těleso v počtu několika tisíc, a pak rozdělen, a zlí z něho smeteni do pekla. Bylo mi též popřáno s jedním z oněch mnišských duchů mluvit a jeho se otázat, co zde činí, i řekl, že je vyučuje o Pánu. Co dále? O nebi a pekle. Co dále? O víře ve všecko, co on praví. Co dále? O moci, odpouštět hříchy, jakož i otevírat a zavírat nebe. Byl pak zkoumán, co ví o Pánu, o pravdách víry, o odpouštění hříchů, o spasení lidí, jakož i o nebi a pekle, a bylo shledáno, že neví takořka nic, a že jest v temnotě a v nepravdě o všem jak v celku tak i v jednotlivostech, a že všecek byl pln chťiče po zisku a po panování, což si byl na světě osvojil a sem s sebou přinesl. Proto bylo mu řečeno, že ježto jen z onoho chťiče tak daleko cestoval, a ježto byl tak nevědomý, pokud se týče nauky, nesmí nadále u duchů onoho tělesa ubírat světla nebeského a vnášet temnoty pekelné, a tak způsobovat, aby vládlo u nich peklo a nikoliv Pán. Ostatně byl lstivý, pokud se týče svádění, ale hloupý stran všeho, co týče se nebe; ježto byl takovýto, byl pak uvržen do pekla. Takto byli duchové onoho tělesa osvobozeni od takovýchto duchů.

(173) Duchové onoho tělesa mezi jiným také pravili, že oni cizinci, kteříž, jak bylo řečeno, byli mnišskými duchy, s velkým úsilím je přemlouvali, aby žili pospolu ve společnosti a nikoliv odděleně a osaměle. Neboť duchové a andělé bydlí a žijí pospolu tak, jako na světě; ti, kteří bydleli na světě ve společnostech, rovněž žijí ve společnostech ve druhém životě, a kteří žili odděleně v domech a rodinách, bydlí tam rovněž odděleně. Tito duchové na svém tělese, když žili jakožto lidé, bydleli jednotlivě, dům vedle domu, rodina vedle rodiny a rod vedle rodu, a proto ani nevěděli, co by to bylo žiti pospolu v jediné společnosti. Když jim tudíž bylo řečeno, že oni cizincové k tomu je svádějí a to jen z té příčiny, aby panovali či vládli nad nimi, a že jinak nemohli by si jich podrobiti a je otroky učiniti, tu odpověděli, že naprosto nevědí, co jest to panovat a vládnouti; že prchají před pouhou představou panování a vládnutí zpozoroval jsem z toho, že jeden z nich, kterýž nás doprovázel zpátky, když jsem ukázal mu město, v němž jsem bydlil, při prvním pohledu naň prchl a nebylo jej více viděti.

(174) S anděly, kteří byli u mne, rozmlouval jsem pak o panování, že totiž jsou dva druhy panování, jedno z lásky k bližnímu, druhé z lásky k sobě, a že panování z lásky k bližnímu jest mezi těmi, kteří bydlí, jsouce rozděleni na rodiny, rody a kmeny; a panování z lásky k sobě že jest mezi těmi, kdož bydlí pospolu ve společnosti; nad těmi, kdož jsou rozděleni na rodiny, rody a kmeny, vládne ten, který jest otcem kmene, a pod ním jsou otcové rodů, a pod nimi otcové každé jednotlivé rodiny. Otcem kmene sluje ten, od něhož pocházejí rody, a z rodů rodiny. Ale ti všichni panují z lásky, tak jako otec nad svými dětmi, učí je, kterak mají žiti, činí

jim dobro, a ze svého jak jen může jim dává, – a nikdy na mysl mu nevstoupí, aby je podrobil sobě jako své poddané nebo jako otroky, nýbrž jest rád, že ho poslouchají tak, jako dítky svého otce. A poněvadž tato láska, jak známo, v sestupné linii vzrůstá, proto otec kmene jedná ještě z vnitřnější lásky, nežli sám otec, jehož děti jsou nejbližšími jeho potomky. Takovéto panování jest i v nebesích, neboť takovéto panování jest Páně; jest totiž Jeho panováním z Božské Lásky k celému lidskému pokolení. A panování z lásky k sobě, kteréž jest opakem panování z lásky k bližnímu, započíná, když člověk se odvrací od Pána; neboť jakou měrou člověk Pána nemiluje a nectí, takovou měrou miluje a ctí sebe, a takovou měrou miluje svět. Z nutnosti pak, pro svou bezpečnost, kmeny se svými rody a rodinami vytvořily jediné těleso a zřídily vlády různých forem. Neboť jakou měrou jejich sebeláska vzrůstala, tou měrou vzrůstaly všechny druhy zla, jako nepřátelství, závist, nenávisť, pomsta, ukrutenství, lstivost – a to oproti všechněm, kdož by se protivili. Neboť z propria, v němž trvají sobci, nevyvěrá nic, nežli zlo, a proprium, poněvadž jest zlem, nepřijímá dobro s nebe. Z té příčiny sebeláska, jestliže jest panující, jest otcem všech takovýchto zel (*ay*). Rovněž láska tato jest taková, že je-li jí puštěna uzda, žene se tak dalece, že posléze každý takový chce panovat nade všemi po celém okrsku zemském, a každý chce se státi vlastníkem všech dober [statků], jiným náležejících, ba ani to mu nepostačí, a on chce vládnouti nad celým nebem, jakž jest to zjevno u dnešní Babylónie. Takovéto jest panování sebelásky, od níž panování z lásky k bližnímu liší se tak, jako nebe liší se od pekla. Ačkoliv však panování sebelásky jest takovéto jak ve společnostech, tak v královstvích a císařstvích, přece jen vyskytuje se v nich panování z lásky k bližnímu, a to u těch, kdož jsou moudřími z víry a lásky k Bohu; tací totiž milují bližního. Že tito v nebesích přebývají, jsouce rozděleni ve kmeny, rody a rodiny, ač také zároveň i ve společnostech, a to podle duchovní spřízněnosti, vztahující se na dobro lásky a pravdu víry, bude z Božského Milosrdenství jinde pověděno.

(175) Poté vyptával jsem se oněch duchů na rozmanité věci na onom tělese, ze kterého byli; nejprve na jejich bohoslužbu a na zjevení. O bohoslužbě pravili, že kmeny se svými rody vždy třicátého dne shromáždí se na jistém místě a naslouchají kázání; a že pak kazatel s řečníštěm poněkud nad zemí povýšeného, vyučuje je božským pravdám, vedoucím k dobrému životu. Stran zjevení dodali, že dostavují se časně ráno, ve stavu mezi spánkem a bděním, kdy nalézají se ve světle vnitřním, smyslností tělesnou a světskou neproloženém, a tu že slýchávají anděly nebeské mluvíti o božských pravdách, jakož i o životě podle nich, a že když procitnou, zjevuje se jim anděl v bílém rouše podle lože, kterýž pak náhle zmizí jejich očím, a že z toho vědí, že s nebe bylo to, co slyšeli. Tímto rozpoznávají vidění božské od vidění nebožského, neboť při vidění, které není božské, anděl se nezjeví. Dodali, že takovýmto způsobem zjevení dějí se u kazatelů, někdy i u jiných.

(176) Na dotaz stran jejich domů pravili, že domy ty jsou nízké, ze dřeva, s plochou střechou, kolem níž běží okap šikmo dolů, a že vpředu bydlí tam manžel a manželka, v nejbližší přilehlé části dítky a dále služky a sluhové. O potravě pravili, že pijí mléko s vodou, a že jejich mléko jest od krav, kteréž jsou vlnonosné jako ovce. O svém způsobu života pravili, že chodívají nazí, a že za nahotu se nestydí; též že stýkají se s těmi, kdož jsou členy téhož rodu.

(ay) Proprium člověka, které týž běže na sebe od rodičů, není nic, než tuhé [densum] zlo, č. 210, 215, 731, 874, 876, 987, 1047, 2307, 2318, 3518, 3701, 3812, 8480, 8550, 10283, 10284, 10286, 10731. Propriem člověka jest, milovati sebe místo Boha, a svět místo nebe, a vzhledem k sobě bližního za nic nepokládat, kromě toho, když běží o nějaký vlastní prospěch, a tudíž opět o sebe sama; jest to tudíž sebeláska a láska ke světu, č. 694, 731, 4317, 5660. Ze sebelásky a lásky ke světu, když panují, jest veškeré zlo, c. 10038, 10742. Jím jest: pohrdání jinými, nepřátelství, nenávisť, pomstychtivost, zuřivost, podvod, č. 6667, 7372, 7373, 7374, 9348, 10038, 10742. Z těchto zel vznikají všechny nepravdy, č. 1047, 10283, 10284, 10286.

(177) O slunci svého tělesa vyprávěli, že jeví se obyvatelům ohnivě; že jejich roční čas tvoří 200 dní, a že den má 9 hodin našeho času, jakž mohli usouditi podle denní délky na naší zeměkouli, kterouž ve mně postřehli. Dále pravili, že mají neustále jen jaro a léto, a že tudíž pole kvetou a stromy ovoce nesou neustále. Příčina toho jest ta, že jejich rok jest tak krátký, rovnaje se toliko době 75 dní našeho roku. Kde jest rok tak krátký, tam není dlouho chladno v zimě ani ne horko za léta, takže půda má stále jaro.

(178) O zasnoubeních a manželstvích na onom tělese vyprávěli, že dcera, když jest ve stavu své dospělosti, jest přidržována doma a není jí dovoleno vycházeti, až do dne, kdy má býti provdána; a že pak uvedena jest do jakéhosi sňatkového domu, kamž rovněž jest přivedeno více jiných dospělých panen, a zde jsou postaveny za prkenné pažení, dosahující jim až k prostředku těla, takže jest je viděti co do prsou a obličeje nezastřené, a nyní přicházejí mládenci, aby sobě některou za ženu vyvolili, a když mládenec vidí některou, která se mu líbí, a k níž ho duše jeho přitahuje, podá jí ruku. Jestliže ona jej následuje, tu uvádí ji do připraveného domu a ona stává se jeho manželkou. Pozorují totiž na obličejích, zda dušemi svými spolu souhlasí, neboť obličej každého jest tam oznamovatelem duše, a nic nepřetvařuje se a nelže. Aby všecko dalo se slušně a bez lascivnosti, proto za každou panenskou dívkou sedí stařec a vedle stará žena, a dávají pozor. Jsou mnohá tato místa, do kterých dospělé dcery bývají voděny a to za určité stanoveného času, tak, aby mládenci mohli si voliti. Jestliže totiž nespátří na některém místě dívku jim vhodnou, jdou na místo jiné, a jestliže nenajdou ji ani tentokráte, vrátí se opětně. Dále pravili, že manžel má toliko jedinou ženu a nikdy několik žen, protože bylo by to proti božskému řádu.

Rejstřík

(Sestaven překladateli. Číslo značí čísla článků.)

- Andělé.* Všichni andělé bývali lidmi, (1), (30). Rozdíl mezi nebeskými a duchovními anděly, (169).
- Arcikněz a kazatel,* (157), (158), (161), (162).
- Aristoteles,* (38).
- Atmosféra měsíce,* (111).
- Babylonie* (dnešní), (174).
- Beránci* značí nevinnost, (34).
- Bohoslužba* obyvatel jiných těles světových, (7), (65), (68), (69), (91), (98), (107), (130), (141), (142), (154), (158), (175). Nikdo nemůže Boha řádně vzývat, tím méně s ním býti spojen, jestliže nevytvořil si o Něm představu, (7).
- Bůh* v lidské podobě jest Pán, (121). Nikdo nemůže věřiti v nějakého Boha, kterého nemohl by pod nějakou podobou pochopiti, (118). Bůh může toliko v lidské podobě býti pochopen, (7). (Viz „Bohoslužba“.)
- Bydlení* podle domů, rodin a rodů, jakož i ve společnostech, (174).
- Bytím* života Páně, když byl na světě, bylo Božství Samo, (159). Bytím života každého jednotlivce jest to, z čeho on byl počat, (159).
- Církev* sluje nebeskou ta, v níž láska k Pánu jest prvou a podstatnou věcí; duchovní církví jest však ta, v níž láska k bližnímu a víra jest prvou a podstatnou věcí, (85) (gg).
- Člověčenství.* Pán učinil Svě Člověčenství božským z Božství v Sobě, kteréž u Něho bylo duší z Otce, (159).
- Člověk* jest vzhledem ke svému vnitru duchem, (123). Zemře-li co do svého těla, žije jakožto duch dále, a to opět v lidské podobě, jako dříve, (123), (159). Člověk po smrti bere s sebou svou paměť o všech věcech, které znal na světě, (127) (ttt). Duchové každého světového tělesa (neboť každý člověk teprve po smrti stává se duchem) zdržují se poblíže svého tělesa, (47), (139). Člověk, i když žije na světě, jest vzhledem ke svému vnitru a tedy svému duchu čili své duši uprostřed duchů a andělů, kteří jsou takového uzpůsobení, jako jest on sám; může s nimi rozmlouvat, což však dnes jest spojeno s nebezpečím, (1) (d, e). Kterak duchovní a přírodní člověk spolu bojují a zápasí, (102).
- Duchové.* Všichni, kdož žijí jako duchové a andělé, bývali kdysi lidmi a vzhledem ke smýšlení a náklonnostem jsou právě takovými, jakými byli, když byli lidmi na světě, (30). Jeví se všichni v lidské podobě a jsou také skutečně lidmi, (128). Duchové u člověka znají všechny věci v jeho paměti, (13). Duchové a andělé mohou, když se to zlíbí Pánu, viděti skrze oči člověka věci v přírodním světě, (135). Proč duchové toho kterého tělesa světového jsou odděleni od duchů jiného tělesa, (86). Všichni duchové bývají poznáni podle své polohy vzhledem k lidskému tělu, (156). Duchové naší zeměkoule jsou lstiví, (61). Za dnešní doby jest nebezpečno s duchy rozmlouvat, jestliže člověk není v pravé víře a není-li veden Pánem, (1) (e). Trestající duchové, (72)–(76), (78), (154).
- Duší,* která po smrti žije, jest duch člověka a vlastní člověk ve člověku, a jeví se ve druhém životě v dokonalé lidské podobě, (1) (c).
- Dýchání.* Duchové a andělé dýchají, (87).
- Eliáš* značí v předobrazujícím smyslu Pána, (82) (ee).
- Hadi.* Proč značí smyslnost zevnějšího člověka, (184) (xx).
- Hvězda.* Každá hvězda jest sluncem ve svém světě, (4). Hvězdy ve Slově značí poznatky dobra a pravdy, (50). Třpytící se a zároveň bloudící hvězdy značí nepravdu, ale třpytící se a pevně stojící hvězdy značí pravdu, (50), (72).
- Chórem* zove se to, jestliže jest pospolu jistý počet duchů v jednomyslnosti spolu rozmlouvajících, (61) (bb). Chóry andělů, (61).
- Chrám* na jistém tělese světovém, (150). Jeho popis, (151).

Jakost každého ducha projevuje se ve druhém životě vlivem, sestávajícím ze sdělování se jeho náklonnosti, (50).
Jaro. Příčina, proč na jistém tělese oblohy mají ustavičné jaro a léto, (177).

Jesuité, (61).

Jupiter. (46)–(84). Jeho obyvatelé a plodnost, (48). Počestnost a moudrost jeho obyvatel, (49), (62). Jejich obličej; oni se nepřetvařují, (53), (54). Jejich chůze, (55). Chodí nazí, (56). Jejich poloha na loži, (57). Jejich hostiny, (58). Jejich příbytky, (59). Jejich bohoslužba, (65), (68), (69). Jejich vycitřování duchovních věcí, (67). Kterak chovají se k obyvatelům své země, (70). Jejich trestající a vyučující duchové, (72)–(76), (78). Andělé jejich vnitřního nebe a jejich způsob mluvy, (80). Kterak duchové onoho tělesa do nebe jsou přijímáni a stávají se anděly, (82), (83). Jejich obvyklý věk, a ve kterém roce umírají, (84).

Koleno značí spojení přírodnosti s nebeskostí, (156).

Krystaly předobrazují ve druhém životě známosti nehmotných věcí, (19).

Kůň značí porozumění; bílý kůň ve Zjevení Janově jest porozumění Slovu, (60) (aa), (82) (ee).

Lampy se svícny značí pravdy, vyzařující z dobra, (33).

Láska jest životním ohněm, (52) (x). Nebeskou láskou jest láska k Pánu, a duchovní láskou jest láska k bližnímu, (94). Manželská láska, (163). Lásky otce k jeho dítkám přibývá v sestupné linii, (174).

Láska manželská, z čeho vzniká, (163).

Lebeční blána vnitřní představována jest ve Velikém Člověku těmi, kdož milují poznatky, nikoliv však život podle nich, (95).

Lesy představované ve druhém životě, (32).

Lučiny znázorněné ve druhém životě, (32).

Luna (měsíc). O duchách a obyvatelích luny, (111), (112). Jejich velikost a zjev. Jejich způsob řeči. Duchové luny představují ve Velikém Člověku mečovitý výčnělek čili Xiphoides, (111). Veškeré měsíce čili trabanti jsou tělesa, lidmi obývaná, (112).

Mars. Duchové Martu jsou mezi duchy, pocházejícími z oběžnic této sluneční soustavy, nejlepší, (85). Řeč a povaha obyvatel, (87). Duchové Marsu představují ve Velikém Člověku střední článek mezi schopností rozumu a vůle, a tudíž myšlení a cítění, (88). Život obyvatel, (90). Jejich bohoslužba, (91). Jejich hluboké pokoření se (91). Jejich obličej, oděv a potrava, (93).

Merkur, (9)–(45). Duchové tohoto tělesa představují ve Velikém Člověku paměť věcí, od hmotnosti a pozemskosti odloučených, (11). Jejich chtivost, získati si poznatků, (13). Pro své poznatky jsou plni pýchy, (16), (37). Mají slabé usuzování, poněvadž toliko samotné poznatky působí jim radost, (17), (18). Poznatky jsou jejich konečným účelem, (18). Jejich úsudek jest do jisté míry okamžitým, (22). Pronikají celý vesmír, (24). Cestují v kohortách a falanxích, (25). Kterak zdokonalují svoji paměť, (35). Kterak vyučují obyvatele svého tělesa, (35). Mají jemné vycitřování, (39). Tělesná soustava a oděv obyvatel Merkuru, (44). Zdánlivá velikost slunce, jeví se s jejich oběžnice, (45). Teplota jejich oběžnice, (45).

Metafyzikové, (38).

Milovati Pána značí milovati přikázání, která jsou od Něho, (169); milovati bližního značí: dobro, spravedlnost a poctivost konati v každé práci a výkonu z lásky k dobru, spravedlnosti a poctivosti, (169) (ccc).

Mniši, (169), (172), (173).

Modř oblohy v červené anebo ohnivé barvě souvztaží s dobrem nebeské lásky; modř oblohy v bílé nebo světlejasné barvě souvztaží s dobrem duchovní lásky, (83) (ff).

Moudrost. Prvý krok k moudrosti jest v tom, věděti, poznávati a vycitřovati, že to, co někdo ví, jest tak nepatrné proti tomu, co neví, že jest taktořka ničím, (37).

Mozek malý a velký, (88).

Mysl chová se podle vnitřního stavu přijímacích částí těla, (58). Všecko v mysli, čili v myšlení a chtění, vztahuje se k pravdě a k dobru, (163).

Mysl (animus). Vše, co přísluší nejnižšímu stupni přírodní mysli, projevuje se v jisté přírodní formě v těle, (163).

Myšlenka plyne z náklonnosti a jest taktořka v ní, (95). Člověk má mysliti tak, jak mluví, a mluvit jak myslí, (158). Bludy, do nichž upadají ti, kdož myslí ze smyslovosti těla, (165).

Náhota není k hanbě a k pohoršení těm, kdož žijí v cudnosti a ve stavu nevinnosti, (56).

Náklonnost duchovní, příslušející mysli, jest náklonnost k dobru a pravdě a ku spojení jich obou, (163).

Nebe souvztaží s Pánem, jest před Pánem člověkem ve velké podobě, i může býti nazváno Největším Člověkem, (5), (7). Celé nebe má podobu jediného člověka, (9). Jak nezměrné jest nebe, (168). Jest rozděleno ve dvě království, nebeské a duchovní, (169) (aaa).

Nezměrnost nebe, (168).

Nosiči (subjekti) jsou poselští duchové, jimiž děje se spojení s ostatními společnostmi, (95).

Oběžnice jsou tělesa, obývaná lidmi, (3). Poloha oněch oběžnic v představách duchů a andělů, (42), (86), (105).

Duchové objevují se vedle svých oběžnic, mimo ně, (42), (47). Existuje veliké množství těles světových, (2).

Oblak, který ukázal se máje podobu člověka, (171).

Obličej jeví se souhlasně s myšlením u těch, u nichž velký a malý mozek vzhledem k duchovním funkcím jest spojen, (88). Rozdíl mezi lidskými obličejí za starodávna a nyní, (88) (kk)

Obyvatelé všech těles uctívají Božství v lidské podobě, a tudíž Pána, (7) (g)

Oheň značí ve Slově lásku v obojím smyslu; svatým a nebeským ohněm jest Božská Láska, a pekelným ohněm jest sebeláska a láska ke světu, (52) (x)

Oko souvztaží s rozumem; zření levého oka souvztaží se soudností; zření pravého oka s moudrostí, (22) (m)

Opaky. Každá pravda jeví se při porovnání s opakem, (35).

Paláce, duchům předobrazené, (150).

Pallady, (38).

Paměť. Po smrti člověk bere s sebou paměť na všechny věci, které byly mu známy na světě, (127). Duchové, když přijdou ke člověku, vidí i nejmenší podrobnosti v jeho paměti, (11). Vnikají v jeho celou paměť a čtou v ní jako v nějaké knize, (13). Duchové mají při sobě přírodní paměť ze světa, ale táž bývá otevírána toliko když se to zlíbí Pánu. (160).

Pán jest jediným Bohem, (98), (99). On jest sluncem nebes, které jeví se ve střední výši, nad úrovní pravého oka, (40) (s). Pán byl viděn duchy Merkuru, naší zeměkoule a Jupiteru ve slunci, (40), (170). Často též duchy Martu, (91); duchové Saturnu vidí Ho v podobě anděla, a tudíž jako člověka, (98).

Papír s písmem, (28), (81).

Písmo, (81), (115), (155); neznámo na jiných tělesech světových, (155).

Plamen značí nebeskou lásku a její náklonnosti, (94).

Podoba lidská jest podobou Pána, nebes, každého anděla a každého ducha, (1) (c), (5) (f), (121), (123), (159).

Pohané ve druhém životě jsou vyučováni anděly, (118) (oo)

Pohyby, postupování a změna míst jsou ve druhém životě změnami vnitra, (125) (ss)

Pokolení lidské jest školkou nebes, (3), (30).

Pokoření se obyvatel Martu, (91).

Pokrm přiměřený jest také dobře chutnající, (58). Týž musí býti připraven, nikoliv, aby byl lahodným, nýbrž aby byl výživným, (58).

Poznatky. V nebi poznatky všech sdělují se každému jednotlivci, (25).

Pravda Božská od Pána jest Slovem; skrze Božskou Pravdu jest všechno stvořeno, (122) (rr)

Propast dělí na této straně naši sluneční soustavu od jiných slunečních soustav oblohy, (128).

Proprium člověka jest pouhým zlem, (174).

Prsten Saturnův, (3), (104).

Pruhování. Co představuje pruhování, (95).

Představy každého jednotlivce o té které věci jeví se ve druhém životě jako živá skutečnost, (158). Představy andělů, které jsou duchovní, převyšují nezměrně představy lidí, které jsou přírodní, (167). Hmotné představy, (38).

Přemístění duchem do vzdálených končin, a kterak toto přemístování se děje, (127), (164). Přemístování ke světovým tělesům ve vesmíru, (125), (127), (138), (157), (168).

Příčina a to, co jí slouží za nástroj, tvoří jedinstvo při působení, (159).

Příčiny proč Pánu zlíbilo se narodit se na naši zeměkouli a nikoliv na jiném tělese, (113)–(122).

Přírodnost jest nejspodnější věcí, v níž končí se duchovnost a nebeskost, a na níž jako na své základně stojí, (122) (aa).

Ptáci značí věci týkající se rozumu, myšlenek, představ, poznatků, a to vesměs podle různosti druhů a odrůd ptáků, (33), (94), (95).

Pud, z čeho vzniká, (96).

Ráz duchovní lidí každého tělesa světového lze seznati podle duchovního rázu těch duchů, kteří z něho pocházejí, (30).

Rozum jest vniterným zřením a tudíž zřením pro nehmotné věci, (22).

Rty sloužily za prostředek k řeči prostřednictvím obličejí. Kdyby došly povšimnutí svaly rtů a jejich okolí, stala by se tato pravda zřejmou, (53), (54).

Ruka značí moc, (94).

Řeč. Prvou řečí na každém tělese byla řeč prostřednictvím obličejů, a to ze dvou základních středisek: ze rtů a z očí. Příčina toho, (54) (z). Dokud upřímnost a spravedlnost u člověka převládaly, dotud zůstala jim i taková řeč, (54).

Řeky, ve druhém životě předobrazeny, (32).

Saturn, (97)–(104). Jakost duchů Saturnových, (97). Jejich bohoslužba, (98). Představují ve Velikém Člověku střední smysl mezi duchovním a přírodním člověkem, (102). Mravy, výživa a oděv obyvatel Saturnových, (103).

Sdělování. V nebi panuje sdělování všeho dobra, (15).

Sdružování veškeré děje se ve druhém životě podle sfér, (64).

Sféra (duchovní), která jest sférou života, vyplývá a proudí z každého člověka, ducha a anděla a obklopuje jej, (64), (148). Sraz sfér, (148).

Scholastikové, (38).

Slezina. Duchové, kteří ve Velikém Člověku představují cosi ve slezině, (132).

Slovo jest Pán vzhledem k Božské Pravdě, (122). Slovo jest spojujícím prostředkem mezi nebem a zemí, (119) (pp). Slovo bylo psáno v souvztažnostech, (119).

Slunce. Sluncem jest ve Slově označován Pán vzhledem k Božské Lásce, (40) (s). Slunce světa není duchům a andělům viditelné, (40) (s), (42).

Smysl (přírodní a zevnější) jest nejspodnější věcí, v níž duchovnost a nebeskost končí, a na níž, jako na své základně spočívá; vnitřní čili duchovní smysl Slova bez zevnějšího čili přírodního smyslu byl by jako dům bez základů, (122) (qq)

Smyslovost těla a smyslovost ducha, (127). Tělesná smyslovost jest ve druhém životě předobrazována hady, (148).

Snaha zove se u člověka vůlí a jednající snaha konáním, (159).

Soud poslední není koncem světa, jakž mylně bývá věřeno, (165). Poslední soud nad duchy jistého tělesa světového, (171).

Souvztažnost člověka a každé jednotlivosti na něm s Velikým člověkem, jímž jest nebe, (5) (i), (156).

Spojení děje se ve druhém životě prostřednictvím duchů, kteří ze společnosti duchů a andělů bývají k jiným společnostem posílány, (95) (ee).

Spravedlnost. Jedině Pánu přísluší spravedlnost, (70) (dd).

Stav života jest stavem náklonností, příslušných lásce, a víry, (135).

Stavby, (151).

Stvoření vesmíru. Účelem stvoření vesmíru jest člověk, aby z lidí vytvářelo se nebe andělů, (112), (126).

Subjekt, viz Nosiči.

Světlo značí moudrost, (41) (t). Světlem, vycházejícím z duchovního slunce, jest Božská Pravda, (170). Světlo nebes osvětluje zrak a rozum andělů, (41).

Swedenborg. Jeho vnitro bylo Pánem otevřeno, (1), (124), (125), (135). Bylo mu dáno stýkati se s duchy, jakožto duch a zároveň s lidmi, jakožto člověk, (125), (165).

Teplota značí lásku, (41) (t). Teplem, vycházejícím z duchovního slunce, jest Božské Dobro, (170).

Těleso světové. Kde jest nějaké těleso, tam jest i člověk, neboť člověk jest konečným účelem, pro který existuje nějaké těleso světové, (112). Proč Pánu se zlíbilo, zroditi se na naší zeměkouli a nikoliv na jiném tělese světovém, (113)–(122). Duchové na naší zeměkouli znázorňují různé úkony zevnějších částí člověka, (64); přírodní a tělesný smysl, (102); přírodní a zevnější smysl, (122); a tudíž tělesnou smyslovost, (148). Počet těles světových ve vesmíru jest nezměrný, (2), (3), (6), (26). Obyvatelé ostatních těles uznávají vesměs – kromě modloslužebníků – Pána za jediného Boha, (7).

Tělo. Trvání života u každého člověka jest z bytí jeho života, zvaného duší, a sluje tělem, (159). Tělo jest nástrojem, jímž vůle, která jest příčinou, jedná, (159).

Touha, palčivá jistého ducha, aby byl vpuštěn do nebe; čemu tací duchové ve Velikém Člověku souvztaží, (79).

Trojnost a Jedinost v Pánu, (159).

Učenci. Zkušenost o nich ve druhém životě, (38), (67).

Učení různých církví jest ze Slova, (82).

Úhel podélný (Sinum longitudinale), kterými duchy týž jest ve Velikém Člověku předobrazen, (95).

Umění písarské bylo na naší zemi od nejstarších dob, (115).

Utěšitel jest Božství Vycházející (Vystupující), (159).

Venuše (oběžnice), (105)–(110). Na Venuši jsou dva druhy lidí opačného duchovního rázu, (106). Někteří uznávají našeho Pána za svého jediného Boha; ti ve Velikém Člověku představují paměť pro hmotné věci, souhlasnou s pamětí pro věci nehmotné, (43), (107). Jiní jsou divocí a takořka zvířecí, (108), (109).

Vědy jsou prostředkem k tomu, aby duchovní oči byly otevřeny, mohou však být též prostředkem k šílenosti, (62). Analytická věda, (38).

Věk pradávný, jeho popsání, (49).

Víra. Ti, kdož na světě vyznávali víru podle nauky církve, ale nežili život podle víry, nemají v příštím životě nijaké víry, (39). Vynucená víra, jako ta, která jest způsobena zázraky, není trvalá, (160).

Vláda dobra nade zlem, jak byla duchy znázorněna, (170). Vláda lásky k bližnímu a vláda sebelásky; vláda, která panuje v nebesích, (174).

Vlivem ducha jest sdělování jeho náklonnosti, (50). Existuje duchovní vliv, t. j. vliv z duchovního světa do světa přírodního; nikoliv však naopak, (102). Zdává se, jakoby existoval vliv ze zevnějšku do vnitra člověka, jest to jen klam, (102) (mm).

Vniternost života jest po smrti otevřena, (30) (n).

Vozy značí nauky církve, (82).

Vpravo jest ve druhém světě směrem k jihu (168).

Vycitování (vniterné) přišlo v křesťanském světě nazmar a zůstalo toliko u těch prostých, kteří jsou u víře, (158).

Vzdálenosti ve druhém životě jsou v témž poměru jako stavy vnitra u každého jednotlivce; ti, kteří jsou v podobném stavu duchovním, jsou též pospolu v jediné společnosti a na témže místě, (125), (135).

Vzkříšení, člověk ihned po smrti vstane z mrtvých co do svého ducha, nikoliv však co do svého těla; toliko Pán vstal z mrtvých i se svým tělem, (159) (zz). Proč byla dovolena bludná víra ve vzkříšení těla, (165).

Wolf Christian, (38).

Zahrady, ve druhém životě předobrazeny, (32), (33).

Zásluha přísluší Pánu jedinému. Osud těch ve druhém životě, kteří připisují si zásluhu a svatost, (70).

Zasnoubení a sňatky na jistém tělese hvězdného nebe, (178).

Zázraky. Zázraky vynucená víra není trvalá, a může i škodit, (160). Zázraky Páně, (135).

Zevnějšnost života po smrti jest uzavřena, avšak vniternost života jest otevřena, (30) (n).

Zjevení. Bylo nutno, aby stalo se zjevení s nebe, (114) (nn). O zjevení na naší zeměkouli, (155). Kterak děje se zjevení na jistém tělese světovém, (175).

Zjevování se duchů a andělů na naší zemi a proč takovéto zjevy dějí se za dnešní doby jen zřídka, (7).

Zlo (veškeré) pochází ze sebelásky a lásky ke světu, jestliže tyto lásky panují, (174) (ddd). Na zlu se učíme, co jest dobro, neboť jakost dobra poznává se na svém opaku, (77).

Změny barev značí změny života vzhledem k moudrosti a soudnosti, (94). Přemísťování ve druhém životě jest změnami stavu vnitra, (125), (164).

Zrak. Kterými duchy představována jest ve Velikém Člověku bystrost zraku, (140).

Zrak duchovní otevírán jest člověku tím, že odstraní se mu tělesný zrak, (165).

Zvířata mají známost všech věcí, jejich lásce příslušejících, (96).

Život. Každému po smrti zůstává a jej následuje jeho život, (30) (n).

Obsah

TĚLESA SVĚTOVÁ

TĚLESA NAŠÍ SLUNEČNÍ SOUSTAVY	4
Merkur	6
Jupiter	15
Mars	28
Saturn	33
Venuše.....	35
Luna	36
Proč Pán chtěl být zrozen na naší zemi.....	37
TĚLESA NA HVĚZDNÉM NEBI.....	39
Prvé těleso na hvězdném nebi	40
Druhé těleso na hvězdném nebi.....	43
Třetí těleso na hvězdném nebi	45
Čtvrté těleso na hvězdném nebi	47
Páté těleso na hvězdném nebi	52
Rejstřík.....	58
Obsah.....	63